

Kuyantika 5 Moyo ya Yozefi ti Kukota ya Israel na Ezipte

Kuyantika kapu 37-50. Baleso 70-88. (Baleso 18)

NB: Baleso yai yantika na lesa 70, sambu baleso yai kele kulanda na malongi ya mukanda ya Kuyantika.

70. Yozefi lalaka bandosi. (Kuyantika 37 :1-11)
  71. Bambuta ya Yozefi tekaka Yozefi bonso mpika. (37 :12-35)
  72. Yozefi vandaka kwikama na nzo ya Potifare. (37 :36, 39 :1-20)
  73. Yozefi vandaka kwikama na prison. (39 :21, 40 :1-23)
  74. Yozefi pesaka Nzambi lukumu na mpila nde yandi tendulaka ndosi ya Mfumu ya nene ya Ezipte. (41 :1-32)
  75. Yozefi vandaka kwikama ntangu bo tulaka yandi mfumu. (41 :33-57)
  76. Bu nzala ya ngolo simbaka nzo ya Yakobi; yandi tindaka bambuta ya Yozefi na Ezipte sambu na kusosa madia. (42 : 1-9a)
  77. Yozefi tesaka bampangi na yandi. Yandi sosaka mpila kumona leki na yandi Benyamini diaka. (42 :9b-24)
  78. Bambuta ya Yozefi vutulaka rapport na tata Yakobi. (42 :29-34, 36-38)
  79. Na mpasi yonso, Yakobi ndimaka kuvutula bambuta ya fami na Ezipte ti leki na bo Benyamini, ti Yozefi yambaka bo. (43 :1-34)
  80. Yozefi songaka bambuta yandi vandaka nani. (45 :1-15)
  81. Fami ya Yozefi yilamaka kukwenda na Ezipte. (45 :16-28)
  82. Fami ya Yozefi kwendaka kuzinga na Ezipte. (46 :1-34)
  83. Farao yambaka fami ya Yozefi ; Yakobi sakumunaka yandi. (47 :1-12)
  84. Yakobi sakumunaka bana na yandi, ebuna yandi fwaka. (47 :27-31; 48 : 1-12, 20-21; 49 :1-2, 28-33).
  85. Yozefi zikaka tata Yakobi na Kanana. Yandi songaka bampangi diaka nde yandi me lolula bo. (50 :1-21)
  86. Yozefi songaka fami nde, ntangu bo kwenda na nsi Nzambi silaka bo, bo nata mikwa na yandi, bo zika yo kuna. Ebuna yandi fwaka. (50 :22-26)
- NSUKA YA MUKANDA YA KUYANTIKA**
87. Revisio ya Moyo ya Yozefi (Kuyantika 37-50)
  88. Revisio ya mukanda ya Kuyantika yonso (Kuyantika 1-50)

Notes ya mfunu sambu na moniteur kutanga na nzo na ntwala kulonga baleso :

[Moniteur, tanga ti bakisa banote yai na nzo, na ntwala nge yantika kulonga baleso yai. Nge ta tangila bana banote yai VE. Banote na page yai kele lesu ve! Yai kele sambu na preparasio na nge, sambu nge bakisa mbote nki mutindu kusadila mukanda yai. Mersi !]

Moniteur, bakisa kikuma ya lesu yai :

Beto pesa kikuma sambu nge moniteur bakisa nki nge zola bana kusimba na kati ya lesu. Nge fweti tangila bana ve. Mbote mingi kana bankunga ya nge yimba lenda kwenda nzila mosi ti kikuma ya lesu.

Moniteur, yilama na ‘verse ya kulonguka’ :

Verse yai kele verse ya Bible ya bana lenda tuba na munoko ti longuka na ntima. Na konso verse, beto ta sulinye bandinga ya nkufi ya bana ya fioti (prescolere) lenda tuba, ti beto ta tula kidimbu / kusonga bisika ya nge, moniteur, lenda zenga verse na bafraze sambu bana tuba yo na nima ya nge fraze na fraze. Nge lenda sala repetisio yai na ntwala ya lesu to na nima ya lesu, to yonso zole. Mpila ya ngolo kusala kele kutuba yo mbala 3 na ntwala ya lesu ti mbala 3 na nima ya lesu. Mbala na mbala, beto ta songa kisika na kati ya lesu ya bana lenda tuba yo diaka, sambu verse ke tadila mbote-mbote mambu ya nge ke longu ntangu yina.

Ata bana ta tuba (to yimba) yo mbala 6, bo lenda tuba yo mutindu na mutindu sambu bo kulemba ve. Mbandu: Bana yonso tuba verse mbala ya ntete, na nima bankento tuba yo na babakala, ti babakala tuba yo na bankento. Mbala ya tatu, bo tuba yo na ndinga mosi ya pima. Na nima ya lesu, bo tuba yo mbala ya iya na ndinga na zulu bonso nkento. Mbala ya tanu bo tuba yo ti bageste. Mbala ya sambanu bo yimba yo. *[Yai kele kaka mbandu. Mambu ya mfunu kele kubalula mpila bana ke tuba yo sambu repetisio kuvanda, ti variete (kusala mutindu na mutindu) mpi kuvanda.]*

Bankunga :

Yo kele mfunu nde bana yimba to longuka kaka konso nkunga ve, kansi bankunga ya kwenda nzila mosi ti lesu ya nge ke longu. Yo yina, beto songa na konso lesu ndambu bankunga ya mutindu yina ya kele na mukanda na beto, ‘Bankunga ya Ecodim, Edition 2019’ (to edition na nima). Kansi, nge lenda yimba bankunga ya nkaka KANA yo kwenda nzila mosi ti lesu. Mbandu: Kana lesu ke tadila kimpala, nkunga bo yimba fweti tadila mpi kimpala.

Developpement to Bandambu ya Lesu :

Mukanda yai ke songa na ntwala bandambu kele ikwa na kati ya lesu. (Mbandu: ‘Lesu Yai na Bandambu 7’.) Kukangama ve na dilongi ya ntete, sambu bandambu yina yonso fweti kota na kati ya lesu. Mbala mingi bamoniteur kangama kana bo yantika kutendula dilongi yina. Kieleka, bo yantika kusamuna, ebuna na nima, bo mona ve ntangu kumanisa mambu ya nene yonso ya lesu. Mbala mingi, ndentula kele mfunu ve. Kana yo kele mfunu, bika yo vanda fraz zole to tatu—mingi ve. Ebuna landa na bakestio, na nima na konso kitini ya lesu, na ordre ya beto me pesa.

Kuyula bana :

Bamoniteur ya nkaka ke losa ntangu mingi awa, kaka kutala bana, mpi kuyindula ti kuzenga nani ta pesa mvutu na konso kestio. Bana kele kuboka, « Mono ! Mono ! » ti moniteur kele kaka kuyindula nani ta pesa mvutu. Yai kele mpila kulosa ntangu mpamba. Kuluta mbote kuzenga nswalu nani ta pesa mvutu. Yai ta pesa nge 10 minutes ya ntangu ya nge lenda sadila kulonga lesu. Kana nge mona nde ntangu ke lunga ve kumanisa lesu, tala mambu yai mbote.

Leso 70. Beto tina kimpala ! Histoire ya Bible : Yozefi lalaka bandosi.

(Kuyantika 37 :1-11)

I. Preparatio ya Moniteur sambu na leso yai na ntwala ntangu ya kalasi--

Moniteur, Bakisa Kikuma ya Leso Yai :

Beto tina kimpala, sambu beto bakisa nde kimpala ke bendaka kimbeni na kati ya banduku to bampangi.

Moniteur, yilama na ‘verse ya kulonguka’ :

Makasi kele kima mosi ya nku,/ yo ke fwaka bantu ;/ kansi bo lenda meka yo ve/ na kimpala./ Bingana 27 :4

Moniteur, yilama na bankunga ya kwenda nzila mosi ti leso :

O Keba Maboko (O, Keba Ntima nki nge zola— Kimpala Ve !)
O Luvunu Yambula (O Kimpala Yambula)

Kuyidika na ntwala ntangu ya kalasi :

Na kati ya leso, nge ta vanda na mfunu ya bita 12 ya matiti. Yidika yo na ntwala.

II. Revisio--

Revision ya baleso me luta—

‡ Nani kele bantu ya nene beto me mona na mukanda ya Kuyantika tii ntangu yai ? Ti nki bo me sala ?

(--Adami ti Eva, bibuti na beto ya ntete

--Noe, tungaka maswa ya nene sambu fami na yandi ti bambisi zinga bu masa fulusaka ntoto yai mvimba

--Abrami, tata ya lukwikilu, ya bikisaka nsi na bo kukwenda na nsi Nzambi ta songa yandi, kuyantika fami ya nene ya ta pesa beto Mvulusi-Mesia

--Isaki, mwana na yandi

--Yakobi, mwana na yandi ya vandaka na bana ya bakala 12 ya kumaka tribu 12 ya Israele. Zina ya mpa ya Nzambi pesaka Yakobi vandaka Israele.)

Ntangu yai, yantika na kapu 37 ya mukanda ya Kuyantika, tii na nsuka na kapu 50, beto ta solula moyo ya mwana mosi ya Yakobi, Yozefi.

III. Kulonga leso yai—

Kuyantika leso :

Tata na mwana mosi zina ya Matilda, yandi zolaka Matilda kuluta bambuta na yandi. Yo yina, yandi sumbilaka Matilda bilele ya kitoko, kuluta bilele yandi sumbilaka bambuta na yandi. Lumbu mosi, Matilda songaka bambuta na yandi nde yandi me lala ndosi. Na ndosi na yandi, tata sumbilaka yandi robe mosi ya kitoko mingi. Matilda tubaka mingi sambu na kitoko ya robe na ndosi na yandi.

Kana nge vandaka mbuta ya Matilda, nge ta mona ndosi na yandi nki mutindu ? [*Moniteur, bana lenda pesa mvuta to solula kestio yina fioti.*]

Bible ke songa beto histoire bonso yo. Histoire yai kele kieleka. Yo salamaka ntangu Tata Yakobi me buta bana ya bakala kumi na zole. Mwana kumi na mosi na kati na bo vandaka Yozefi. [*Moniteur, tendula nde Yozefi yai vandaka ve Yozefi ya kwelaka Maria, Mama ya Yesu. Yozefi yai zingaka kiteso ya bamvula 1800 na ntwala ya lubutuka ya Yesu.*]

Beto landa histoire ya Yozefi na mukanda ya Kuyantika, kapu 37.

**Developpement—Yo salamaka mutindu yai :
(Leso na Bandambu 3)**

70.1 Bambuta ya Yozefi wilaka yandi kimpala ti mengaka yandi sambu yandi vandaka favori ya tata, ti yandi songaka tata mambi na bo.

Tangila bana : Kuyantika 37 :2b-4

2b....Ntangu Yozefi vandaka na bamvula kumi na nsambwadi (17), yandi ti

bampangi na yandi, kusalu na bo kukebaka mameme ti bankombo. ...Yozefi vandaka kwisa kutela tata na yandi mambu ya mbi ya bampangi na yandi vandaka kusala.

3 Yakobi vandaka kuzola Yozefi mingi kuluta bana na yandi ya nkaka, sambu Yozefi vandaka mwana yina ya yandi butaka na kimununu na yandi. Yakobi tungilaka yandi lele bonso mvwela ya maboko ya nda.

4 Ntangu bampangi monaka nde tata na bo ke zola mingi Yozefi kansi bo ve, bo yantikaka kumenga Yozefi mingi. Yo yina bo vandaka kutubisa yandi ve na ntima ya mbote.

Yula bana ya fioti :

?

- Bampangi ya Yozefi monaka nde tata na bo zolaka Yozefi mingi, to mingi ve ?
(Mingi.)
- Bo monaka nde tata zolaka bo mingi, to mingi ve ?
(Mingi ve. Yandi zolaka bampangi mingi ve bonso yandi zolaka Yozefi.)
- Kana nge monaka nde tata zolaka bampangi kuluta nge, nge ta vanda na yo kiese to kiese ve ?
(Kiese ve.)

Yula bana :

?

- Yozefi vandaka na bamvula ikwa ntangu beto yantika kulanda histoire na yandi ?
(Bamvula 17)
- Kusalu ya Yozefi ti bampangi na yandi nki ?
(Kukeba mameme ti bankombo)
- Yozefi vandaka kutela tata na yandi nki ?

(Mbi ya bampangi na yandi vandaka kusala.)

- Ketu bantu ke zola muntu ya ke songa mbi na bo ?
(Ikele ve. Mpila yandi telaka mbi na bo, yo pesaka bampangi ya Yozefi kiese mpi ve.)
- Tata Yakobi salaka nki ya songaka luzolo na yandi sambu na Yozefi ?
(Yandi tungilaka yandi lele bonso mvwela na maboko ya nda.)
- Bu bampangi ya Yozefi monaka nde tata zolaka Yozefi kuluta bo, bo yantikaka kusala nki ?
(Kumenga yandi mingi.)
- Bo yantikaka kutuba na Yozefi nki mutindu ?
(Na mpila ya mbi, na ntima ya mbote ve.)

Yula bana ya me yela (Niveau Secondaire) :

??

- Tii ntangu yai, beto me mona mambu zole Tata Yakobi me sala ya me pusa bampangi ya Yozefi kumenga yandi. Nki yo ?
(1. Yandi zolaka Yozefi kuluta bana ya nkaka na yandi, mpi 2. yandi tungila Yozefi lele ya kitoko, ya kusalu ve.)
- Yozefi mpi me sala mambu zole ya bendaka bampangi kumenga yandi. Nki yo ?
(Yandi telaka tata mbi ya bampangi na yandi salaka, ti yandi songaka bo bandosi na yandi.)
- Yindula lele ya Yakobi tungilaka Yozefi. Ketu nge mona nde yo vandaka lele ya kusalu ? To lele muntu kuvanda kaka ? Sambu na nki ?
(Lele ya kuvanda kaka. Mpasi kusala kusalu na lele ya maboko ya nda.)

- Nge banza nde lele yina songaka nki na bampangi ya Yakobi ?
(Nde tata zolaka Yozefi kuluta bo, mpi nde Yozefi ta sala ksalu mingi ve.
Ebuna yo ke monika nde bo bambuta kaka bantu fweti sala ksalu ya fami.)

Bana sala bageste sambu na kusonga nki me salama :

Bana yonso sala bonso bo kele Tata Yakobi. Bo simba Yozefi na luzolo. Bo pesa yandi lele ya kitoko.

Bana yimba ti kina :

 Tata Yakobi pesaka Yozefi
Lele ya kitoko.

Bampangi na yandi kiese ve,
Bo wilaka yandi kimpala.

70.2 Bambuta ya Yozefi mengaka yandi kuluta sambu na ndosi mosi ya yandi telaka bo. Ndosongaka nde bambuta ta zitisa yandi, mpi sadila yandi.

Tangila bana : Kuyantika 37 :5-8

5 Kilumbu mosi, Yozefi lalaka ndosi, yandi telaka yo bampangi na yandi. Ebuna bo mengaka yandi diaka ngolo.

6 Yozefi zabisaka bampangi na yandi nde : «Beno wa ndosi ya mono me lala.

7 Beto yonso, beto vandaka na bilanga ke kanga bita ya matiti. Na mbala mosi kita na mono telamaka, bita na beno kwisaka ... kufukama na ntwala ya kita na mono. »

8 Bampangi na yandi yulaka nde : « Nge ke yindula nde nge ta vanda mfumu na beto, to nge ta yala beto ? » Ntangu yai, bo mengaka yandi mingi mpenza sambu na ndosi ya yandi lalaka.

Yula bana ya fioti :

- Yozefi lala nki ?
(Ndos)

- Yandi telaka nani ?
(Bampangi to bambuta na yandi)

Yula bana :

- Na ndosi ya Yozefi, yandi ti bampangi na yandi vandaka kusala nki ?
(Kukanga bita ya matiti na bilanga)
- Na ndosi na yandi, Yozefi monaka nki mambu ya yituka sambu na bita yina ?
(Bita ya yandi Yozefi telemaka ; bita ya bampangi na yandi fukamaka na ntwala na yo.)
- Ndos yina bendaka bampangi kuvanda nki mutindu diaka ti Yozefi ?
(Bo mengaka yandi mingi ya kuluta—mingi.)

Yula bana ya me yela (Niveau Secondaire) :

- Kana nge vandaka mpangi ya Yozefi, nge ta yindula nde ndosi yina zolaka kutuba nki ?
(Mbala ya nkaka nde Yozefi ke na nzala kuyala beno.)
- Na kati ya bana ya bakala 12, Yozefi vandaka 11eme. Kumi vandaka bambuta na ntwala na yandi, ti mosi leki na nima na yandi, nsuka ya divumu. Keti yo ke salama mingi nde leki ta yala bambuta na yandi ?
(Ikele ve. Bambuta fweti yala leki.)

Bana kusala bageste sambu na kusonga nki me salama :

Bana 12 baka bita ya matiti. Bo sala cercle. Sola mwana mosi kusala bonso Yozefi. Bo yonso ya nkaka, bo fukimina bita na bo na ntwala ya kita ya Yozefi, ya kele kutelama.

Bana ya nkaka sala bonso bambuta ya Yozefi. Bo songa luse ya makasi bonso bo ke na kiese ve sambu bo me wa ndosi ya Yozefi.

Bana yimba ti kina :

Yozefi ! Yozefi ! Leki na beto !
Yandi ta yala beto ?
Beto ke ndima ve, ve, ve.

70.3 Yozefi lalaka ndosi mutindu yina diaka, ti yandi telaka yo na tata. Tata nganinaka yandi, ti bambuta mengaka yandi kuluta diaka.

Tangila bana : Kuyantika 37 :9-11

9 Yozefi lalaka diaka ndosi ya nkaka, yandi telaka yo diaka bampangi na yandi nde : « Mono me lala diaka ndosi ya nkaka. Mono me mona ntangu, ngonda ti bambwetete kumi na mosi ke fukama na ntwala na mono. »

10 Ndosu yai Yozefi telaka yo tata na yandi, kansi tata na yandi nganinaka yandi nde : « Ndosu yai nki mutindu nge me lala ? Nge ke yindula nde mono, mama na nge ti bampangi na nge, beto ta kwisa kufukama na ntoto na ntwala na nge ? »

11 Bampangi ya Yozefi wilaka yandi kimpala mingi...

Yula bana ya fioti :

- Yozefi lalaka nki diaka ?
(Ndosu ya zole)
- Yandi telaka nani ndosus yina ?
(Tata ti bampangi na yandi)

Yula bana :

- Sambu na nki bampangi vandaka na kiesu ve na ndosus yina ?
(Sambu yo songaka nde bo yonso, ata tata ti mama, ta fukama na ntwala ya Yozefi bonso nde yandi ta yala bo.)
- Bampangi ya Yozefi wilaka yandi nki sambu na bandosus yina ?
(Bo mengaka yandi sambu na yo.)

Bana sala bageste sambu na kusonga nki me salama :

Bana sala bageste kusonga ntangu (cercle ya nene ti maboko), ngonda, (cercle ya fioti ti misapi), ti bambwetete (nikisa misapi na zulu). Na nima, bo yonso fukama. Bo telama diaka, bo nikisa ntu 've' ti bo tuba nde, "Ikele ve. Yina ndosus kaka. Mambu yina ta salama ve !"

Bana yimba ti kina :

Bampangi ya Yozefi
Wilaka yandi kimpala. Mawa !
Wilaka yandi kimpala.

>|< Kumanisa lesu :

Bampangi ya Yozefi vandaka na raison kuwila yandi kimpala. Mpila yandi telaka tata konso mbi bo salaka, mpila tata zolaka yandi kuluta bo, lele ya kitoko ya tata pesaka yandi, bandosus ya lulendo ya yandi vandaka kutubila bo—bo vandaka na baraison mingi. Kansi kimpala kele kima mosi ya mbi, ya nku. Yo ke fwaka bantu kuluta makasi. Na mposu ke kwisa, beto ta mona mambi ya me landa kimpala ya bampangi ya Yozefi.

Kutuba 'verse ya kulonguka' :

Bana lenda tuba 'verse ya kulonguka' mbala tatu. (Bingana 27 :4 Makasi kele kima mosi ya nku, / yo ke fwaka bantu ; / kansi bo lenda meka yo ve / na kimpala.) Balula mpila ya bo ke tuba yo. Bo lenda yika baluse ti bageste ya ke songa nki bo ke tuba.

Devoir sambu na bana ya me yamba Yesu dezia :

Kimpala kele mbi, ata muntu mona nde yandi ke na raison. Beno bakristo, devoir mono ke pesa beno mposu yai ikele kuyindula konso lumbu ntima na nge. Keti kimpala kele na kati ? Yindula mbote nge ke na kimpala na nani ? Sambu na nki ? Lomba pardo ya Nzambi na kimpala yonso, ti lomba ngolo na Yandi kusadisa

nge kukatula yo na ntima, kulanda yo diaka ve.

Kubinga bana ya zaba Yesu ntete ve :

✝ Mbala ya nkaka nge zaba ve kana nge me yamba Yesu Kristo. Yandi, Mwana ya Nzambi, kwisaka na ntoto yai sambu na kugulusa nge. Yandi fwaka sambu na nge, ti Yandi telamaka na lufwa. Kana nge ta balula ntima ti binga zina na Yandi bubuyai, kana nge ta lomba Yandi kugulusa nge, Yandi ta sala yo. Nge ta yantika kulanda Yesu Kristo.

Awa kele bakiti sambu na beno ya ke sosa kuzaba Yesu. Kana nge me yamba Yesu ntete ve, kansi bubuyai, nge ke zola kuna madeso na nge na kilanga ya Yesu, telama sesepiyai, kwisa vanda awa na bakiti yai. Mono ta sadisa beno yonso ya kwisa, ti nsadisi na mono ta baka beno ya nkaka sambu na kureviser verse ya bubuyai ti beno.

[Moniteur, groupe ya kuluta nene lenda bikala na nzo, ti groupe ya kuluta fioti basika na nganda. Ntangu bana ya nkaka tuba verse ya bubuyai, bo tuba ve na ndinga ya ngolo, sambu beto zola nde bana ya nkaka kuwa malongi ya nsangu ya mbote. Yai kele ntangu ya bana lenda tesa kutuba verse mosi-mosi. Felisite bo ya sala mbote, kansi na mpila ya makelele mingi ve.]

==NSUKA YA LESO 70

Leso 71. Beto tina kimpala ! Yo benda mpasi mingi na fami.

Histoire ya Bible : Bambuta ya Yozefi tekaka yandi bonso mpika.

(Kuyantika 37 :12-35)

I. Preparatio ya Moniteur sambu na lesu yai--

Moniteur, bakisa Kikuma ya lesu yai :

Na nsuka ya lesu yai, bana ta bakisa nde, kimpala na ntima ke buta bambuma ya mbi na luzingu ya bantu, ti mpasi mingi na bafami na beto. Yo yina, bo ta tula ngolo diaka kutina kimpala.

Moniteur, Yikama ya Bankunga ke kwenda nzila mosi ti lesu yai :

[Moniteur, bankunga yai ti mingi ya nkaka kele na mukanda, 'Bankunga ya Ecodim,' Edition 2019, ya ONG 'Ministères pour Chaque Enfant.')

O Keba Maboko (O, Keba Ntima nki nge zola—Kimpala Ve !)

O Luvunu Yambula (O Kimpala Yambula)

Moniteur, Yikama na Verse ya kulonguka :

Makasi kele kima mosi ya nku, yo ke fwaka bantu ; kansi bo lenda meka yo ve na kimpala. Bingana 27 :4

[Moniteur, sambu bana kutuba verse yai na bampila mingi, mposo yai nge lenda yindula positio ya nitu ntangu bo ke tuba yo. (Mbandu : Bo tuba ya kutelema, ya kuvanda, maboko na zulu, luse na diboko ya kibakala ti ya kinkento, kubalula, kutala na nsi, kutala na zulu, kuvanda, kufukama, etc.)]

II. Revisio--

Revisio ya lesu me luta :

- † Nani lenda tuba verse mosi ya ke songa mabanza ya Nzambi na mambu ya kimpala ?
(Bingana 27 :4) « *Makasi kele kima mosi*

ya nku, yo ke fwaka bantu ; kansi bo lenda meka yo ve na kimpala. »

- † Nki kele raiso mosi bambuta ya Yozefi wilaka yandi kimpala ?
(Bana lenda tuba mosi ya baraiso yai—1) Yozefi songaka tata mambi yonso ya bo vandaka kusala, to 2) Tata zolaka Yozefi kuluta bo, to 3) Tata pesaka Yozefi lele ya kitoko, to 4) Yozefi songaka bo bandosi ya bo monaka lulendo.

Kulanda devoir ya lesu me luta :

Na mposo me luta, beto lombaka beno bakristo kutala mbote ntima na beno, kuzikisa kana ndambu ya kimpala ke bumbana kuna. Nani ta ndima nde yandi vandaka na ndambu ya kimpala ? Nani me lomba Nzambi pardo na kimpala na yandi ? Nani me lomba Nzambi kupesa yandi ngolo sambu yandi kuwa kimpala ve ? Kiese na beno ya ke tula ngolo kusala badevoir beto ke pesa beno !

III. Kulonga lesu yai :

Kuyantika lesu :

Mwana zina ya Jean-Piere, yandi monaka ve sambu na nki kimpala kele mbi. Yandi tubaka nde, kimpala kele kaka mambu ya ntima. Kana nge songa yo ve, nani ta zaba nde nge kele na kimpala ? Yo ke pesa mpasi na nani ? Yo kele makambo na mono mosi.

Na mposo me luta, beto monaka nde bambuta ya Yozefi wilaka yandi kimpala, yo yina bo mengaka yandi mingi. Ata na lesu yina, beto monaka dezia mambu mosi ya mbi ya landaka kimpala yina. Nki mbi bo salaka dezia? Ee, bo tubaka na Yozefi konso ntangu na mpila ya mbi, na mpila ya lungaka ve. Bo vandaka ve na mpila kutuba ndinga mosi ya mbote na yandi.

Bubuyai, beto ta mona nki bambuma ya nkaka kimpala na bo butaka. Beto ke landa histoire ya Yozefi na mukanda ya Kuyantika, kapu 37, nzila

ya kutanga 12.

**Developpement—Yo salamaka mutindu yai :
(Leso na Bandambu 6)**

71.1 Tata tindaka Yozefi kumona nki mutindu bambuta na yandi ya vandaka kusansa bambisi ya fami. Yandi kutaka bo na Dotani.

Tangila bana : Kuyantika 37 :12-17

12 Ntangu bampangi ya Yozefi vandaka me kwenda na ndambu ya Sikemi sambu na kukebaka bambisi ya tata na bo,

13 Yakobi tubaka na Yozefi nde, « Nge yilama, mono ke tinda nge na bampangi na nge. » Yozefi vutulaka nde : « Mambu ve, Papa. »

14 Tata na yandi nde : « Kwenda kutala kana bampangi na nge kele mbote, kana bambisi kele mbote, ebuna nge kwisa kusonga mono. » Yo yina Yozefi katukaka

....

» Ebuna Yozefi landaka bampangi na yandi, yandi kutaka bo na Dotani.

Yula bana :

- Bampangi ya Yozefi kwendaka na Sikemi kusala nki ?
(Kukeba bambisi ya tata.)
- Tata tindaka nani kutala bo ?
(Yozefi)
- Yozefi fweti sala nki kuna ?
(Kutala kana bampangi vandaka mbote, mpi kana bambisi vandaka mbote.)
- Yozefi kutaka bo wapi ?
(Na Dotani.)

Bana sala bageste sambu na kusonga nki me salama :

Bana yonso sala bageste sambu na « Kukwenda » ti « Kutala. »

Bana yimba ti kina :

Yozefi, kwenda kutala
 Bampangi na nge.
Songa mono kana bo ke mbote,
Ti bambisi mpi.

Yozefi kwendaka ti yandi
Kutaka bo na Dotani.

71.2 Bambuta monaka yandi ntama, ebuna bo vandaka kuyidika lukanu nde bo fwa yandi ti losa mvumbi na yandi na dibulu.

Tangila bana : Kuyantika 37 :18-20

18 Yozefi vandaka mwa-ntama ntangu bampangi na yandi monaka yandi. Ntangu yandi vandaka me kuma ntete ve ...bo kaninaka yandi nde : « Beto fwa yandi. »

*19 Bo tubanaka bo na bo nde :
“Munkwa-ndosi me kwisa.*

20 Beto fwa yandi, ebuna beto losa yandi na dibulu mosi kele awa. Mpidina beto ta tuba nde mbisi ya makasi me fwa yandi. Ntangu yai, beto ta tala kana nki ta bwa na bandosi na yandi. »

Yula bana :

- Nki lukanu ya mbi simbaka mabanza ya bampangi ya Yozefi ?
(Bo ta fwa yandi ti losa mvumbi na yandi na dibulu.)
- Bo salaka lukanu nki ntangu ?
(Ata na ntuala yandi me kuma na bo, bu yandi vandaka kaka na nzila kukwisa.)
- Bo bingaka yandi nki ?
(Munkwa-ndosi)
- Sambu na nki bo bingaka yandi mutindu yina ?
(Sambu bo zolaka ve bandosi na yandi. Bandosi yina bendaka kimpala)

na ntima na bo.)

Yula bana ya me yela:

- Sambu na nki bampangi tubaka nde, “*Ntangu yai beto ta tala kana nki ta bwa na bandosi na yandi ?*” (Sambu bo yindulaka nde bo lenda kanga bandosi na yandi na mpila nde yo ta salama ve, kana bo kaka kufwa yandi.)

Bana sala bageste sambu na kusonga nki me salama :

Bana tuba na ritima nde :
« Munkwa-ndosi, Munkwa-ndosi ! »

Bana yimba ti kina :

Bampangi zolaka kufwa Yozefi,
Kimpala simbaka bo ngolo.

71.3 Na kinsweki, Rubeni yidikaka lukanu nde bo kufwa Yozefi ve, sambu yandi zolaka vutuka kugulusa yandi.

Tangila bana : Kuyantika 37 :21-24

21 *Ntangu Rubeni waka mambu yina, yandi mekaka kugulusa Yozefi na maboko na bo. Yandi tubaka nde : « Ve, beto mona menga na yandi ve. »*

22 *Beno fwa yandi ve. Beno losa yandi kaka na dibulu kuna na kati ya nseke, kansi beno lwadisa yandi ve. » Yandi tubaka mpidina sambu na kugulusa Yozefi ti kuvutula yandi na tata na yandi.*

23 *Ntangu Yozefi kwisaka kukuma na kisika yina ya bampangi na yandi vandaka, bo simbaka yandi, ebuna bo katulaka mvwela na yandi yina ya kitoko.*

24 *Bo bakaka yandi, bo losaka yandi na dibulu...yina vandaka na masa ve.*

Yula bana :

- Na kati ya bampangi ya Yozefi, nani yindulaka kugulusa moyo na yandi ? (Rubeni)
- Yandi yindulaka kugulusa Yozefi nki mutindu ? (Bo losa yandi kaka na dibulu, ebuna Rubeni, yandi ta vutuka na nima sambu na kugulusa Yozefi ti vutula yandi na Tata.)
- Rubeni songaka nki raiso nde bo kufwa Yozefi ve ? (Beto zolaka kumona menga na yandi ve.)
- Ntangu Yozefi kwisaka na sika ya bampangi vandaka, bo salaka nki ? (Bo simbaka yandi ti katulaka lele ya mvwela yina ya tata pesaka yandi.)
- Na nima, bo tulaka yandi wapi ? (Na dibulu bonso nto ya masa, kansi masa vandaka na kati ve.)

Bana sala bageste sambu na kusonga nki me salama :

Bana yonso sala bageste bonso bo kele Yozefi. Bo tuba nde, « Kusimba mono ve na kingolo-ngolo mutindu yai !”
“Kukatula mono lele ve mutindu yai !”
“Kulosa mono na dibulu ve mutindu yai !”

Bana yimba ti kina :

Bampangi simbaka Yozefi

Kimpala salaka bo ngolo.

Bo katulaka mvwela,
Losaka yandi na dibulu.

71.4 Bo monaka bakomera, ebuna Yuda pesaka lukanu nde bo kufwa Yozefi ve, kansi bo teka yandi.

Tangila bana : Kuyantika 37 :25-27

25 *Ntangu bo vandaka na ntoto sambu na kudia, na mbala mosi bo monaka ndonga ya bantu ...ke kwenda na nsi ya Ezipte. Bashamo na bo vandaka kunata bima ya mutindu na mutindu ya nsudi ya kitoko.*

26 *Ntangu yai, Yuda tubilaka bampangi na yandi nde : « Kana beto fwa leki na beto, ebuna beto tuba kima ve, nki beto ta baka ?*

27 *Kele mbote beto teka yandi na bantu ...yai, mpidina beto ta lwadisa yandi ve, sambu yandi kele leki na beto; Beno vila ve nde beto kele menga mosi.” Bampangi na yandi ndimaka.*

Yula bana :

- Na nima bo tulaka Yozefi na dibulu, bo salaka nki ?
(Bo vandaka na ntoto sambu na kudia.)
- Bo monaka banani ke kwisa ?
(Ndonga ya bantu, bacomerca ke kwenda na Ezipte.)
- Na kati ya bampangi, nani pesaka lukanu nde bo teka yandi ?
(Yuda.)
- Sambu na nki yandi tubaka nde bo teka yandi ?
(1. Kana bo kufwa yandi, bo ta baka kima ve, kansi kana bo teka yandi, bo ta zwa mbongo. 2. Yandi kele leki na beto, ti beto kele menga mosi.)
- Keti bampangi ndimaka lukanu ya Yuda tubaka ?
(Ee. Bo ndimaka.)

Bana sala geste sambu na kusonga nki me salama :

Bana yonso sala bageste ti tuba bonso bo ke solula kuzenga kana bo ta teka Yozefi

to ve.

Bana yimba ti kina :

Ntangu bo monaka

Bantu ke kwenda na Ezipte,
Bo tuba nswalu nde,
Beto teka yandi.

71.5 Bo tekaka Yozefi na bo, ebuna yandi kwendaka na Ezipte. Ntangu Rubeni vutukaka, Yozefi vandaka kuna diaka ve.

Tangila bana : Kuyantika 37 :28-30

28 *Bo tekaka yandi na bantu ya Ismaele ; ntalu ya mbongo, bibende makumi zole. Ebuna bantu ya Ismaele nataka Yozefi na Ezipte.*

Bakomera ya nkaka ...vandaka me kwisa kulutila pana ti kubasisa Yozefi na dibulu.

29 *Ebuna ntangu Rubeni kwisaka kuvutuka na dibulu yango, yandi monaka dibulu ya mpamba. Yozefi kele ve. Yandi pasula-pasulaka bilele na yandi sambu na kusonga mawa.*

30 *Yandi kwendaka kutubila bampangi na yandi nde : « Leki kele ve, mono ta sala nki ? »*

Yula bana :

- Bampangi ya Yozefi tekaka yandi na ikwa ?
(Bibende makumi zole ya argent.)
- Bantu ya Ismaele nataka yandi wapi?
(Na Ezipte. Yai kele nsi mosi na nord partie ya Afrika.)
- Ntangu Rubeni vutukaka sambu na kukatula Yozefi na dibulu, yandi monaka nki ?
(Yozefi vandaka kuna diaka ve.)

Bana sala geste sambu na kusonga nki me salama :

Bana sala geste bonso bacommersa ya sumbaka Yozefi.
Bo kangisa maboko na yandi. Bo kwenda ti yandi.
Bo tubila yandi nde, “Beto ke kwenda na Ezipte.”
“Kuna beto fweti teka nge bonso mpika.”

Bana yimba ti kina :

Kimpala simbaka bampangi ya Yozefi
Bo tekaka yandi.

71.6 Bo tulaka menga ya mbisi na lele na yandi, ebuna bo songaka yo na tata bonso nde, mbisi me fwaka yandi. Yo yina, tata dilaka Yozefi mingi.

Tangila bana : Kuyantika 37 :31-32

31 Ntangu yai, bo fwaka mwana-nkombo ; ebuna bo bakaka mvwela ya Yozefi, bo tulaka yo menga.

32 Bo nataka lele yango na tata na bo nde : “Beto me mona lele yai ;tala fioti, yo kele ya mwana na nge ve ?”

33 Yakobi talaka mvwela, yandi tubaka na ndinga ya ngolo nde : « E si, yo kele ya mwana na mono ! Mbisi ya makasi me fwa Yozefi, yo me zenga yandi bitini-bitini, yo me dia yandi. »

34 Yandi pasulaka bilele na yandi, ebuna yandi lwataka saki sambu na kusonga mawa na yandi. Yandi dilaka bilumbu mingi sambu na mwana na yandi.

35 Bana na yandi yonso ya babakala ti ya bankento, bo kwisaka sambu na kukatula yandi mawa, kansi yandi buyaka nde : « Mono ta dilaka mwana na mono tii kuna mono kwenda kukuta yandi na nsi ya bafwa. » Yo yina yandi vandaka kudila

kaka mwana na yandi Yozefi.

Yula bana :

- Bo tulaka nki na mvwela ya Yozefi ? (Menga ya nkombo)
- Bo songaka tata nki ? (*Beto me mona lele yai ;tala fioti, yo kele ya mwana na nge ve ?*)
- Ntangu tata monaka lele ya Yozefi ti menga na yo, yandi yindulaka nki ? (Mbisi ya makasi me fwaka Yozefi.)
- Yandi songaka mawa na yandi nki mutindu ? (Yandi pasulaka lele, yandi lwataka saki, yandi dilaka bilumbu mingi.)
- Keti bampangi monaka mpila kukatula mawa na yandi? (Ikele ve. Yandi tubaka nde yandi ta dila Yozefi tii kuna.)

Yula bana ya me yela (Niveau Secondaire) :

- Mbala ya nkaka bo yindulaka nde bo kusaka luvunu ve sambu bo tubaka ve nde mbisi me dia Yozefi. Bo kaka tulaka menga na lele, pasulaka yo, ti songaka tata. Kansi nki vandaka nsuka na yo? (Nsuka na yo nde tata kwikilaka mambu ya luvunu, mpi nde yandi waka mpasi mingi sambu na luvunu yina.)

Bana sala geste sambu na kusonga nki me salama :

Bana dila bonso Tata Yakobi vandaka kudila mwana na yandi Yozefi.

Bana yimba ti kina :

Kimpala simbaka bampangi,
Yo pusaka bo na luvunu
Ata tata dilaka ngolo,
Bo landaka kukusa yandi.

>|< Kumanisa leso :

Kimpala yantikaka na ntima ya bampangi ya Yozefi. Kansi yo sukaka ve kaka na ntima. Kimpala pusaka bo kusimba leki na bo, Yozefi. Kimpala pusaka bo kuyindula kufwa yandi. Kimpala pusaka bo na kuteka yandi, ata bo zabaka nde bo ta mona yandi diaka ve. Yo pusaka bo na kukusa tata na bo luvunu. Yo pusaka bo kusimba luvunu yina, ata bo monaka yo pesaka tata mpasi. Ntangu yai, fami me kabana, ti yo me fuluka na mawa.

Yonso yantikaka na nki ? (Ee, yonso yantikaka na kimpala na kati ya ntima.) Tala nku ya me fuluka na fami yai, yonso sambu na kimpala !

[Moniteur, twadisa bana kutuba verse ya kulonguka diaka, « Makasi kele kima mosi ya nku,/ yo ke fwaka bantu ;/ kansi bo lenda meka yo ve/ na kimpala./ » (Bingana 27 :4)

Devoir sambu na bana ya me yamba Yesu dezia :

Ee, kimpala kele kima mosi ya nku. Yo ke lunga ve na beto bantu. Yo yina, devoir mono ke pesa beno bakristo yo yai : “Beno tula ngolo kutina kimpala !”

Kubinga sambu na bo ya me yamba Yesu ntete ve :

Kansi mbala ya nkaka nge kele mukristo ntete ve. Nge me ndima Yesu Kristo bonso Mvulusi na nge ntete ve. Nge ke landa kaka na nzila ya nge mosi, nzila ya pesa Nzambi kiese ve. Nge ke na mfunu kubalula ntima. Ntangu ya mbote, yo yai. Kana nge zola kundima Yesu bubuyai, ntangu bana ya nkaka ke basika, nge basika ve, kansi nge kwisa kuvanda na bakiti yai

[Moniteur, songa bakiti.] Beto ta kwisa, beto ta sadisa nge. Yamba Yesu bubuyai.

==NSUKA YA LESO 71

Leso 72. Beto vanda kwikama. Histoire ya Bible : Yozefi vandaka kwikama na nzo ya Potifare.

(Kuyantika 39 :1-20)

I. Preparatio ya Moniteur sambu na leso yai –

Moniteur, bakisa kikuma ya leso yai :

Na nsuka ya leso yai, bana ta bakisa nde Yozefi vandaka kwikama, ata na ntangu ya mpasi. Yo yina, bana bakristo ta zenga na nsi ya ntima nde, bo fweti vanda kwikama ntangu yonso, ata na ntangu ya mpasi, ata na ntangu ya kiese.

Moniteur, bakisa bankunga ke kwenda nzila mosi ti leso yai :

Mono Kele na Nzo Kitoko (Makabu kele kana beto kanga ntima)
Mono Me Sila Kulanda Yesu
Mpasi ta Vanda Ve

Moniteur, yikama na verse ya kulonguka :

*Ata beno ke na mawa bubu yai/ sambu na bampasi yai ya mutindu na mutindu/ ya beno ke mona,/ kansi na ntangu yina,/ beno ta mona kiese.
I Piere 1 :6*

II. Revisio :

Kulanda devoir ya leso me luta :

Na baleso zole me luta, beto me mona mbi ya kimpala. Beto pesaka beno bakristo devoir kutina yo. Nani ta songa beto mutindu yandi tinaka kimpala na mposo me luta ?

Revisio ya leso me luta :

- † Beto monaka Yozefi ntete na nzo ya tata na yandi. Kuna, tata salaka nki ya benda bampangi na yandi kuwila yandi kimpala ? (Tata pesaka yandi lele ya kitoko bonso mvwela sambu yandi zolaka Yozefi mingi.)

- † Tata tindaka yandi na kusala nki ? (Kutala nki mutindu bampangi, ti nki mutindu bambisi ya fami.)
- † Bo simbaka Yozefi ti losaka yandi wapi ? (Na dibulu)
- † Bo tekaka yandi na bakomersa, ebuna bakomersa yina, bo nataka Yozefi wapi ? (Na Ezipte, nsi mosi na nord parti ya Afrika)
- † Makasi kele nku, kansi nki nku ya kuluta ? (Kimpala)
- † Kana kimpala kota na ntima, na nsuka yo ke sala nki ? (Yo ke fwaka bantu.)

III. Kulonga leso yai --

Kuyantika leso :

Mambu mosi ya mpasi me bwila Yozefi. Bampangi me sala yandi mbi, ebuna ntangu yai yandi me kabana ti fami. Yandi me kuma na nsi mosi, sika yandi vandaka nzenza. Keti ntima na yandi ta fuluka na makasi sambu na mpila bantu me sala yandi mbi ? Keti yandi ta bika Nzambi ? Keti yandi ta vanda kwikama, to kwikama ve na ntangu yai ya mpasi ? Beto landa histoire ya Yozefi na Kuyantika kapu 39, verse ya ntete. [Moniteur, NB. Beto ta longa kapu 38 ve, sambu yo ke tadila Yozefi ve.]

Developpement—Yo salamaka mutindu yai : (Leso na Bandambu 5)

72.1 Bakomersa kumaka na Ezipte, ebuna bo tekaka Yozefi na Potifare na Ezipte.

Tangila bana : Kuyantika 39 :1

 I Bantu ya Ismaele nataka Yozefi na nsi ya Ezipte. Kuna Potifare, mfumu mosi ya basoda ya mfumu ya nene... yandi sumbaka Yozefi.

Yula bana :

- Kuna na Ezipte, bo tekaka Yosefi na nani ?

(Na muntu zina ya Potifare)

- Kana bo teka muntu, yai ke songa nde yandi me kuma nki ?
(Mpika)
- Nki vandaka kisalu ya Potifare ?
(Mfumu ya basoda ya mfumu)

Bana sala bageste sambu na kusonga nki me salama :

Bana sala bageste bonso bo ke sumba Yozefi. Bo sala bonso bo ke futa mbongo.

Bana yimba ti kina :

Yozefi kumaka mpika Na nzo ya Potifare.

72.2 Yozefi sadilaka Potifare na kwikama yonso, ti Nzambi sakumunaka nzo na yandi sambu na Yozefi.

Tangila bana : Kuyantika 39 :2-6a

2 Mfumu Nzambi vandaka na Yozefi, mpidina mambu yonso ya yandi vandaka kusala, yo vandaka kuluta kaka mbote...

3 Mfumu ya Yozefi monaka nde Mfumu Nzambi kele na Yozefi...,ke sadisa Yozefi na mambu yonso ya yandi ke sala.

4 Potifare monaka Yozefi kiese, yo yina yandi pesaka yandi kiyeka ya kusalaka nzo na yandi ti bima na yandi yonso.

5. Katuka ntangu yina, Mfumu Nzambi salaka bantu yonso bayina vandaka na nzo ya Potifare mbote sambu na Yozefi...

6a. Kiyeka ya kusalaka bima yonso, Potifare pesaka yo na maboko ya yandi...

Yula bana ya fioti :

- Yozefi salaka kisalu na nzo ya Potifare mbote to mbote ve ?
(Mbote.)
- Nani vandaka ti Yozefi—Nzambi to Satana ?

(Nzambi.)

Yula bana :

- Yozefi vandaka mpika na nsi ya banzenza, ntama ti fami na yandi. Beno mona nde yina vandaka mpasi to kiese ?
(Mpasi)
- Ata na ntangu ya mpasi yina, nki ke songa nde yandi salaka kisalu na mpila mosi ya kwikama ?
(Potifare vandaka na kiese na yandi, ti Nzambi sakumunaka yandi ti nzo ya Potifare sambu na yandi.)

Bana sala bageste sambu na kusonga nki me salama :

Bana sala bageste yai zole-zole. Mosi vanda Yozefi, mosi Potifare. Potifare tala bisalu na nzo na yandi. Yandi tula diboko na dipeka ya Yozefi. Yandi tuba nde, « Kisalu ya mbote, kisalu ya mbote. Mono ke na kiese na nge. »

Bana yimba ti kina :

Yozefi sadilaka Potifare Na kwikama yonso. Ata na ntangu ya mpasi, Na kwikama yonso.

72.3 Nkento ya Potifare zolaka kusala mbi ti Yozefi, kansi yandi buyaka.

NB: Bamoniteur ya bana ya fioti (preskolere) :

[*Moniteur, Atasio!* 32.3 ti 32.4 ke tadila bizumba. Yo yina, beno lenda tangila bana mwa-histoire yai ya landa. Na nima, beno luta mbala mosi na Kumanisa Leso.]

Histoire kutangila bana ya fioti :

Yozefi salaka mambu yonso ya pesaka Nzambi kiese. Kansi mbala mingi, nkento ya Potifare vandaka kubenda yandi kusala mbi.

Yozefi vandaka kubuya. Yandi zolaka kupesa Nzambi kiese na yonso yandi salaka. Yo yina, nkento yina, yandi bakaka makasi. Yandi tubaka luvunu sambu na Yozefi. Yandi songaka luvunu yina na Potifare.

Nki nge banza ? Potifare ta kwikila muntu ya fami ? To yandi ta kwikila mpika ya yandi me sumbaka na nsi ya nkaka ?

Potifare kwikilaka luvunu ya muntu ya fami. Yandi songaka bantu kusimba Yozefi. Bo tulaka Yozefi na kati ya prison. Yozefi vandaka na prison. Ata yandi me sala mbi ve. Ata yandi me sala kisalu na yandi kaka mbote yonso ! Mipasi !

Yozefi salaka na kwikama na nzo ya Potifare, ata yandi vandaka na mpasi kuvanda mpika. Ata yandi vandaka na mpasi kuvanda ntama ti fami na yandi. Ntangu yai, keti yandi ta vanda kwikama, ata na kati ya prison ? Beto ta mona yo na mposo ke kwisa.

[Moniteur, sambu na kalasi ya bana ya fioti, luta mbala mosi na Kumanisa Leso.]

lenda sala mambu ya mbi mutindu yai ? Nki mutindu mono lenda sala masumu na Nzambi ? »

10 Konso kilumbu nkento vandaka kubinga Yozefi, kansi yandi vandaka kundima ve na kulala na yandi.

Yula bana :

- Yozefi monaka nde kusala bizumba ti nkento ya Potifare, yo ta vanda nki ? (Masumu na Nzambi.)
- Keti nkento ya Potifare bendaka Yozefi kusala mbi kaka mbala mosi, to mbala mingi ? (Mbala mingi.)

Bana sala bageste sambu na kusonga nki me salama :

Bana yonso sala bageste ya diboko bonso bo ke buya masumu. Bo tuba nde, “Ve ! Masumu ve !”

Bana yimba ti kina :

Yozefi buyaka masumu
Nkento bendaka yandi ngolo,
Kansi Yozefi buyaka yo.

72.4 Nkento ya Potifare tubaka luvunu sambu na Yozefi.

Tangila bana : Kuyantika 39 :11-18

11 Kilumbu mosi Yozefi kwendaka kusala kisalu na yandi na kati ya nzo. Ata muntu ya nkaka vandaka na nzo.

12 Ntangu yai, nkento ya Potifare simbaka Yozefi na bilele nde: “Kwisa, beto lala. » Kansi Yozefi katukaka na maboko na yandi, yandi basikaka na nzo, yandi tinaka na nganda. Kazaka na yandi, yo bikalaka na maboko ya nkento yina.

13 Ntangu nkento monaka nde Yozefi me bikisa kazaka na yandi... 14 yandi bingaka

Bamoniteur ya bana ya me yela, bo sadila malongi yai :

Tangila bana : Kuyantika 39 :6b-10

6b Yozefi vandaka ...bakala mosi ya kitoko mpenza.

7 Na nima ya bilumbu fioti, nkento na mfumu na yandi Potifare yantikaka kulula yandi. Nkento tubaka na yandi nde: “Kwisa, beto lala.”

8 Yozefi buyaka ka yandi nde : “Mfumu na mono ...9 ... me bumbilaka mono kima ve, kaka nge nkento na yandi. Nki mutindu mono

bantu na nzo na yandi nde : « Beno kwisa kutala mambu yai ! Bakala na mono me kwisaka kunata Mu-Ebreo yai na nzo na beto, kansi tala, ntangu yai yandi ke sakana na beto. Yandi me kwisa kukota na shambre na mono, yandi zolaka kuladisa mono, kansi mono me tula milolo.

15 Ntangu yandi me wa mpidina, yandi me bikisa kazaka, yandi me kwisa kutina na nganda.”

16 Nkento bumbaka lele ya Yozefi tii kuna bakala na yandi kwisaka kuvutuka.

17 Ebuna yandi telaka yandi mambu yango nde : ‘Mpika yai Mu-Ebreo ya nge nataka awa, yandi kwisaka kukota na shambre na mono sambu na kusakana ti mono...

Yula bana :

- Nki mutindu Yozefi tinaka masumu bu nkento ya Potifare simbaka yandi ? (Yandi bikisaka kasaka na yandi na diboko na yandi, yandi tinaka, basikaka na nganda.)
- Mpila nkento ya Potifare telaka mambu yina na bakala na yandi, yo vandaka kieleka, to luvunu ? (Luvunu.)
- Sambu na nki Potifare kwikilaka histoire yina ? (Sambu yandi monaka kasaka ya Yozefi na diboko ya nkento na yandi, ti sambu muntu ya fami me songa yandi yo.)

Bana sala bageste sambu na kusonga nki me salama :

Bana yonso sala bageste bonso bo ke tina masumu.

Bana yimba ti kina :

Yozefi salaka mbi ve,
Kansi nkento tubaka luvunu.

72.5 Potifare wakaka makasi, ebuna yandi tulaka Yozefi na prison.

Tangila bana : Kuyantika 39 :19-20

19 Mfumu ya Yozefi bakaka makasi mingi ntangu yandi waka mambu yango yina.

20 Yandi songaka bantu na kukanga Yozefi ; bo kangaka yandi, ebuna bo tulaka yandi na boloko.

Yula bana :

- Potifare kwikilaka luvunu ya nkento na yandi, yo yina yandi waka nki ? (Makasi mingi)
- Yandi songaka bantu kusala nki ? (Kukanga Yozefi, kutula yandi na boloko.)

Bana sala bageste sambu na kusonga nki me salama :

Bana sala bageste bonso bo kele na makasi mingi.

Bana yimba ti kina :

Yozefi salaka mbi ve,
Kansi bo simbaka yandi.
Sambu na luvunu ya nkento,
Bo tulaka yandi na prison.

>|<Kumanisa leso :

Kuna na Ezipte, Yozefi vandaka ntete bonso mpika na nzo ya Potifare. Yandi salaka kuna na mpila mosi ya kwikama, ata yandi waka mpasi na ntima kuvanda mpika. Ata yandi waka mpasi kuvanda ntama ti fami na yandi. Yandi buyaka kusala masumu. Kaka sambu na luvunu ya muntu ya nkaka, bo losaka yandi na prison. Keti yandi ta vanda kwikama, ata na mpasi ya prison ? Beto ta mona na mposo ke kwisa.

Verse ya kulonguka :

1 Piere 1 :6 ke tadila nki mutindu beto bakristo fweti zinga na ntangu ya mpasi. Beto tanga yo diaka :

Ata beno ke na mawa bubu yai/ sambu na bampasi yai ya mutindu na mutindu/ ya beno ke mona,/ kansi na ntangu yina/, beno ta mona kiese. / 1 Piere 1 :6

[Moniteur, bana tanga yo na kimvuka. Na nima, kabisa bo na bandambu, ti pesa konso ndambu ya bana fraze mosi kutuba. Bo sala pratike kutuba fraze na bo. Na nima, songa diboko na bandambu ya bana, ndambu mosi-mosi. Konso ndambu ya bana, kana nge songa bo diboko, bo telama, bo tuba fraz na bo. Bana yonso tuba 'adresse,' to wapi verse yina ke monika na kati ya Bible. Sala bonso yai mbala 4. Na nsuka, bana yonso meka diaka kutuba yo na kimvuka.]

Devoir sambu na bana ya me yamba Yesu dezia :

Yozefi kele mbandu ya mbote sambu na beto, mpila yandi kangaka ntima ti vandaka kwikama kaka na ntangu ya mpasi. Yo yina, devoir mono ke pesa beno bakristo mposo yai, yo yai:

Ata mposo yai natila nge kiese to mpasi, vanda kwikama na Yesu. Buya masumu, ti pesa Nzambi kiese.

Kubinga sambu na bo ya me yamba Yesu ntete ve :

Kansi mbala ya nkaka, nge me balula ntima ntete ve na Yesu. Ata nge sala yonso, nge lenda ve sala mambu ya ta pesa Nzambi kiese, tii ntangu ya nge ndima Mwana na Yandi Yesu Kristo. Bible ke songa beto nde, “Bantu yonso me bikisaka nzila ya Nzambi. Ata muntu mosi ve ke salaka mambu ya mbote, ata mosi ve” (Roma 3:12). Nzambi zabaka nde beto lenda kudiguluka ve. Yo yina, Yandi tindilaka beto Mwana mosi Yandi kele na Yandi—Yesu Kristo. Yandi

kwisaka sambu na kumanisa mfuka yonso ya masumu na beto. Yandi fwaka na sika na beto, ebuna Yandi telamaka na lufwa. Yandi ke wa bisambu na beto, ti Bible me sila nde konso muntu ya ta binga zina ya Mfumu sambu na kulomba kuguluka, Yandi ta guluka ! (Roma 10:13)

Keti nge ta balula ntima ti binga zina na Yandi bubuyai, ti lomba Yandi kugulusa nge ? Yai zola tuba nde nge ke yantika kulanda Yesu tii na lufwa.

Bana yonso ya me yamba Yandi ntete ve, kana bubuyai Mpeve ke bula na ntima na nge, kana nge zola balula ntima, kwisa vanda awa na bakiti yai na nima ya ecodim, sambu beto sadisa nge. *[Moniteur, songa bakiti sika bo ta vanda.]*

==NSUKA YA LESO 72

Leso 73. Beto vanda kwikama, ata na ntangu ya mpasi.

Histoire ya Bible: Yozefi vandaka kwikama na prison.

(Kuyantika 39 :21-23, 40 :5-23)

I. Preparatio ya Moniteur sambu na lesu yai –

Moniteur, bakisa kikuma ya lesu yai :

Beto ta zenga na ntima nde beto fweti vanda kwikama na Yesu ata na ntangu ya mpasi, sambu beto bakisa nde Nzambi ta sakumuna bantu ya kwikama.

Moniteur, yilama na verse ya kulunguka :

Ata beno ke na mawa bubu yai/ sambu na bampasi yai ya mutindu na mutindu/ ya beno ke mona,/ kansi na ntangu yina/ beno ta mona kiese./ 1 Piere 1 :6 (diaka)

Moniteur, yilama na bankunga ya kwenda nzila mosi ti lesu yai :

(Bankunga kiteso mosi na lesu me luta)

Mono Kele na Nzo Kitoko (Makabu kele kana beto kanga ntima)

Mono Me Sila Kulanda Yesu

Mpasi ta Vanda Ve

II. Revisio—

Kulanda devoir ya lesu me luta :

Na mposo me luta, beto pesaka beno bakristo devoir kuvanda kwikama na Yesu, ata na ntangu ya kiese to ya mpasi. Nani tulaka ngolo kuvanda kwikama na Yesu na mposo me luta ? Mbote. Nani lenda songa beto mpila mosi nge tulaka ngolo kuvanda kwikama na Yesu ?

Revisio ya baleso ya bamposo me luta :

- † Beto me landa Yozefi na nki bisika tii ntangu yai ?
(Na nzo ya tata, na nseki sika bambuta vandaka ti bambisi ya fami, na dibulu, na Ezipte, na nzo ya Potifare, na prison.)

- † Yozefi salaka nki mbi na nzo ya Potifare ?
(Ata mbi mosi ve. Yandi vandaka kutina masumu.)
- † Sambu na nki Potifare tulaka yandi na prison ?
(Sambu nkento na yandi tubaka luvunu sambu na yandi.)

III. Kulonga lesu yai --

Kuyantika lesu :

Mbala mingi kana beto baka dekurazema, beto mona mpasi kuvanda kwikama na Nzambi. Kana luzingu na beto ke luta ve na mpila ya beto mona mbote, beto lenda kuma makasi na Nzambi. Beto lenda kubwa na masumu.

Kansi, ata Yozefi me mona mpasi mingi, tii ntangu yai, yandi me vanda kwikama kaka na Nzambi. Mono ta tuba bampasi ya Yozefi monaka, ebuna konso ntangu mono tuba mpasi mosi, mono ta kinga, ebuna beno yonso tuba nde, “Kwikama kaka !”

(Nge, moniteur :)

(Bana :)

Bampangi zolaka Yozefi ve. “Kwikama kaka !

Bo zolaka kufwa yandi. “Kwikama kaka !”

Bo losaka yandi na dibulu. “Kwikama kaka !”

Bo tekaka yandi na bakomersa. “Kwikama kaka !”

Yandi kumaka mpika na nzo ya Potifare.

“Kwikama kaka !”

Yandi vandaka ntama na fami. “Kwikama kaka !”

Nkento bendaka yandi kusala mbi.

“Kwikama kaka !”

Muntu tubaka luvunu sambu na yandi.

“Kwikama kaka !”

Potifare tulaka yandi na prison. “Kwikama kaka !”

Ntangu yai, Yozefi kele na prison. Nki mutindu Nzambi lenda sakumuna yandi kuna ?

Beto landa histoire ya Yozefi diaka na mukanda ya Kuyantika, kapu 39, nzila ya kutanga 21.

Developpement—Yo salamaka mutindu yai : (Leso na Bandambu 6)

73.1 Mfumu Nzambi sakumunaka kwikama ya Yozefi. Bo pesaka yandi kosalu kutala bantu ya nkaka na boloko.

Tangila bana : Kuyantika 39 :21-23

21 Kansi ata kuna na boloko, Mfumu Nzambi vandaka kaka na Yozefi. Yandi salaka na mpila nde kapita ya boloko kumona Yozefi muntu mosi ya mbote.

22 Yandi pesaka Yozefi kiyeka ya kutalaka bantu ya nkaka ya boloko...

23 ...Mfumu Nzambi vandaka na Yozefi ; konso mambu ya yandi vandaka kusala, yo vandaka kusuka mbote, sambu Mfumu Nzambi vandaka kusadisa yandi.

Yula bana :

- Keti Nzambi bikisaka Yozefi ntangu yandi kwendaka na prison ? (Ikele ve. Nzambi vandaka ti Yozefi kaka sambu na kusadisa Yandi.)
- Kapita ya boloko pesaka Yozefi nki kosalu ? (Kutala bantu ya nkaka ya boloko.)
- Konso mambu ya Yozefi salaka na boloko, yo sukaka mbote. Sambu na nki? (Sambu Nzambi Yandi mosi vandaka kusadisa yandi.)

Bana sala sambu na kusonga nki me salama :

Konso mwana simba diboko ya mwana ya nkaka. Zole-zole, bo nikisa maboko na bo, ti bo tuba na ritima :
'Nza-mbi van-da-ka ka-ka na Yo-ze-f.
A-ta na bo-lo-ko !

Bana yimba ti kina:

Yozefi vandaka kwikama
Ata na boloko !
Yonso ya yandi salaka kuna,

Nzambi sukisaka yo mbote.

73.2 Bantu zole ya vandaka sika mosi ti Yozefi na boloko, lumbu mosi bo lalaka bandosi ya pesaka bo mpasi.

Tangila bana : Kuyantika 40 :5-8

5 Kilumbu mosi na mpimpa ko kuna na kati ya boloko, kapita ya malafu ti kapita ya mampa, bo yonso zole lalaka bandosi...

6 Na suka, ntangu Yozefi kwisaka penepene na bo, yandi monaka nde bo kele mawa-mawa.

7 Yandi yulaka bo nde : « Sambu na nki beno kele mawa-mawa bubu yai ? »

8 Bo tubaka nde : «Beto me lala bandosi, kansi muntu ya kutendudila beto yo kele ve.»

Yula bana :

- Bantu zole ya vandaka na boloko ti Yozefi, bo vandaka na mawa-mawa. Sambu na nki ? (Sambu bo me lala ndosi ya vandaka kuyangisa bo, kansi muntu kutendudila bo bandosi yina vandaka ve.)

Bana sala sambu na kusonga nki me salama :

Bana yonso songa luse ya mawa.
Bo tuba nde, “Bandosi beto me lala-yo zola tuba nki ?”

Bana yimba ti kina :

Mawa, kaka mawa, sambu beto me lala bandosi,
Ye muntu kutendula yo ikele ve.

73.3 Kapita ya vinu telaka Yozefi ndosi na yandi, ye Yozefi songaka ntendula na yo na mpila ya pesaka yandi kiesa.

Tangila bana Kuyantika 39 :9-13

9 Ebuna kapita ya malafu telaka Yozefi ndosi na yandi nde : “Mono me mona na ndosi mwa-nti ya vinu me telama na ntwala na mono.

10 ...ke na balutangu tatu. Nswalu matiti ke mena na mwa-nti yina, bintuntu ke basika, ebuna nti kubuta bambuma ya vinu.

11 Mono vandaka me simba dikopa ya mfumu ya nene na maboko, mono baka bambuma ya vinu, mono bweta yo na dikopa, ebuna mono pesa yo na mfumu. »

12 Yozefi tubaka na yandi nde : « Ndosi na nge disongidila na yo, yo yai : Balutangu yina tatu kele bonso bilumbu tatu.

13 Bilumbu tatu me bika, mfumu ta basisa nge na boloko, yandi ta vutula nge na bisalu na nge ; ebuna nge ta pesaka yandi dikopa mutindu nge vandaka kupesa yandi ntete...

Yula bana ya fioti :

- Nani tendulaka ndosi ya kapita ya malafu ? (Yozefi)
- Keti ntendula ya ndosi vandaka kiese to mawa ? (Kiese. Mfumu ya nene, yandi ta basisa kapita ya malafu na boloko, yandi ta vutula na yandi na kisalu na yandi.)

Yula bana yonso :

- Yozefi tubaka nde mambu yina ta salama na bilumbu ikwa ? (Bilumbu tatu.)

Bana sala sambu na kusonga nki me salama :

Bana songa misapi tatu. Bo tuba nde, « Bilumbu 3 kaka, mfumu ta vutula nge

na kisalu. »

Bana yimba ti kina :

Ndosi ya ntete songaka
Mambu ya kiese !

73.4 Yozefi lombaka kapita kubambuka yandi na mfumu, bu yandi vutukaka na kisalu na yandi.

Tangila bana : Kuyantika 39 :14-15

14 Kuvila mono ve pardo, kana mambu na nge me bonga ; kuvila mpi ve na kusonga mono na mfumu, mbala ya nkaka yandi lenda basisa mono na boloko yai.

15 Bo yibaka mono na nsi ya Ba-Ebreo, ata awa na Ezipte, bo tulaka mono na boloko mpamba, mono salaka kima ya mbi ve. »

Yula bana :

- Yozefi lombaka kapita ya malafu kusala nki ? (Kubambuka yandi, ti kutuba na mfumu sambu na yandi.)

Bana sala sambu na kusonga nki me salama :

Bana sala bageste bonso bo ke bondila muntu. Bo tuba nde, « Pardo, bambuka mono. Pardo, bambuka mono. »

73.5 Kapita ya mampa mpi tendulaka Yozefi ndosi na yandi. Yozefi tendulaka yo, kansi ntendula yina pesaka kiese ve.

Tangila bana Kuyantika 39 :16-19

16 Kapita ya mampa, ntangu yandi monaka nde Yozefi me tendula mbote ndosi yina, yandi tubilaka yandi nde : « Mono mpi mono me lala ndosi, ndosi yango yo yai : Mono me vanda na bitunga tatu ya mampa na zulu ya ntu.

17 Na kati ya bitunga me vanda na madia ya mutindu na mutindu ya mfumu ya nene, kansi bandeke ke kwisa kudia yo.

18 *Yozefi tubaka nde, Disongidila ya ndosi na nge yo yai : ...*

19 *Bilumbu tatu me bika, mfumu ta basisa nge na boloko, ebuna yandi ta zenga nge ntu .... »*

Yula bana:

- Na nima ya ntendula ya ntete, nani diaka lombaka Yozefi kutendula ndosi na yandi ?
(Kapita ya mampa ya vandaka ti Yozefi mpi na boloko).
- Keti ndentula ya ndosi na yandi vandaka kiese mpi ?
(Ikele ve. Yo vandaka mawa mingi. Yo tubaka nde mfumu ya nene ta fwa yandi.)
- Ntendula yai mpi, yo ta salama na nima ya bilumbu ikwa ?
(Bilumbu tatu)

Yula bana ya me yela :

- Sambu na nki nge banza kapita ya mampa yina zolaka Yozefi kutendula ndosi na yandi mpi ?
(Sambu ntendula ya muntu ya ntete vandaka mbote ti kiese. Yo yina, kapita ya mampa yindulaka nde ntendula na yandi ta vanda kiese mpi.)

Bana sala sambu na kusonga nki me salama :

Bana yonso songa bageste bonso bo ke dila na mawa.

Bana yimba ti kina :

Sambu na kapita ya mampa, ntendula vandaka mawa.

Na nima ya bilumbu 3 kaka, mfumu fweti kufwa nge.

73.6 Yonso salamaka kaka bonso Yozefi tendulaka bandosi yina, kansi muntu ya basikaka na boloko, yandi vilaka Yozefi.

Tangila bana : Kuyantika 39 :20-23

20 *Na kilumbu ya tatu... vandaka fete ya kubutuka ya mfumu ya nene.*

Yandi...bingaka bantu na yandi yonso.

Yandi basisaka kapita ya malafu ti kapita ya mampa na boloko mutindu Yozefi tubaka...

21 *Ntangu yai, yandi vutulaka kapita ya malafu na kisalu na yandi ya ntete,*

22 *kansi kapita ya mampa yandi fwaka yandi . . Mambu yai yonso bwaka mutindu Yozefi tendulaka bandosi na bo.*

23 *Kansi kapita ya malafu yindulaka Yozefi diaka ve, yandi vilaka yandi.*

Yula bana :

- Na nima ya bilumbu 3 vandaka nki okasio speciale ?
(Fete ya lubutuku ya mfumu ya nene)
- Nki salamaka na lumbe yina ?
(Mfumu ya nene salaka fete. Yandi basisaka kapita ya malafu ti kapita ya mampa, ebuna yandi salaka ti bo kaka mutindu Yozefi me songa na ntendula ya bandosi na bo.)
- Kapita ya malafu, yandi vutukaka na kisalu. Keti yandi bambukaka Yozefi ntangu yina ?
(Ikele ve. Yandi yindulaka Yozefi diaka ve.)
- Yozefi bikalaka kaka wapi ?
(Kaka na boloko.)

Bana sala sambu na kusonga nki me salama :

Bana yonso tuba na ritima : Bilumbu Un, deux, trois... Yonso salamaka !

Keti muntu yina bambukaka Yozefi ?
Ikele ve, ve, ve!

Bana yimba ti kina :

(Na ton ya mawa: Kapita ya malafu, Yozefi me sadisa nge.

Sambu na nki nge me vila
Muntu me sadisa nge ?

>|< Kumanisa leso :

Yosefi vandaka na boloko sambu muntu tubaka luvunu sambu na yandi. Kansi ata na boloko, yandi vandaka kwikama na Nzambi, ti Nzambi sakumunaka yandi. Yandi sadisaka kapita mosi kubakisa ndosi na yandi, kansi na nima, kapita yina vilaka yandi. Yozefi bikalaka kaka na boloko. Yandi zabaka ve nki ntangu yandi ta basika, to KANA yandi ta basika. Beto ta mona yo na mposo ke kwisa. Keti nge me zenga na ntima na nge kuvanda kwikama na Nzambi, ata na kiese, ata na mpasi ?

Devoir sambu na bana ya me yamba Yesu dezia :

Makabu kele sambu na bakristo ya kanga ntima, ya vanda kwikama na ntangu ya mpasi. Devoir mono ke pesa beno bakristo, yo yai : Mposo yai yonso, lomba konso lumbu nde Nzambi pesa nge ngolo kuvanda kwikama, ata na kiese, ata na mpasi.

Bana tuba verse ya kulonguka :

Bo tuba 1 Piere 1:6 diaka. *Ata beno ke na mawa bubu yai/ sambu na bampasi yai ya mutindu na mutindu/ ya beno ke mona/, kansi na ntangu yina/ beno ta mona kiese.*

Na nima, bana ya bwala tuba yo, bana ya 1ere-2eme, 3eme-4eme, 5eme-6eme, bana ya CO, etc.

Yimba nkunga :

Makabu kele kana beto kanga ntima! (Verse ya zole ya nkunga, 'Mono Kele na Nzo Kitoko')

Kubinga bana ya me tula ntima na Yesu ntete ve :

Kansi, kana nge me balula ntima na Yesu ntete ve, nge lenda vanda kwikama ve, sambu nge ke bikala na nganda ya fami ya Nzambi. Kansi nge fweti bikala na nganda ve. Nzambi zola nge

kuvanda na nganda ve. Yandi zola kuyamba nge na fami na Yandi. Yandi tuba nde, « Kuwa ! Mono me telama na kielo, ke bula. Kana muntu kuwa ndinga na Mono ti kukangula kielo, Mono ta kota na nzo na yandi, ebuna beto ta dia mesa mosi ti yandi” (Kusonga 3 :20).

Kana nge kuwa na nsi ya ntima nde Yesu ke bula na kielo ya ntima ya nge sesepi yai, nge fweti kaka kangula kielo. Kana muntu kele na kielo na nge ya nzo, ke bula, nge ta tuba nki ? Keti nge ta tuba, “Kota. Beto ke na kiese kuyamba nge” ? Kiteso mosi na Yesu, Yandi ke bula. Nge kaka songa Yandi na lombilu nde, “Yesu, kota ntima ti luzingu na mono sesepiyai. Mono yamba Nge bonso Mvulusi ti Mfumu na mono. Mono zola kulanda Nge tii kuna.”

Kana nge zola yamba Yandi bubuyai, na nima ya ecodim, kwisa kuvanda awa na bakiti yai.

[*Moniteur, songa bakiti.*] Beto ta kwisa, beto ta samba ti nge sambu nge kuyamba Yesu.

===NSUKA YA LESO 73

Leso 74. Beto pesa Nzambi lukumu !

Histoire ya Bible : Yozefi pesaka Nzambi lukumu na mpila yandi tendulaka ndosi ya Mfumu ya nene.

(Kuyantika 41 :1-32)

I. Preparatio ya Moniteur sambu na lesa yai --

Moniteur, bakisa kikuma ya lesa yai :

Beto pesa Nzambi lukumu na lombilu ti na lusingu na beto, sambu beto bakisa nde beto bantu lenda ve baka lukumu beto mosi, kansi beto pesa lukumu yonso na Nzambi.

Moniteur, yilama na verse ya kulonguka :

Yozefi tubaka na mfumu ya nene nde :/ “Mono ve, mfumu,/ kansi Nzambi Muntu ta pesa nge mvutu ya mbote.” / Kuyantika 41 :16

Moniteur, yilama na bankunga ya kwenda nzila mosi ti lesa yai :

Kudikulumusa na Meso ya Nzambi
O, Luvunu Yambula ! (O, Kimpala
Yambula)
Zitisa Zina ya Yesu

II. Revisio—

Kuyindula diaka devoir ya mposo me luta :

Devoir beto pesaka beno bakristo na mposo me luta vandaka nde, beno samba konso lumbu nde Nzambi pesa beno ngolo kuvanda kwikama ntangu yonso, ata na ntangu ya kiese, ata na ntangu ya mpasi. Nani me samba mutindu yina na mposo me luta ? Kiese na beno yonso ya ke tula ngolo kusala badevoir ya beto ke pesa beno. Nzambi baka lukumu.

Kusala Revisio :

- † Nki salamaka ya pesaka Yozefi mabanza nde, mbala ya nkaka yandi lenda basika na boloko ?

(Mfumu ya nene salaka fete sambu na lubutuku na yandi. Na lumbu yina, yandi vutulaka kapita mosi na kusalu. Na mpila Yozefi me sadisa yandi kutendula ndosi na yandi, Yozefi lombaka yandi kubambuka yandi, mpi kutuba na mfumu ya nene sambu na yandi.)

- † Sambu na nki Yozefi bikalaka kaka na prison ?
(Kapita yina, ntangu yandi basikaka na boloko, yandi vilaka Yozefi.)

III. Kulonga lesa yai --

Kuyantika lesa :

Nani me vanda na sika ya yandi zolaka ve ? Tala, Yozefi vandaka ntete na dibulu na ntoto. Yandi zolaka ve kuvanda kuna.

Na nima, yandi kumaka mpika na ntoto ya banzenza. Yandi zolaka ve kuvanda kuna, kansi yandi vandaka kaka kwikama.

Na nima, bo tulaka yandi na boloko sambu muntu kusaka luvunu na zina na yandi. Yandi zolaka ve kuvanda na boloko, kansi yandi vandaka kwikama. Kapita mosi basikaka, ti yandi vandaka na mpila kusadisa Yozefi, kansi yandi vilaka yandi. Yozefi bikalaka diaka na sika ya yandi zolaka ve. Kusalu na yandi kaka kuvanda kwikama na Nzambi na ntangu yai yonso ya mpasi.

Keti Yozefi ta basika na boloko, to yandi ta fwa kaka kuna ? Beto ta mona mvutu na lesa na beto ya bubuyai. Beto landa histoire ya Yozefi na mukanda ya Kuyantika, kapu 41.

Developpement –Yo salamaka mutindu yai (Leso na bandambu 5) :

74.1 Mfumu ya nene ya Ezipte, yandi lalaka ndosi mbala zole.

Tangila bana Kuyantika 41 :1-7 :

 I Bamvula zole lutaka imene, na nima Mfumu ya nene lalaka ndosi. Yandi

vandaka me telama na lweka ya nzadi ya Nile.

2 Yandi monaka bangombe nsambwadi ya kitoko ti ya mafuta ke kwisa kutombuka na lweka ya nzadi ya Nile...

3 Ntangu yai, yandi monaka diaka bangombe nsambwadi ya nkaka ke kwisa kutombuka... ya kukonda ti ya mikwa-mikwa. Bangombe yango yai kwisaka kutelama na zelo, kisika bangombe yina ya kitoko vandaka.

4 Ebuna bangombe ya kukonda, yo diaka bangombe yina nsambwadi ya mafuta. Ntangu yai, mfumu telamaka na mpongi.

Yula bana :

- Yozefi bikalaka na boloko ntangu ikwa na nima bakapita basikaka ? (Bamvula zole)
- Nani lalaka ndosi mbala yai ? (Mfumu ya nene ya Ezipte, yina ya bo vandaka binga na titre 'Farao')
- Yandi monaka 7 ya nki mbisi ? (Bangombe)
- Bangombe 7 ya ntete, bo vandaka nki mutindu? (Kitoko ti mafuta)
- Na nima yandi monaka diaka bangombe 7 diaka ya nki mutindu ? (Ya kukonda ti ya mikwa-mikwa)
- Bangombe 7 ya kukonda, bo salaka nki ? (Bo kudiaka bangombe 7 ya mafuta.)

Tangila bana diaka :

5 Mpongi simbaka yandi diaka, yandi lalaka. Yandi lalaka diaka ndosi ya nkaka. Yandi monaka masangu nsambwadi ya kitoko ti ya nene me mena na nti mosi.

6 Ntangu yai, masangu nsambwadi ya nkaka menaka. Yo vandaka ya fioti ti ya kuyuma na mupepe.

7 Masangu yina ya fioti minaka masangu yina ya nene ti ya kitoko. Mfumu telamaka na mpongi, ebuna yandi monaka nde yina kele ndosi.

Yula bana :

- Na ndosi ya zole, Mfumu ya nene monaka nki ? (Masangu 7 ya kitoko ti ya nene na nti mosi)
- Na nima, yandi monaka nki diaka ? (Masangu 7 ya kukonda, ya kuyuma, yo menaka.)
- Masangu 7 ya kukonda, yo salaka nki ya masangu 7 ya kitoko? (Yo minaka yo.)

Bana sala bageste sambu na kusonga nki me salama :

Bana yonso tanga 1-7 na misapi na bo. Bo songa misapi 7 ti bo tuba nde, « Bangombe 7 ya kukonda, yo kudiaka bandombe 7 ya kitoko. » Bo tula misapi na nsi.

Bo songa misapi 7 diaka ti bo tuba nde, « Banti ya masangu 7 ya kukonda, yo minaka masangu 7 ya kitoko. Bo tula misapi yonso na nsi.

Bana yimba ti kina :

Mfumu ya nene lalaka
 Ndosi mosi ya mpasi.
Nki yo zola tuba ?

74.2 Kapita ya sadilaka mfumu, yandi bambukaka Yozefi. Yandi songaka Mfumu mpila Yozefi tendulaka ndosi na yandi.

Tangila bana Kuyantika 41 :8-13 :

8 Boma simbaka yandi. Mpidina na suka, yandi bingaka banganga yonso ti

bantu ya mayele yonso ya Ezipte. Yandi telaka bo mambu yonso ya yandi monaka na ndosi, kansi ata muntu mosi kukaka ve kutendula yo.

9 Ntangu yai, kapita ya malafu tubilaka mfumu nde: . . .

10 Kilumbu mosi nge wilaka bantu na nge ya ksalu makasi. Ebuna nge tulaka beto ti kapita ya mampa na boloko...

11 Kilumbu mosi na mpimpa, beto zole, beto lalaka bandosi...

12 Kuna na boloko, beto vandaka na Mu-Ebreo... Ebuna beto telaka yandi bandosi na beto. Yandi tendudilaka beto yo, konso ndosi vandaka na disongidila na yo.

13 Mambu yonso kubwaka mutindu yandi tubaka. ...

Yula bana:

- Nani monaka ve mpila kutendula ndosi yina ?
(Banganga ya Ezipte ti bantu ya mayele yonso)
- Kaka na ntangu yina, kapita mosi, yandi bambukaka nani ?
(Yozefi, ti mpila yandi tendulaka bandosi ntangu yandi vandaka na boloko ti yandi)
- Sambu na nki kapita yina monaka nde mfumu lenda tula ntima na mpila Yozefi ta tendula ndosi na yandi ?
(Sambu mpila Yozefi tendulaka bandosi na bo na boloko, yo salamaka yonso kaka na mpila ya yandi tubaka.)

Bana sala bageste sambu na kusonga nki me salama :

Bana yonso sala bageste bonso bo kele kuyindula, ebuna bonso bo me bambuka kima mosi ya mfunu. Bo tuba nde :
“Kele muntu zina ya Yozefi ya lenda tendula bandosi.”

Bana yimba ti kina:

 Kapita bambukaka Yosefi,
Ye songaka Mfumu ya nene.

74.3 Mfumu ya nene bingaka Yozefi kutendula bandosi na yandi.

Tangila bana Kuyantika 41 :14-15 :

14 Mfumu tindaka bantu na kubinga Yozefi. Nswalu bo kwendaka kubasisa yandi na boloko. Ntangu Yozefi me katula mandefo na yandi, yandi me lwata bilele ya nkaka imene, yandi kwisaka kukuma na meso ya mfumu.

15 Mfumu tubaka na yandi nde : « Mono me lala ndosi, kansi ata muntu mosi me kuka ve kutendula yo. Bo me songa mono nde kana nge wa ndosi, nge lenda tendula yo. »

Yula bana :

- Bo basisaka nani na boloko ?
(Yozefi, sambu yandi kwisa na ntwala ya Mfumu ya nene.)
- Mfumu songaka Yozefi nki ?
(Yandi me lala ndosi, kansi muntu lenda tendula yo ve. Bo me songa yandi nde, kana Yozefi wa ndosi, yandi lenda tendula yo.)

Tangila bana ya me yela :

Bantu ya me longuka histoire ya Ezipte tuba nde muntu ya bingaka Yozefi vandaka mbala ya nkaka Farao Sosostrisi 1, Mfumu ya Dynastie 12. (Dynastie kele ntangu muntu ya yinga mfumu kele muntu ya fami na yandi. Kana fami ya nkaka yantika kuyala, yo kuma dynastie ya nkaka.) Kimfumu na Farao yai vandaka kiteso ya bamvula 1600 na ntwala ya Yesu. Ntangu yina, bamfumu ya ntama ya Ezipte dezia me tunga bapiramide ya nene. Na ntangu ya Sosostrisi, bo tungaka bapiramidi ya poto-poto, ti tulaka yo fas

ya kitoko. Kansi bapiramidi yina, yo bekaka nswalu. Bible kele histoire ya kieleka ya ke kwelana ti bahistoire ya bantoto ya nkaka ya yo ke tadila.

Bana sala bageste sambu na kusonga nki me salama :

Bana yonso sala geste bonso bo ke yilama kukwenda na ntwala ya Mfumu ya nene. Na nima bo tuba nde, «*Bo me songa mono nde kana NGE wa ndosi, NGE lenda tendula yo.* » [Moniteur, bo tula ngolo kutuba ndinga 'NGE. ']

Bana yimba ti kina :

Yozefi, mfumu ke tuba nde,
NGE lenda tendula bandosi.

Yozefi, muntu ya Nzambi, ee,
Nge ta tuba nki ?

74.4 Yozefi pesaka lukumu na Nzambi.

« **Mono ve, kansi Nzambi.** » [Moniteur, yai kele ntima ya lesu. Tula ngolo na malongi yai.]

Tangila bana Kuyantika 41 :16 :

16 Yozefi tubaka na mfumu ya nene nde :
« *Mono ve, mfumu, kansi Nzambi muntu ta pesa nge mvutu ya mbote.* » :
[Moniteur, yai kele verse ya kulunguka.
Na nima kutangila bana, songa yo na carte, ti lomba bana kutanga yo.]

Yula bana :

- Nki mutindu Yozefi buyaka kubaka lukumu yandi mosi ?
(Yandi tubaka nde, « Mono ve.)
- Nki mutindu yandi pesaka lukumu na Nzambi ?
(Yandi tubaka nde, « Mono ve, mfumu, kansi Nzambi. »

Bana sala bageste sambu na kusonga nki me salama :

Bana tuba mbala 7 na ritima nde,
« Mono ve, kansi Nzambi. »

Bana yimba ti kina :

Tula verse yai yonso na nkunga, ebuna bana yimba yo ti bageste.

74.5 Mfumu ya nene songaka Yozefi bandosi na yandi, (41 :17-24), ebuna Yozefi tendulaka yo. [Moniteur, vs. 17-24 ke songa ndosi ya mfumu diaka, kansi beto me tanga yo dezia, yo yina, beto ta tanga yo awa diaka ve.]

Tangila bana Kuyantika 41 :25, 28-32 :

25 Yozefi tubaka na mfumu nde :
« *Disongidila ya bandosi na nge yonso zole, yo kele mutindu mosi. Nzambi me songa nge mambu yina ya Yandi ta sala na bilumbu ke kwisa.*

28 *Yo kele kaka mutindu mono me tubila nge: Nzambi me songa nge mambu ya Yandi ta sala na bilumbu ke kwisa.*

29 *Na bilumbu ke kwisa na ntwala, madia ta vanda mingi na nsi ya Ezipte bamvula nsambwadi.*

30 *Na nima na yo, nzala ta vanda mingi bamvula nsambwadi, mpidina . . .*

31 . . . *nzala yango ta vanda mpila ve.*

32 *Mfumu, kana nge me lala ndosi mbala zole, tuba nde Nzambi muntu me zenga yo, Yandi muntu ta sala yo kubika fioti.*

Yula bana :

- Nombre 7 ya mfumu monaka na ndosi, yo ke songa nki ?
(Bamvula 7—Ntete bamvula 7 ya madia mingi, na nima, bavula 7 ya nzala)
- Sambu na nki Nzambi pesaka mfumu ndosi yina ?
(Sambu na kusonga mfumu nki Nzambi ta salama na ntangu ke kwisa)
- Sambu na nki yandi lalaka yo mbala zole ?

(Sambu na kusonga nde Nzambi me zenga yo, me bika ntangu fioti, yo fweti salama.)

►|◀ Kumanisa lesa :

Ntangu Yozefi tendulaka ndosi ya Mfumu ya nene ya Ezipte, yandi vandaka na mpila kubaka lukumu yonso na yandi mosi. Yandi vandaka muntu ya tendulaka ndosi yina, bu bantu ya nkaka ya mayele vandaka ve na mpila kusala yo.

Bu mfumu ya nene tubaka nde, « *Bo me songa mono nde kana nge wa ndosi, nge lenda tendula yo,* » (41 :15b) yandi lendaka kutuba nde, « Ee, mono lenda sala yo. » Kansi bonso Yozefi vandaka muntu ya kwikama na meso ya Nzambi, yandi bakaka ve lukumu yina. Yandi bakisaka nde makabu ya kutendula bandosi, yo katukaka ve na mayele na yandi mosi. Yo vandaka makabu ya Nzambi me pesa yandi. Yo yina, yandi pesaka lukumu na Nzambi. *Yozefi tubaka na mfumu ya nene nde : « Mono ve, mfumu, kansi Nzambi Muntu ta pesa nge mvutu ya mbote. » (41 :16).*

Beto yonso tuba yo. *[Moniteur, songa carte ya verse kana yo ikele, to verse ya kusonika na zulu ya dibaya ya mpembe, to ata kusonika na ntoto kana mpila ikele. Bana yonso tanga yo diaka, ebuna bana tatu telama ti tanga yo mosi-mosi. Na nima, bana yonso ya kudiaka saka-saka mazono, bo meka kutuba yo kukonda kutala carte.]*

Devoir sambu na bana ya me yamba Yesu dezia :

Kana nge ta pesa Nzambi lukumu na ntwala ya Mfumu ya nene, nge fweti vanda muntu ya ke kumisa Nzambi ntete mingi na luzingu na nge. Devoir mono ke pesa beno bakristo, yo yai : Na mposo yai, tula ngolo kupesa Nzambi lukumu. Yo lenda vanda na bankunga ya kumisa Yandi. Yo lenda vanda na lombilu.

Yo lenda vanda na ntangu ya bantu yula nge, « Nki mutindu nge ? » Nge lenda vutula nde, « Na nlemvo ya Nzambi, mbote. » Yo lenda vanda na ntangu ya muntu tuba nde, « Nge me sala yai mbote. » Nge lenda vutula nde, « Nzambi me sadisa mono, » to « Mono pesa Nzambi lukumu. » Tula ngolo na mposo yai kupesa Nzambi lukumu.

[Moniteur, twadisa bana kuyimba nkunga, 'Zitisa Zina ya Yesu', to nkunga ya nkaka ya pesa lukumu na Nzambi.]

Kubinga bana ya zaba Yesu ntete ve :

Kana nge me balula ntima ntete ve na Yesu, mambu ya ntete ya ta pesa Nzambi lukumu kele kubalula ntima na nge. Bible ke tuba nde beto yonso kele bantu ya mbi. Kana Mpeve ya Nzambi ke bula na ntima na nge, nge lenda yamba Yesu Kristo, Mwana ya Nzambi bonso Mvulusi mpi Mfumu na luzingu na nge. Nge ta bika nzila ya ntama ya mbi, nge ta balula to changer, ti yantika kulanda Yesu Kristo. Nge ta tula kivuvu yonso kaka na Yandi. Kana nge me zenga mambu yina ntete ve, beto ta vanda na kiese kutendula yo kuluta, mpi kupesa mvutu na bakesio ya kele na ntima na nge. Kaka kwisa vanda na bakiti yai *[Moniteur, songa bana wapi]* na nima ya ecodim bubu yai.

==NSUKA YA LESO 74

Leso 75. Beto vila Nzambi ve na ntangu ya kiese.

Yozefi vandaka kwikama ntangu bo tulaka yandi mfumu.

(Kuyantika 41 :33-57)

I. Preparatio ya Moniteur sambu na lesu yai --

Moniteur, bakisa Kikuma ya lesu yai :

Na nsuka ya lesu yai, bana ta bakisa nde lulendo lenda simba beto ata na ntangu ya kiese, na mpila nde beto mona nde beto ke na mfunu ya Nzambi diaka ve. Yo yina, bo ta yidika ntima kukangama na Nzambi ntangu yonso, atasio na ntangu ya kiese.

Moniteur, yilama na verse ya kulonguka :

Kana mono ke na madia mingi./ mbaimbai mono ta tuba nde/ mono ke na mfunu na Nge ve . .
Bingana 30 :9a

Moniteur, yilama na bankunga ya kwenda nzila mosi ti lesu yai :

Kudikulumusa na Meso ya Nzambi
Mo' Ta Kwisa na Nzambi na Lulendo Ve

II. Revisio --

Kulanda devoir ya mposo me luta :

Na mposo me luta, beto pesaka beno bakristo devoir na kumisa Nzambi konso lumbu, kusosa bampila kumisa Yandi. Nani ta songa beto mpila mosi yandi kumisaka Nzambi na mposo me luta ?

Revisio ya lesu me luta :

- † Ntete kapita ya malafu ya Mfumu ya nene, yandi vilaka Yozefi. Nki salamaka ya bambukisaka yandi diaka ya Yozefi ? (Mfumu ya nene lalaka ndosi, ti yandi monaka mpasi sambu muntu lendaka kutendula yo ve.)

- † Ntangu yandi bambukaka Yozefi, yandi salaka nki ? (Yandi songaka Mfumu ya nene mpila Yozefi tendulaka ndosi na yandi ntangu yandi vandaka na boloko.)
- † Ntangu Mfumu ya nene bingaka Yozefi ti songaka yandi ndosi na yandi, nki salamaka ? (Yozefi tendulaka ndosi ya Mfumu.)
- † Ndosi yina songaka nki sambu na bilumbu ke kwisa ? (Bo ta mona bamvula 7 ya madia mingi, na nima bamvula 7 ya nzala.)

III. Kulonga lesu yai --

Kuyantika lesu :

Na mposo me luta, beto me bika Yozefi wapi ? Ee, yandi vandaka kutelama na ntwala ya Mfumu ya nene ya Ezipte. Titre ya Mfumu yina vandaka Farao, ebuna beto ta binga yandi na titre yina: Farao.

Yozefi me tendula ndosi ya Farao, ti yandi me pesa lukumu kaka na Nzambi. « Mono ve, kansi Nzambi » lenda tendula ndosi ti pesa nge mvutu ya mbote, Farao.

Nki Farao ta sala ntangu yai ? Beto landa na mukanda ya Kuyantika, kapu 41, nzila ya kutanga 33.

Developpement—Yo Salamaka Mutindu Yai (Lesu na bandambu 4) :

75.1 Yozefi songaka Farao lukanu ya lenda gulusa bo na ntangu ya nzala. 41 :33-36

Tangila bana Kuyantika 41 :33-36 : (Yozefi ke tuba na Farao.)

- 33 « Ntangu yai, nge fweti sola muntu mosi ya mayele sambu na kubaka kiyeka ya nsi yonso ya Ezipte.
- 34 Na bamvula nsambwadi ya mbote, madia ta vanda mingi na ntoto, mpidina

nge fweti tula mpi bantu na nsi ya mvimba sambu na kubakaka ndambu-ndambu ya madia.

(Bible ya français ke tuba nde bo baka ndambu ya tanu--20%.)

35 Bo fweti tulaka madia yango kisika mosi na konso bwala. Bo fweti lemfuka na nge, mfumu, madia yonso bo fweti keba yo mbote-mbote.

36 Madia yai, yo ta vanda sambu na bamvula nsambwadi ya nzala yina ke kwisa na nsi ya Ezipte, mpidina bantu ta fwa ve na nzala.

Yula bana :

- Nki vandaka parti ya ntete ya lukanu ya Yozefi ?
(Mfumu tula muntu ya mayele kutala mambu yina.)
- Nki parti ya zole ?
(Na bamvula 7 ya mbote, bo baka ndambu ya madia, bo bumba yo.)
- Nki parti ya tatu ?
(Bo bumba madia na konso bwala, ebuna bo keba yo mbote.)
- Kana bo landa lukanu Yozefi me tuba, nki ta salama ?
(Bantu ta fwa ve na nzala.)

Bana sala sambu na kusonga nki me salama :

Bana songa misapi tanu. Bo tanga bonso basaki ya ble: « Mosi beto kudia, zole beto kudia, tatu be kudia, iya beto kudia, tanu beto bumba sambu na ntangu ya nzala. »

Bana yimba ti kina :

Bamvula 7 ya mbote
Nzambi ta pesa beno.
Kudia ve madia yonso.
Bumba mosi ya tanu.

75.2 Farao tulaka Yozefi mfumu ya zole na nima na yandi. 41 :37-45

Tangila bana Kuyantika 41 :37-40, 42-43, 45

37 Mfumu ti bantu na yandi ndimaka mambu yai yonso ya Yozefi tubaka.

*39 Yo yina yandi tubaka na Yozefi nde :
« Muntu ya nkaka kele ve yina me luta nge na mayele, sambu Nzambi me songa nge mambu yai yonso. »*

40 Mono ke pesa nge kiyeka ya kuyala nsi na mono, bantu na mono yonso fweti landa bansiku na nge. Kansi mono, mono ta luta nge kaka sambu mono kele mfumu ya nene. »

42 Mfumu vandaka na lupeto na musapi na yandi. . . Yandi katulaka yo na musapi na yandi. Yandi tulaka yo na musapi ya Yozefi. Yandi lwatisaka Yozefi bilele ya kitoko ya lino, ebuna yandi lwatisaka yandi mpi shene ya wolo na nkingu.

*43 Yandi bakaka pusupusu na yandi ya zole ya kimfumu, yandi kotisaka Yozefi, ebuna basoda lutaka na ntwala ke kwenda kutuba na ndinga ya ngolo nde :
« Atasio ! Beno pesa nzila ! » Mutindu yo yai, Yozefi kumaka guvernere ya Ezipte ya mvimba.*

45 Yandi pesaka Yozefi zina Safenati-Panea. [Na ndinga ya Ezipte, disongidila Mvulusi ya Nsi-Ntoto ya Mvimba]. Yandi pesaka yandi mpi nkento, zina na yandi Asenati . . . Ntangu yai Yozefi katukaka pana, yandi yantikaka kwenda kutambula sambu na kutala nsi yonso ya Ezipte.

Yula bana :

- Mfumu (Farao) solaka nani kutala mambu yina ?
(Yozefi yandi mosi.)
- Nani kaka me luta Yozefi na kiyeka ?
(Kaka Farao, mfumu ya nene.)

- Sambu na kusonga nde kieleka yandi me pesa Yozefi kiyeka, Farao tulaka nki na musapi na yandi ? (Lupeto ya yandi Farao vandaka kulwata ntete.)
- Farao lwatisaka Yozefi nki sambu bantu kuzaba nswalu nde yandi vandaka na kiyeka ? (Bilele ya kitoko ya lino, ti shene ya wolo na nkingu na yandi.)
- Yozefi ta kwenda na makulu diaka ve, kansi yandi ta kwenda nki mutindu ? (Na pusupusu ya mfumu. Beto binga pusupusu yina « shario».)
- Basoda fweti luta na ntuala ya pusupusu ya Yozefi kuboka nki ? (“Atasio! Pesa nzila !”)
- Zina ya Faro pesaka Yozefi, na ndinga ya Ezipte, yo zolaka kutuba nki? (Mvulusi ya nsi-ntoto ya mvimba)
- Nki mutindu Yozefi vandaka mvulusi ya nsi-ntoto ya mvimba? (Yandi songaka mpila kugulusa moyo ya bantu na ntangu ya madia kondaka, ntangu ya bantu mingi zolaka kufwa.)

Bana sala bageste sambu na kusonga nki me salama :

Sola mwana mosi kusala bonso Yozefi na mwa-senete. Bana yonso songa yandi na diboko, sambu na kusonga nde Farao solaka yandi kutwadisa program yandi songaka bo.

Bana yimba ti kina :

 Yozefi, mono sola nge
Kutwadisa program yai
Mono me tula nge mfumu
Bantu yonso kulanda nge.

75.3 Yozefi baka-bakaka madia mingi na bamvula 7 ya mbote. 41 :47-52

Tangila bana Kuyantika 41 :47-52 :

47 Na bamvula nsambwadi yina ya mbote, nsi ya Ezipte vandaka na madia mingi.

48 Yozefi songaka bantu nde : “Beno baka-baka bima ya bilanga na bamvula yai ya mbote. Beno tula yo kisika mosi na konso bwala.”

49 Ble yina ya Yozefi songaka bantu na kubaka, yo kumaka mingi-mingi mpenza bonso zelo na lweka ya masa, bantu kukaka mpi ve kutanga yo.

50 Bamvula ya nzala mingi vandaka me kwisa ntete ve ntangu Yozefi ti nkento na yandi Asenati . . . butaka bana zole ya babakala.

51 Yozefi tubaka nde: “Nzambi me vidisa mono bampasi na mono yonso . . .” Yo yina yandi pesaka mwana na yandi ya ntete zina Manase.

52 Yandi tubaka mpi nde: “Nzambi me pesa mono bana na ntoto yai ya mono monaka mpasi.” Yo yina yandi pesaka mwana na yandi ya zole zina Efrayimi.

Yula bana:

- Ntangu bantu landaka program ya Yozefi, kubumba madia na konso bwala, bo bumbaka madia ikwa ? (Mingi bonso zelo, mpila kutanga yo ve.)
- Na bamvula 7 ya mbote, Yozefi ti nkento na yandi Asenati, bo butaka bana ikwa ya babakala ? (Bana zole—Manase ti Efrayimi.)
- Bazina ya bana yai disongidila nki ? (Nzambi me vidisa mono mpasi na mono [Manase], ti Nzambi me pesa mono mwana na nsi yai ya mono monaka mpasi [Efrayimi]. Bazina yai ke songa nde Yozefi vandaka kubambuka Nzambi, ata yandi me kuma mfumu to muntu ya nene.)

Bana sala bageste sambu na kusonga nki me salama :

Bana balula maboko na bo ti tuba, “Bo bumbaka madia mingi, mingi, mingi, mingi bonso zelo.

Bana yimba ti kina :

Bantu bumbaka madia
Mingi mpila ve.
Nzambi pesaka Yozefi
Bana zole ya mbote.

75.4 Yozefi tekaka madia na bansi mingi na bamvula 7 ya nzala. 41 :53-57

Tangila bana Kuyantika 41 : 53-57 :
53 *Bamvula nsambwadi ya bantu ya Ezipte vandaka na madia mingi, yo manaka,*

54 *ebuna bamvula nsambwadi ya nzala mingi yantikaka, mutindu Yozefi tubaka. Nzala kotaka na bansi ya nkaka, kansi na nsi ya Ezipte madia vandaka kaka.*

55 *Ntangu bantu ya Ezipte yantikaka kuwa nzala mingi, bo kwendaka kulomba madia na mfumu ya nene. Yandi songaka bo nde : “Beno kwenda na Yozefi, beno sala mambu yonso ya yandi ta songa beno.”*

56 *Ntangu nzala panzanaka mingi na nsi ya mvimba, Yozefi kangulaka bamagaze ya ble, ebuna yandi yantikaka kuteka yo na bantu ya Ezipte, sambu nzala vandaka me kuma ngolo mpenza.*

57 *Bantu vandaka kukatuka na bansi ya nkaka, bo kwisaka na Ezipte sambu na kusumba ble na Yozefi sambu nzala vandaka me kota ngolo na nsi-ntoto yonso.*

Yula bana :

- Nki mutindu program ya Yozefi sadisaka bantu ya Ezipte ?

(Bu ntangu ya nzala kwisaka, bo vandaka na madia.)

- Yozefi kangulaka nki?
(Bamagaze ya ble, kuteka yo na bantu ya Ezipte ti na bantu ya bansi ya nkaka mpi.)
- Kana bantu kwendaka na Farao sambu na kusadisa bo, yandi tindilaka bo na nani ?
(Na Yozefi.)

Bana sala bageste sambu na kusonga nki me salama :

Bana sala seneti ya fioti. Mwana mosi vanda Yozefi. Bana yonso ya nkaka kwisa na yandi zole-zole to tatu-tatu sambu na kusumba madia. Bo simba mavumu na bo kusonga nzala. Yozefi sala geste bonso yandi ke tekila bo madia.

Bana yimba ti kina :

Na nima ya bamvula ya mbote,
Bamvula ya nzala kwisaka.

Yozefi kangulaka madia
Ya bantu me bumbaka.
Mpidina bantu, bo fwaka na nzala ve.

Kumanisa leso :

Beto me mona nde Yozefi vandaka kwikama na ntangu yandi vandaka na nzo ya Potifar. Yandi vandaka kwikama na kati ya prison, kwikama kupesa Nzambi lukumu na ntuala ya Mfumu ya nene Farao.

Ntangu yai, yandi vandaka kwikama kulungisa program ya Nzambi songaka yandi. Yandi kumaka mfumu ya nene. Bantu fweti lemvuka na yandi ti pesa yandi luzitu.

Bantu mingi vila Nzambi na ntangu bonso yo. Bantu mingi mona nde kana madia kele mingi ti yonso kele mbote, bo ke na mfunu ya Nzambi diaka ve. Lulendo yantika kusala bo, ebuna bo vila nzila ya Nzambi.

Kansi Yozefi vilaka Nzambi ve. Yandi pesaka bana na yandi bazina ya ke songa nde, ata na bilumbu ya mbote, ata ntangu yandi me kuma mfumu, yandi vilaka Nzambi ve. Yandi pesaka Nzambi lukumu sambu na bampila yonso Yandi me sadisa yandi.

Verse ya kulonguka :

[Moniteur, yai kele ntangu ya mbote ya bana lenda longuka verse ya bubu, 'Kana mono ke na madia mingi, mbaimbai mono ta tuba nde mono ke na mfunu na nge ve . . .' (Bingana 30 :9a)

Bana yonso tanga yo ntete. Na nima, nge kabisa bana na bandambu tatu. Na ndambu ya ntete, nge pesa fraz, 'Kana mono ke na madia mingi,' Bo tuba yo mbala zole. Na ndambu ya zole, nge pesa fraz, 'mbaimbai mono ta tuba nde'. Bo mpi tuba kitini na bo mbala 4 to 5. Na ndambu ya tatu ya bana, nge pesa fraz, 'mono ke na mfunu na Nge ve.' mono ke na mfunu na Nge ve. Bo mpi tuba kitini na bo mbala zole.

Na nima, bana ta tula yonso sika mosi mpila yai : Nge ta songa ndambu ya ntete na diboko. Bo telama ti tuba kitini na bo, ebuna bo vanda. Nswalu, nge songa na diboko ndambu ya zole. Bo telama ti tuba kitini na bo. Nswalu, nge songa na diboko ndambu ya tatu. Bo sala kiteso mosi. Bo yonso tuba adresse ya verse yina (wapi yo lenda monika na kati ya Bible): Bingana 30:9A ('A' zola songa parti ya ntete ya verse).

Sala mpidina mbala 4, konso ndambu na kitini na yo. Na nsuka, bana yonso telama ti tuba verse ya mvimba.

Devoir sambu na bana ya me balula ntima na Yesu :

Bana, nki mutindu luzingu ya nge sesepiyai ? Kana yo kele mpasi, tula ntima na Nzambi. Kana yo kele mbote, pesa Yandi lukumu. Devoir mono ke pesa beno bakristo na mposo yai, yo yai : Kubambuka Nzambi ti kupesa Yandi lukumu, ata na mpasi, ata na ntangu ya mbote. Konso ntangu,

sambu Yandi kele Nzambi ntangu yonso, ti beto ke na mfunu na Yandi konso ntangu.

Kubinga bana ya me balula ntima ntete ve:

Yai kele devoir sambu na bana ya kele bakristo. Kansi nge kele mukristo KAKA kana nge me bakisa nde nge ke na makambo ti Nzambi sambu na masumu ya nge, ebuna nge me balula ntima. Nge me tula kivuvu yonso kaka na Yesu Kristo, Mwana ya Nzambi, sambu Yandi gulusa nge.

Kukwisa na ecodim kele mbote, kansi yo ta kitula nge mukristo ve. Kusamba na bisambu ya bantu yonso, yo kele mbote, kansi yo ta kitula nge mukristo ve. Ata mbotika ta kitula nge mukristo ve, kana nge me tula ntima ve na Yesu Kristo bonso Mvulusi na nge.

Kana nge ke zaba mambu yina ve mbote-mbote, nge lenda kwisa kuvanda na bakiti yai awa *[Moniteur, songa wapi]* na nima ya ecodim. Beto ta vanda na kiese kusadisa nge sambu nge mpi tula ntima na Yesu, nge mpi kituka mukristo.

[Moniteur, kana ntangu lunga, bana ya zola, bo lenda tesa kutuba Bingana 30 :9A mosi-mosi.]

===NSUKA YA LESO 75

Leso 76. Beto kanga ntima-- Nzambi ke sala lukanu na Yandi.

**Nzala simbaka nzo ya Yakobi, yandi
tindaka bambuta ya Yozefi na Ezipte
sambu na kusosa madia.**

(Kuyantika 42 :1-8)

I. Preparatio ya Moniteur sambu na leso yai –

Moniteur, bakisa kikuma ya leso yai :

Na nsuka ya leso yai, bana ta bakisa nde, mbala mingi beto bakisa ve mambu ya kota na luzingu na beto. Yo ke lomba nde beto tula ntima na Nzambi, sambu na mambu yonso, Yandi ke sala lukanu na Yandi. Ata mambu ya mbi, Yandi lenda kitula yo mbote.

Moniteur, yilama na verse ya kulonguka :
(Yozefi ke tuba na bampangi na yandi, na nima ya mambu yai yonso.)

Beno wakanaka na kusala mono mbi,/ kansi mbi yina,/ Nzambi kumisaka yo mbote/ sambu na kugulusa bantu mingi . . . Kuyantika 50:20a

[Moniteur, tala visualizatio ya verse yina kana yo ikele, to sonika yo nge mosi. Nge lenda sadila tablo ya mpembe, to papier, ata ntoto. Yidika ritima ti ton, ti tula yo na nkunga. Yimba yo mbala mingi, sambu nge ta bambuka ritime ti ton na yo.]

**Moniteur, yilama na bankunga ya kwenda
nzila mosi ti leso yai :**

Landa, Mo' Ta Landa Nge, Mfumu
Mfumu Zaba Nzila na Mono
Nzambi na Mono Ta Pesa

Moniteur, sala na ntwala ntangu ya kalasi :
Nge ta longa verse ya kulonguka na nkunga.
Tula ton ti ritima, ebuna sala pratike mingi sambu nge lenda bambuka mpila kusala yo ti bana.

II. Revisio--

Kulanda devoir ya mposo me luta :

Na mposo me luta, beto lombaka beno kupesa Nzambi lukumu konso ntangu. Nani ta songa beto mpila mosi nge pesaka Nzambi lukumu na mposi yai ? *[Moniteur, benda bana kupesa mbandu specifique.]*

Revisio ya beleso me luta :

- † Nani ta songa beto mambu ya mbote ya Yozefi salaka, ya beto me mona na mposo me luta ?
(Ee, yandi bumbaka madia mingi na bamvula 7 ya madia vandaka mingi.)
- † Nki mutindu yai sadisaka bantu ?
(Yandi tekaka madia yina na bamvula 7 ya nzala, ebuna bantu fwaka ve na nzala.)

III. Kulonga leso yai --

Kuyantika leso :

Yantika kulonga verse ya kulonguka, Kuyantika 50 :20-- *Beno wakanaka na kusala mono mbi, kansi mbi yina, Nzambi kumisaka yo mbote sambu na kugulusa bantu mingi . . .*

Kisalu ya Satana kele kubaka bima ya mbote Nzambi me sala, ebuna kubebisa yo. Kansi kisalu ya Nzambi kele kusala bima ya mbote, mpi kubaka bima ya mbi ya Satana me bebisa, kuitula yo mbote diaka. Bampangi ya Yozefi salaka yandi mbi. Na bamposo ke kwisa, beto ta mona mpila Nzambi kitulaka yo mbote. Bubuyai beto ke na mukanda ya Kuyantika, kapu 42.

**Developpement –Yo salamaka mutindu yai
(Leso na bandambu 4) :**

**76.1 Bu nzala kumaka na nsi ya Kanana, Tata
Yakobi tindaka bambuta 10 ya Yozefi
kukwenda na Ezipte sambu na kusumba ble.**

Tangila bana : Kuyantika 42 :1—5

1 *Ntangu Yakobi waka nde ble kele na Ezipte, yandi tubaka na bana na yandi nde : . . .*

2 *Mono me wa nde ble kele na Ezipte, beno kwenda kusumba, sambu beto kufwa ve na nzala.”*

3 *Yo yina bampangi kumi ya Yozefi kwendaka na Ezipte sambu na kusumba ble.*

4 *Kansi Benyamini, leki ya Yozefi mpenza, Yakobi tindaka yandi ve ti bo, sambu yandi vandaka kumona boma nde mbai-mbai mambu ta bwila yandi.*

5 *Bana ya Yakobi ti bantu ya nkaka simbaka nzila sambu na kwenda kusumba ble na Ezipte, sambu nzala vandaka me kota ngolo na nsi ya Kanana.*

Yula bana :

- Kuna na Kanana, Yakobi (tata ya Yozefi) waka nki nsangu ?
(Nde ble vandaka na Ezipte)
- Yandi songaka bampangi ya Yozefi kusala nki ?
(Kukwenda na Ezipte kusumba ble.)
- Nki ta salama kana bo kwenda ve ?
(Bo ta fwa na nzala.)
- Na kati ya bampangi ya Yozefi, nani kwendaka, ti nani bikalaka na nzo ?
(Bampangi [bambuta] kumi ya Yozefi kwendaka, kansi kaka leki na yandi Benyamini bikalaka na nzo.)
- Sambu na nki Benyamini kwendaka ve?
(Sambu Tata Yakobi waka boma nde mbai-mbai mambu ta bwila yandi.)

Bana sala bageste sambu na kusonga nki me salama :

Bana yonso tanga na misapi 1-10, ebuna bo tuba bonso Tata Yakobi nde : « Beno

bana 10 na mono, beno kwenda na Ezipte kusumba ble. Beto zola ve beto kufwa na nzala. »

Na nima, bo simba musapi ya fioti, bo tuba nde, “Nge Benyamini, leki na bo yonso, nsuka ya divumu, nge ta bikala awa na mono. »

Bana yimba ti kina :

Tata tindaka bampangi kumi Na Ezipte kusumba ble.
Kaka leki Benyamini
Bikalaka na yandi.

76.2 Ntangu bambuta kwisaka na Ezipte, bo fukamaka na ntwala ya Yozefi.

Tangila bana : Kuyantika 42 :6

6 *Yozefi, sambu yandi vandaka guvernere na nsi ya Ezipte, yandi vandaka kuteka ble na bantu yonso ya nsi-ntoto. Ntangu yai, bampangi na yandi kwisaka na ntwala na yandi, bo fukamaka ilungi na ntoto.*

Yula bana :

- Nki kisalu Yozefi salaka bonso guvernere ya Ezipte ?
(Kuteka ble na bantu yonso na nsi-ntoto.)
- Nani kwisaka kufukama na ntwala ya Yozefi?
(Bambuta na yandi)

Bana sala bageste sambu na kusonga nki me salama :

Bana kangula maboko kusonga misapi 10. Bo kanga misapi kusonga nde bampangi vandaka kufukama na ntwala ya Yozefi.

Bana yimba ti kina :

Bampangi kumi ya Yozefi
Kumaka na Ezipte.
Bampangi kumi ya Yozefi
Fukamaka na ntwala n'yandi.

76.3 Yozefi zabaka bo, kansi bo zabaka Yozefi ve.

Tangila bana : Kuyantika 42 :7-8

 7 Ntangu Yozefi monaka bo, yandi zabaka nde bayai kele bampangi na mono. Kansi yandi salaka bonso nde yandi zaba bo ve. Yandi yulaka bo na makasi nde : « Beno me katuka wapi ? » Bo vutulaka nde : “Beto me katuka na Kanana, beto me kwisa kusumba madia.”

8 Yozefi zabaka bampangi na yandi, kansi bo zabaka yandi ve.

Yula bana :

- Ntangu Yozefi monaka bampangi na yandi, yandi zabaka bo, kansi yandi salaka nki ? (Yandi salaka bonso yandi zabaka bo ve.)
- Yandi yulaka bo nki ? (Beno me katuka wapi ?)
- Bo pesaka nki mvutu ? (Beto me katuka na nsi ya Kanana, beto me kwisa kusumba madia.)

Bana sala bageste sambu na kusonga nki me salama :

Bana nikisa ntu «ee » kusonga nde, Ee, Yozefi zabaka bo. Na nima, bo nikisa ntu «ve» kusonga nde, Ve, bo zabaka yandi ve.

Bana ya me yela sala bageste sambu na kusonga nki me salama:

Solula ti bana sambu na nki bo zabaka Yozefi ve. (Bonso : Yo me vanda bamvula mingi, yandi me yela, bo yindulaka ve kumona yandi kuna, bo yindulaka ve nde yandi lenda vanda mfumu, yandi vandaka kulwata bonso bantu ya Ezipte, yandi me zwa zina ya Ezipte, etc.)

Bana yimba ti kina :

 Yozefi zabaka bampangi na yandi, Kansi bo zabaka yandi ve.

76.4 Yozefi bambukaka bandosi ya yandi lalaka na kileki na yandi.

Tangila bana : Kuyantika 42 :9a

 9a Ntangu yai, Yozefi yindulaka bandosi yina ya yandi lalaka sambu na bo . . .

Yula bana :

- Ntangu bampangi pesaka mvutu na bo, Yozefi yindulaka diaka nki ? (Bandosi yandi lalaka sambu na bo na kileki na yandi)
- Keti beno bambuka nki yandi monaka na bandosi yina ? (Bo vandaka kufukumina yandi. Nzambi me lungisa mambu Yandi songaka Yozefi na bandosi na yandi.)

Bana sala bageste sambu na kusonga nki me salama :

Bana simba ntu bonso bo ke bambuka bandosi bo lalaka. Bo tuba nde, “Mono ke bambuka ndosi mosi. Mono ke bambuka bandosi zole.”

Bana yimba ti kina :

Yozefi lalaka bandosi, Ye bandosi yina salamaka.

>|< Kumanisa leso :

Bamvula mingi Yozefi me vanda kwikama na Nzambi, ata yandi bakisaka ve nki Nzambi vandaka kusala. Sambu na nki Nzambi kangaka bo nzila ve, ntangu bampangi losaka yandi na dibulu, ntangu bo tekaka yandi ? Sambu na nki Nzambi kangaka ve nzila nde yandi kuma mpika ? Nde bo tula yandi na prison ?

Yandi me mona mpila Nzambi nangulaka yandi sambu yandi kuma mfumu na Ezipte. Ntangu

yai, yandi me mona bampangi na yandi diaka. Moyo na bo kele na diboko na yandi. Kana yandi tekila bo ble ve, bo yonso ta fwa na nzala, ti tata na yandi mpi. Keti Nzambi me ndima nde, yai yonso salama na mpila nde, yandi lenda gulusa moyo na bo ?

Beto ta mona nki yandi ta sala na bamposo ke kwisa. Verse na beto bubuyai mpi ke songa yo. Na verse yai, Yozefi ke tuba na bampangi na yandi.

[Moniteur, bana lenda longuka verse Kuyantika 50 :20 ntangu yai. Bo yonso tanga yo ntete. Na nima, yimba yo mbala 6. Na nsuka, bo tuba yo diaka.]

Devoir sambu na bana ya me balula ntima na Yesu :

Beno bana ya me yamba Yesu Kristo dezia na luzingu ya beno, devoir mono ke pesa beno mposo yai, yo yai : Mposo yai, ata nge bakisa mambu ya kota na luzingu na nge, to nge bakisa ve, kanga ntima. Zaba nde Nzambi ke sala lukanu na Yandi na luzingu na beto, ti beto zaba ve yonso ya Yandi kele kusala. Tula Yandi ntima nde, ata mambu kumonika mbi sesepi yai, Nzambi lenda kitula yonso mbote na nsuka.

Kubinga bana ya me balula ntima ntete ve :

Kansi kana nge me yamba Yesu Kristo ntete ve na luzingu na nge, bakisa nde, nge kele mwana na Yandi ntete ve. Nzambi me sala nge, Yandi zola nge, kansi Yandi zola mpi kukuma Tata na nge ya kimpeve.

Kana nge ta binga zina na Yandi, ti songa Yandi nde nge ke tula ntima na Yandi bubuyai, Yandi ta kuma Tata na nge. Nge ta kuma mwana na Yandi. Kimbeni na kati ya nge ti Nzambi, yo ta mana. Nge ta kuma nduku na Yandi. Yandi ta lolula masumu yonso na nge, ti Yandi ta sila nge nzo na zulu kana luzingu yai me kuma na nsuka.

Kana nge ke na mfunu ya lusadisu kutula ntima na Yesu, na nima ya ecodim, kwisa vanda na bakiti yai awa *[Moniteur, songa bana wapi]*. Beto ta kwisa, beto ta sadisa nge kuzaba Yesu.

==NSUKA YA LESO 76

Leso 77. Yozefi tesaka bampangi na yandi ; yandi sosaka mpila kumona leki na yandi Benyamini diaka.

(Kuyantika 42 :9b-24)

I. Preparatio ya Moniteur sambu na lesu yai—

Moniteur, bakisa kikuma ya lesu yai :

Na nsuka ya lesu yai, bana ta bakisa nde Nzambi ke tesaka bantu na Yandi mbala na mbala sambu bo kuma kuluta ngolo.

Moniteur, yilama na verse ya kulonguka :

Tala mono mbote-mbote, Mfumu ;meka mono, tala ntima na mono. Bankunga 26 :2

Moniteur, yilama na bankunga ya kwenda nzila mosi ti lesu yai :

Mfumu Zaba Nzila na Mono
Keti Nge Me Yilama Mbote?
Tesa mono

II. Revisio--

† Kulanda devoir ya mposo me luta :

Na mposo me luta, beto pesaka beno bakristo devoir ya kukanga ntima ntangu yonso, ata na ntangu ya mbote, ata na ntangu ya mpasi. Nani me mona mambu na mposo yai me luta, ya lombaka nde yandi kanga ntima ? Nani ta songa beto na nkufi nki salamaka ?

† Revisio ya baleso me luta :

Nki mambu ya nene salamaka na lesu me luta ?
(Yozefi monaka bampangi na yandi diaka. Bambuta kwisaka na yandi sambu na kusumba madia na ntangu ya nzala. Yozefi zabaka bo, kansi bo zabaka yandi ve.)

III. Kulonga lesu yai--

Kuyantika lesu :

Mama mosi zina ya Maria monaka mwana na yandi kuyiba. Yandi monaka mwana zina ya Tomi tula diboko na saki na yandi, kubaka mbongo, ti kutula yo na posh na yandi. Na nima ya ntangu fioti, Mama Maria bingaka Tomi. Yandi tubaka nde, « Mbongo na mono kele na saki na mono diaka ve. Mono zaba mbote nde yo vandaka kuna na suka. Ketu nge me mona muntu kota na saki na mono ? »

Bana, sambu na nki Mama Maria tubaka mutindu yina ? Yandi zabaka dezia nani me baka mbongo yina, sambu yandi monaka Tomi kubaka yo. Ee, yandi yulaka Tomi kaka sambu na kutesa yandi. Mama Maria zolaka kupesa Tomi mpila kundima mbi ya yandi salaka. Mama zabaka nde Tomi ta kuma kuluta ngolo, ti yandi ta vanda na ngemba na ntima na yandi kaka kana yandi ndima mbi yina.

Bonso Mama Maria, Nzambi mpi kele kutesa bantu na yandi. Yandi ke tesa beto ve sambu na kubenda beto na mbi, sambu Nzambi zola mbi ve. Yandi ke tesa beto ve kuzaba nki beto ta sala, sambu Yandi zaba mambu yonso. Yandi ke tesaka bantu na Yandi sambu na mambote na beto, sambu beto kuma kuluta ngolo.

Na lesu na beto bubuyai, Yozefi tesaka bampangi na yandi. Beto landa histoire ya Yozefi na mukanda ya Kuyantika, kapu 42, nzila ya kutanga, nsuka ya verse 9.

Developpement—Yo salamaka mutindu yai (Lesu na bandambu 6) :

77.1 Yozefi songaka bampangi nde bo fweti vanda bambeni me kwisa kubebisa nsi ya Ezipte.

Tangila bana : 42 :9b-12

 (Yozefi ke tuba na bambuta na yandi ya me kwisa na Ezipte.)

9b ebuna yandi tubaka na bo nde :

« Beno kele bambeni, beno me kwisa kutala nsi na beto kana nki mutindu yo kele. »

10 Bo nde : « Ve mfumu, beto me kwisa bonso bampika na nge sambu na kusumba madia. »

11 Beto yonso awa, beto kele bana ya tata mosi. Beto kele bambeni ve, mfumu, beto kele bantu ya mbote. »

12 Yozefi tubaka na bo nde : « Ikele ve, beno me kwisa kaka kutala nsi na beto kana nki mutindu yo kele. »

Yula bana :

- Ata Yozefi zabaka nde bantu yai vandaka bambuta na yandi, yandi tubaka **bonso** bo vandaka banani ? (Bambeni me kwisa kusala mbi na nsi ya Ezipte)
- Bampangi ya Yozefi tubaka kaka nde bo vandaka banani ? (Bantu ya mbote)
- Bo tubaka nde bo me kwisa kusala nki ? (Kaka kusumba madia)

Bana sala bageste sambu na kusonga nki me salama :

[Moniteur, kabisa bana na bandambu zole, bo telama ilungi na ilungi.]

Ndambu mosi ya bana songa musapi na ndambu ya zole. Bo tuba nde : « Beno bambeni ! Beno bantu ya mbi ! »

Ndambu ya nkaka ya bana tula maboko na ntwala na bo ti tuba, «Ve, Mfumu, Beto bantu ya mbote ! »

Sala mpidina mbala 3.

Bana yimba ti kina:

Yozefi tesaka bampangi na yandi.

77.2 Bampangi ya Yozefi songaka nde leki na bo me bikala na tata.

Tangila bana : 42 :13

13 Bo nde : « Beto kele bampangi, mfumu, beto kele kumi na zole, bana ya tata mosi na nsi ya Kanana. Mpangi na beto ya nsuka me bikala na tata, ebuna yina ya nkaka me fwaka. »

Yula bana:

- Bampangi ya Yozefi songaka yandi nki sambu na fami na bo? (Bo vandaka bampangi 12, bana ya tata mosi. Mosi me fwaka, ti mosi me bikala na tata na bo.)

Bana sala bageste sambu na kusonga nki me salama :

Bana songa misapi 10. Bo tuba nde : « Beto bampangi, bana ya tata mosi. » (Bo songa musapi mosi.)

Bana songa misapi 2. Bo tuba nde : « Beto vandaka 12, kansi mosi me fwaka (bo tula musapi mosi na nsi), ti mosi me bikala na tata. (Bo tula yonso zole na nsi.)

Bana yimba ti kina :

Bampangi kumi na zole ya tata mosi. Beto bantu kumi, ye mosi me fwaka. Mosi mpi, yandi me bikala na tata.

77.3 Yozefi tulaka bo na boloko bilumbu tatu.

Tangila bana : 43 :14-17

14 Yozefi nde : « Yo kele kaka mutindu mono me songa beno, nde beno kele bambeni.

15 Mono ke songa beno mutindu yai : Na zina ya mfumu ya nene, beno ta katuka awa ve, kana beno me kwisa kunata ve leki na beno ya nsuka ya divumu.

16 Beno tinda muntu mosi, yandi kwenda kubaka yandi. Beno bankaka yai me bika, beto ke tula beno na boloko tii kuna beto

ta tala kana mambu yina ya beno ke tuba keke ya kieleka. Kana ve, na zina ya mfumu ya nene, beno keke bambeni.”

17 Ebuna yandi tulaka bo na boloko bilumbu tatu.

Yula bana :

- Yozefi zolaka nde bambuta na yandi sala nki sambu na kusonga nde bo vandaka kutuba ya kieleka ? (Kwenda baka leki na bo.)
- Yandi tulaka bo wapi bilumbu tatu ? (Na boloko. Yai pesaka bo ntangu kuyindula.)

Bana sala bageste sambu na kusonga nki me salama :

Bana yonso sala geste bonso bo ke kanga bampangi, ke nata bo na boloko.

Bana yimba ti kina :

Bo yonso kumi kwendaka na boloko bilumbu tatu.

77.4 Yozefi kangaka mpangi mosi na boloko, bo ya nkaka vutukaka kusosa leki na bo.

Tangila bana : 42 :18-20

18 Na kilumbu ya tatu, Yozefi tubaka na bo nde : « Mono kele muntu ya Nzambi ; mpidina kana beno zola kukatuka na mpasi yai, beno sala mutindu yai :

19 Kana beno keke bantu ya mbote, kaka muntu mosi ke bikala na boloko. Beno bankaka, beno nata ble yai ya beno me sumba sambu na fami na beno yina ke fwa na nzala.

20 Ebuna beno kwisa kunatila mono leki na beno, sambu na kusonga nde mambu ya beno ke tubaka, yo keke ya kieleka, mpidina beno ta fwa ve.” Bo ndimaka.

Yula bana:

- Na nima ya bilumbu tatu, Yozefi songaka bo lukanu ya nkaka. Nki? (Nde bo vutuka na fami ti ble ya bo me sumba, kana mosi na bo bikala na boloko tii ntangu ya bo vutuka ti leki na bo.)

Bana sala bageste sambu na kusonga nki me salama :

Bana yonso sala geste ti tuba bonso bo keke Yozefi, ke songa bampangi nde mosi bikala na boloko. Bo tuba nde : « Mosi ya beno bikala. »

Bo fweti vutuka ti leki na bo. Bo tuba nde : « Beno kwenda, kansi beno vutuka na leki na beno.”

Bana yimba ti kina:

Kaka mosi ta bikala
Ya nkaka ta kwenda.
Bo ta vutuka nzila mosi
Na leki ya fami.

77.5 Bampangi ya Yozefi monaka nde Nzambi vandaka kupesa bo ndola. Yozefi bakisaka bo, ye yandi dilaka sambu na bo.

Tangila bana : 42 :21-24a

21 Bo tubanaka bo na bo nde : « Ya kieleka, beto salaka mpangi na beto mbi ; beto monaka mutindu yandi vandaka kumona mpasi, kansi beto wilaka yandi mawa ve ntangu yandi vandaka kubondila beto.

22 Rubeni tubaka nde : . . . “Ntangu yai, beto me futa lufwa na yandi.”

23 Mambu yai yonso ya bo vandaka kutuba, Yozefi vandaka kuwa yo ; kansi bo, bo vandaka kuzaba ve, sambu Yozefi vandaka na muntu mosi ke tendula mambu ya bo vandaka kutuba.

24a Ntangu yai, Yozefi katukaka pana, yandi yantikaka kudila.

Yula bana ya fioti :

- Ntangu bo vandaka kusolula, keti Yozefi waka bo, to yandi waka bo ve ?
(Yandi waka.)
- Na nima Yozefi waka kutuba na bo, yandi salaka nki ?
(Yandi dilaka.)

Yula bana yonso :

- Bo vandaka kusolula nki mutindu bo na bo ?
(Nde bo salaka leki na bo mbi, yo yina Nzambi ke vutula bo mbi yina.)

Bana sala bageste sambu na kusonga nki me salama :

Bana tula maboko na lweka na makutu na bo sambu na kusonga nde Yozefi waka yonso ya bo tubaka.

Bana yimba ti kina :

Bo bakisaka mbote nde
Bo me sala Yozefi mbi.

77.6 Yozefi kangaka Simeoni sambu yandi bikala na Ezipte, bo kwenda kunatila yandi leki na bo Benyamini.

Tangila bana: 42:24b

24b Ntangu yandi monaka diaka mpila ya kutubisa bo, yandi kwisaka kuvutuka, yandi bakaka Simeoni, ebuna yandi kangaka yandi bansinga na meso na bo.

Yula bana:

- Sambu na Yozefi kangaka Simeoni bansinga ?
(Sambu yandi bikala na boloko, bo ya nkaka kwenda.)

Bana sala bageste sambu na kusonga nki me salama :

Bana yonso sala bageste bonso bo ke kanga Simeoni na bansinga, ke nata yandi

na boloko.

Bana yimba ti kina :

Bo kangaka Simeoni na bansinga
Bo tulaka yandi na boloko.
Ntangu yai, bo fweti kwenda
Kuvutuka ya leki na bo.

>|< Kumanisa lesu :

Yozefi salaka mambu yai yonso sambu na kutesa bampangi na yandi, kana ntima na bo me bikala ngolo, to kana bo me change. Mutindu mosi, Nzambi kele kumeka bana na yandi.

Yo kele mbote nde Nzambi tesa beto, sambu kana mbi me kota, Yandi katula yo na ntwala yo kuma nene ti ngolo na luzingu na beto.

Devoir sambu na bana ya me balula ntima na Yesu :

[Moniteur, longa bana nkunga, « Tesa mono. » Nkunga yai kele lombilu nde Nzambi tesa ntima na beto, Yandi songa mbi yonso sambu beto lenda sosa ndohula na Yandi. Bana yimba yo bonso lombilu.]

Devoir mono ke pesa beno bakristo mposo yai kele kuyimba nkunga yina konso lumbu bonso lombilu. Kana Nzambi songa nge mbi mosi ya kele na ntima to luzingu na nge, ndima yo nswalu, ebuna bika yo. Nzambi ta lolula nge ti yobisa ntima na nge.

Kubinga bana ya me balula ntima ntete ve :

Kana nge kele mukristo ntete ve, kana nge me tula ntima na Yesu sambu na kugulusa nge, Yesu kele kinga nge. Yandi zola kugulusa nge bubu yai. Yandi zola kupesa nge ntima ya mpa, ntima ya ke zola kulemfuka na Nzambi. Kana nge zola nde beto sadisa nge na mambu yai, bikala na nima ya ecodim ti vanda na bakiti yai awa. *[Moniteur, songa bana wapi kuvanda.]*

==NSUKA YA LESO 77

Leso 78. Beto ndima mambu yonso ya Nzambi pesa beto.

Histoire ya Bible : Bambuta ya Yozefi vutulaka rapport ya luvunu na tata Yakobi.

(Kuyantika 42 :29-34, 36-38)

I. Preparatio ya Moniteur sambu na lesu yai –

Moniteur, sala na ntwala :

Beto zola bana yimba verse ya kulunguka bonso nkunga. Nge mosi yidika ton ti ritime na yo. Yimba yo mbala mingi sambu nge ta bambuka mpila kuyimba yo. Bana ta longuka yo na « Kumanisa Leso ».

Moniteur, bakisa kikuma ya lesu yai :

Na nsuka ya lesu yai, bana ta bakisa nde na luzingu yai, mambu ya kiese ti mambu ya mpasi kele. Yo yina, bo ta pesa matondo na mambu ya kiese ti bika mambu ya mpasi na maboko ya Nzambi. Bo ta ndima mambu yonso ya Nzambi pesa beto, ata ya kiese, ata ya mpasi, sambu bo ta tula ntima nde Nzambi kele mbote.

Moniteur, Yilama na verse ya kulunguka :

“ . . . Kana beto ke ndimaka mambote/ ya Nzambi ke salaka beto,/ keti beto lenda ndima ve/ bampasi yina ke katukaka na Yandi ?” . . . Yobi 2 :10b

Moniteur, Yikama na Bankunga ya kwenda nzila mosi ti lesu yai :

Bandeke Kele Yimba
Kilumbu Yai Nzambi Me Sala
Mfumu Zaba Nzila na Mono

II. Revisio --

Kulanda devoir ya mposo me luta :

Devoir beto pesaka beno bakristo vandaka kuyimba nkunga, “Tesa Mono” konso lumbu, mpi kulomba Nzambi kutesa beno, kusonga beno

konso mambu ya ke pesa Yandi kiese ve, sambu beno ndima mambu yina ti bika yo. Nani ta songa beto mutindu yo lutaka sambu na yandi na mposo yai ?

† Revisio ya baleso me luta :

- Ntangu bampangi ya Yozefi kwendaka na Ezipte sambu na kusumba madia, bo kutaka nani ?
(Bo kutaka Yozefi, kansi bo zabaka yandi ve.)
- Ata bo zabaka Yozefi ve, yandi zabaka bo. Sambu na nki yandi kwendaka na sale ya nkaka ?
(Sambu na kudila)
- Yandi songaka bo nde bo kwenda, bo vutuka kunata nani ?
(Leki na bo. Zina na yandi vandaka Benyamini.)
- Keti yandi tekilaka bo madia?
(Ee, bo vutukaka na tata na bo na madia.)

III. Kulonga lesu yai --

Kuyantika lesu :

Na mposo me luta, beto monaka nde mambu ya kiese bwilaka bampangi ya Yozefi, ti mambu ya mpasi. Nki mambu ya kiese ? Ee, bo vandaka na nzala, ti bo vutukaka na tata na bo ti madia. Nki mambu ya mpasi ? (Bo lenda vutuka na Ezipte diaka ve kukonda leki na bo Benyamini. Mambu yina pesaka tata na bo boma ti mpasi na ntima. Bo mpi bikaka mpangi na bo Simeoni na boloko na Ezipte.)

Mbala mingi luzingu na beto kele ti mambu ya kiese, mpi mambu ya mpasi, kaka mbala mosi. Kuvanda bakristo ya mbote, beto fweti zaba nki mutindu kuzinga na ntangu ya kiese, ti na ntangu ya mpasi.

Beno kuwa mbote, ti beto ta mona nki mambu ya nkaka ya kiese, ti ya mpasi bwilaka fami ya Yozefi. Beto ke landa histoire na mukanda ya Bible ya beto binga Kuyantika, kapu 42, nzila ya kutanga 29.

Developpement—Yo me salama mutindu yai-- (Leso na bandambu 3) :

78.1 Bampangi ya Yozefi pesaka rapport na tata na bo.

Tangila bana : 42 :29-34

29 *Ntangu bo kwisaka kukuma na tata na bo Yakobi na nsi ya Kanana, bo telaka yandi mambu yonso mutindu yo bwaka.*

30 *nde : « Mfumu ya nsi ya Ezipte tubisaka beto na makasi, yandi tubaka na beto nde beto kele bambeni.*

31 *Beto songaka yandi nde : ‘Beto kele bantu ya mbote, kansi bambeni ve.*

32 *Beto vandaka kumi na zole, bana ya tata mosi. Mpangi na beto mosi me fwaka, ebuna leki na beto ya nsuka me bikala na tata na Kanana.*

33 *Ebuna mfumu yango nde: ‘Beto ke tala kana beno kele bantu ya mbote. Mpangi na beno mosi ke bikala awa na mono, beno bankaka, beno nata ble na fami na beno yina ke fwa na nzala.*

34 *Na nima, beno kwisa kunatila mono leki na beno ; mpidina mono ta zaba nde beno kele bambeni ve, kansi bantu ya mbote. Ebuna mono ta vutula beno mpangi na beno, beno lenda mpi kutambula na ntoto yai mutindu beno zola.”*

Yula bana:

- Bampangi ya Yozefi, na nima kusumba madia na Ezipte, bo vutukaka na nani ? (Na tata na bo Yakobi na nsi ya Kanana)
- Bo songaka yandi nki ? (Mambu yonso ya me salama na voyage na bo)

- Bo songaka nde kana bo vutuka, bo fweti nata nani ? (Leki ya bo Benyamini)

Bana sala sambu na kusonga nki me salama :

Bana yonso tuba kima ve, kansi na maboko ti munoko ya pima, bo sala bageste bonso bo ke tendula na tata mambu yonso ya me salama.

Yimba ti kina :

Bo songaka nki me salama
Ya kiese ti mawa.

78.2 Tata monaka mpasi ; yandi yindulaka nde mambu yonso kaka mawa sambu na yandi.

Tangila bana : 42 : 36

36 *Tata na bo tubaka na bo nde : « Beno ke katula mono bana na mono mosi-mosi. Ntete Yozefi muntu kwendaka, na nima Simeoni, ntangu yai beno ke zola kukatula mono mpi Benyamini ! A mono kimona-mpasi-e !*

Yula bana ya fioti:

- Tata Yakobi waka nsangu ya bo songaka yandi na kiese to na mawa ? (Na mawa mingi)

Yula bana:

- Sambu na nki Tata Yakobi waka yo na mawa mingi ? (Sambu yandi monaka bonso bo vandaka kukatula yandi bana na yandi yonso mosi-mosi.)
- Ata yandi vandaka na mawa mingi, nki mambu ya kiese vandaka ? (Bo me vutuka na madia ya vandaka mfunu mingi sambu na nzala na bo.)
- Tata Yakobi salaka nki sambu na nsangu ya kiese yina ? (Kima ve. Nsangu ya mawa lutaka.

Yandi vilaka ata kupesa Nzambi matondo.)

Bana sala bageste sambu na kusonga nki me salama :

Bana yonso sala bageste bonso bo kele Tata Yakobi, ke wa mpasi. Bo tuba nde :
'A mono kimona-mpasi-e !'

Bana yimba ti kina :

Mambu ya kiese ti mawa
Kansi tata waka kaka mawa.

78.3 Ata Rubeni mekaka kukonsole yandi, tata bikalaka kaka na boma ti na mawa.

Tangila bana : 42 :37-38

37 Rubeni tubaka na tata na yandi nde :
« Kana mono me kwisa kuvutudila nge Benyamini ve, nge ta [pesa mono ndola ya ngolo]. Pesa mono yandi, mono muntu ta kwisa kuvutula yandi. »

38 Kansi Yakobi nde : « Mwana na mono lenda kwenda ve ti beno ; mbuta na yandi me fwaka, kaka yandi yai muntu me bikalaka. Yandi lenda kwenda ve, mbaimbai mambu ta bwila yandi na nzila. Mono ta kuka ve kukanga ntima na bampasi ya beno ta pesa mono sambu mono me kuma mununu, mono ta fwa. »

Yula bana :

- Nani songaka Tata Yakobi nde yandi fweti vutuka ti Benyamini kaka ? (Rubeni)
- Sambu na nki Tata Yakobi ndimaka ve nde Benyamini vutuka na Ezipte ti bo ? (Yandi vandaka na boma nde mambu lenda bwila yandi na nzila.)

Bana sala bageste sambu na kusonga nki me salama :

Kabisa bana na bandambu zole, ilungi na ilungi. Ndambu ya ntete ya bana ta sala

bageste, ti bo ta tuba bonso Rubeni ke ndima nde yandi muntu fweti vutula Benyamini na tata.

Na nima, ndambu ya zole ya bana ta sala bageste ti bo ta tuba bonso Tata Yakobi, ke buya Benyamini kukwenda.

Bana yimba ti kina :

Yakobi zolaka leki na bo Benyamini kukwenda ve.

>|< Kumanisa leso :

- Nki mambu ya kiese bwilaka fami ya Yozefi na histoire yai ? (Bana ya Tata Yakobi, bo vutukaka na tata ti madia ya bo vandaka na mfunu na yo. Bo ta fwa ve na nzala. Yai mambu ya kiese. Bo fweti yangalala.)
- Nki mambu ya mpasi bwilaka bo ? (Simeoni me bikala na boloko na Ezipte, ti bo lenda kwenda na Ezipte kusumba madia diaka ve, kana leki na yo Benyamini kwenda ve nzila mosi ti bo.)
- Sambu na nki Tata Yakobi monaka mpasi mingi na ntima ? (Sambu yandi monaka nde mpila bo ke sala, yo zolaka kubotula bana na yandi mosi-mosi.)

Tala diaka. Mambu ya kiese ti mambu ya mpasi, yonso zole kaka mbala mosi. Tata Yakobi vandaka kudila, kumona mpasi na ntima sambu yandi zabaka lukanu ya Nzambi ve. Yo yina yandi vandaka na boma. Boma ti mawa yina, yo salaka na mpila nde yandi lenda ve yangalala na mambu yina ya vandaka mbote.

- Nki zolaka kuvanda mvutu ya mbote na mambu yai ya me bwila yandi ?

(Bapossibilite:

1. Kana yandi lenda bambuka nde Nzambi kele mbote, yandi lenda tula ntima nde Nzambi ta sala mambu yonso sambu na mambote na yandi na nsuka.

2. Yandi lenda vutula Nzambi matondo ntete na mambu ya vandaka kiese. Na nima, kutula ntima na Nzambi na mambu ya vandaka mpasi.

3. Yandi lenda tula yo na lombilu, kutula yonso na maboko ya Nzambi.)

[Moniteur, Longa verse ya kulonguka Yobi 2:10b. “. . . Kana beto ke ndimaka mambote ya Nzambi ke salaka beto, keti beto lenda ndima ve bampasi yina ke katukaka na Yandi ?”. . . Bana tanga yo, ebuna yimba yo bonso nkunga mbala 6.]

Devoir sambu na bana ya me balula ntima na Yesu :

Mambu ya kiese ti mambu ya mpasi kele na luzingu na nge mpi. Yo kele mpidina na luzingu ya beto yonso. Devoir mono ke pesa beno bakristo mposo yai, yo yai: Konso lumbu, tanga mambu ya kiese, ti vutula Nzambi matondo sambu na mambu yina yonso, mosi-mosi. Na nima, yindula mambu ya mpasi ya kele. Bambuka nde Nzambi kele mbote kaka. Yandi ke pesa beto mambu ya mpasi na raison ya mbote, ata beto me mona yo ntete ve. Tula mambu yonso ya mpasi na maboko ya Nzambi.

Kubinga bana ya me balula ntima ntete ve :

Mbala ya nkaka nge zaba Nzambi ntete ve. Nge me yamba Mwana na Yandi Yesu Kristo ntete ve bonso Mvulusi na nge. Mambu ya mpasi ya nene ke vingila nge kana nge yamba Yandi ve. Bisika na nima ya lufwa kele kaka zole—Zulu, bwala ya Nzambi, sambu na bo ya me yamba Mwana na Yandi, to Bilungi, zanga ya tiya--sambu na bo ya me yamba Yandi ve. Nzambi salaka bilungi sambu na bantu ve. Yandi salaka yo sambu na Satana ti balandi na yandi. Nzambi zola ve nde nge kwenda kuna. Yandi zola nge kukwenda na bwala na Yandi.

Kansi beto me sala mbi, ti mbi lenda kota na zulu ve. Yo yina, Nzambi tindaka Yesu Kristo,

Mwana na Yandi ya kitoko, sambu lufwa na Yandi kangula beto nzila kukwenda na bwala na Yandi. Kana nge me yamba Yandi ntete ve, kansi bubuyai nge zola kusala yo, na nima ya ecodim kwisa kuvanda na bakiti yai. *[Moniteur, songa wapi.]* Yai ta songa beto nde nge zola kuyamba Yesu. Beto ta sadisa nge.

[Moniteur, manisa na nkunga mosi ya kwenda nzila mosi ti lesa yai.]

==NSUKA YA LESO 78

Leso 79. Beto songa nsangu ya Yesu.

Histoire ya Bible : Yakobi ndimaka kutinda bana na yandi na Ezipte ti leki na bo Benyamini.

(Kuyantika 43 :1-34)

I. Preparatio ya Moniteur sambu na lesu yai –

Moniteur, bakisa kikuma ya lesu yai :

Na nsuka ya lesu yai, bana ta bakisa nde Nzambi ke yamba beto bakristo sambu na mambote na beto ve, kansi kaka sambu na nlemvo na Yandi. Yo yina, beto ta vanda ntangu yonso na ntima ya lutondo, ti beto ta songa bantu ya nkaka nki mutindu bo lenda guluka mpi.

Monitur, yilama na verse ya kulonguka :

« . . . Beto gulukaka ve sambu beto salaka mambu ya mbote, / kansi beto gulukaka/ sambu Yandi wilaka beto mawa. . . Tite 3 :5b

Moniteur, yilama na bankunga ya kwenda nzila mosi ti lesu yai :

Keti Nge Me Butuka Diaka ?
Kwisa na Yesu Kristo
Na Kati ya Yesu

II. Revisio--

Kulanda devoir ya mposo me luta :

Na mposo me luta, beto pesaka beno bakristo devoir kuvutula Nzambi matondo na mambu ya kiese na luzingu na nge, mpi kutula mambu ya mpasi na maboko na Yandi. Nani salaka yo ? Nani ta songa beto nge vutulaka matondo na nki mambu ya kiese ? Nani ta songa beto nge tulaka nki mambu ya mpasi na maboko ya Nzambi ?

Revisio ya baleso me luta :

- † Ntangu yai, nani me bikala na prison na Ezipte ?
(Simeoni, mbuta mosi ya Yozefi)

- † Bampangi ya nkaka fweti nata nani bu bo vutuka na Ezipte diaka ?
(Leki na bo Benyamini)
- † Bampangi ya Yozefi ya nkaka vandaka wapi ?
(Bo me vutuka na Tata Yakobi na nsi ya Kanana.)
- † Bo me natila yandi nki ?
(Madia to ble)

III. Kulonga lesu yai --

Kuyantika lesu :

Nani lenda songa beto ndinga ‘nlemvo’ disongidila nki ? (Yo songa nde beto ke fwana kubaka ndola, kansi beto baka ve ndola yina. Nki mutindu Yozefi me songa bampangi na yandi nlemvo tii ntangu yai na histoire na beto ? (Yandi vandaka mfumu ya nene. Yandi vandaka na mpila na kupesa bo ndola ya ngolo sambu na mbi ya bo salaka yandi na kileki na yandi. Kansi yandi pesaka bo ndola ve. Yandi vandaka na kiyeka kubuya kutekila bo madia. Mpidina bo yonso fweti kufwa na nzala. Kansi yandi salaka yo ve. Yandi songaka bo nlemvo to mawa. Na français beto tuba, ‘grace.’ Bo me sala yandi mbi, kansi yandi salaka bo mbote.

Bo me sumba madia. Kana beto sumba madia, beto lenda kudia yo mvu ya mvu ? Ikele ve. Bo kudiaka tii madia yina manaka. Ntangu ya nzala me mana ntete ve. Beto landa histoire ya Yozefi na mukanda ya Kuyantika, kapu 43.

Developpement—Yo salamaka mutindu yai-- (Lesu na bandambu 6) :

**79.1 Fami ya Yozefi manisaka madia ya bo sumbaka na Ezipte, ebuna bo solulaka nki kusala.
(43 :1-10)**

Tangila bana : 43 :1-2

 1 Nzala kumaka ngolo mpenza na nsi ya Kanana.

2 Ntangu fami ya Yakobi manisaka na kudia ble yina ya bana na yandi kwendaka

kusumba na Ezipte, yandi tubaka na bo nde : « Beno vutuka na Ezipte, beno sumba diaka ndambu ya madia. »

Tangila bana somere yai ya vs. 3-10 :

Bo bambukaka nde, kana bo kwenda na Ezipte diaka, Benyamini, leki ya fami, yandi fweti kwenda ti bo. Yai vandaka mpasi ti boma. Bo solulaka mambu yina mingi.

Bana sala bageste sambu na kusonga nki me salama :

Bana yonso sala bageste bonso bo ke tala na saki, bo ke mona nde ble me mana. Bo sala geste bonso bo ke na nzala. Bo yonso tuba nde: 'Beto kwenda kusumba madia na Ezipte diaka.'

Bana yimba ti kina :

Bampangi ya Yozefi
Nzala simbaka bo diaka
Bo yonso tubake nde,
Beto vutuka na Ezipte kaka.

79.2 Tata Yakobi ndimaka, ebuna bo vutukaka na Ezipte, bo monaka Yozefi diaka. (43 :11, 13-15)

Tangila bana : 43 :11, 13-14

11 Ntangu yai tata na bo Yakobi tubaka na bo nde : . . . « Beno sala mutindu yai : Beno baka bima ya kitoko-kitoko . . . beno kwenda kupesa yandi kado.

13 Beno baka leki na beno, beno vutuka diaka na muntu yina.

14 Nzambi-Mpungu kusala na mpila nde muntu yango kuwila beno mawa. Mpidina yandi ta vutula beno mpangi na beno yina ya nkaka ti Benyamini. . .

15 Ebuna bana ya Yakobi bakaka bima yina . . . bo bakaka mpi Benyamini, bo simbaka nzila na kwenda na Ezipte. Kuna bo kumaka na meso ya Yozefi.

Yula bana :

- Tata Yakobi vandaka na nki ngindu ya lenda sadisa mfumu ya Ezipte kundima bo ?
(Bo natila yandi kado.)
- Yandi lombaka nde nani kusadisa bo ?
(Nzambi-Mpungu sala na ntima ya mfumu ya Ezipte sambu yandi wila bo mawa.)
- Kuna na Ezipte, bo kumaka na meso ya nani ?
(Ya Yozefi. Kansi bambuka, bo zaba ve nde yandi kele Yozefi. Yandi ke monikaka bonso mfumu ya nene ya Ezipte.)

Bana sala bgeste sambu na kusonga nki me salama :

Bana yonso sala geste bonso bo ke pesa muntu kado.

Bana yonso sala geste bonso bo ke tambula na voyage ya ndaa.
Bo yonso kuketita bonso bo ke na boma kukwisa na ntwala ya mfumu ya nene diaka.

Bana yimba ti kina :

Bampangi ya Yozefi
Monaka yandi diaka.

79.3 Yozefi yambaka bo na kudia na nzo na yandi. (43 :16, 23c-24)

Tangila bana : 43 :16, 23c-24a

16 Ntangu Yozefi monaka nde bo me kwisa mpi ti Benyamini, yandi songaka muntu yina vandaka kutala nzo na yandi nde : « Nata bantu yai na nzo na mono . . . bantu yai ke dia ti mono na midi. »

23c Ebuna yandi kwisaka kunatila bo Simeoni.

24a Ntangu yai muntu yango kotisaka bo na kati ya nzo ya Yozefi.

Yula bana :

- Nki mutindu Yozefi yambaka bo ? (Bo kudia na nzo na yandi na midi.)
- Yandi natilaka bo Simeoni. Simeoni me vanda wapi tii ntangu yai ? (Na boloko na Ezipte.)
- Yozefi vandaka mfumu ya nene na Ezipte. Nge banza nzo na yandi fweti vanda nki mutindu ? (Mbote ti kitoko mingi.)
- Madia ya yandi ta pesa bo fweti vanda nki mutindu ? (Mbote ti kitoko mingi.)

Bana sala bageste sambu na kusonga nki me salama :

Bana yonso sala geste bonso bo ke yamba Simeoni diaka.

Bana yonso sala geste bonso bo ke kwenda na nzo ya Yozefi.

Bana yimba ti kina :

Bo me mona Simeoni diaka. O kiese !
Bo me kwenda na nzo ya Yozefi O kiese !

79.4 Bo pesaka Yozefi bamakabu na bo. (43 :26)**Tangila bana : 43 :26**

26 *Ntangu Yozefi kwisaka kukuma na nzo, bo fukamaka na meso na yandi ilungi na ntoto. Ebuna bo pesaka yandi kado . .*

Yula bana :

- Bampangi ya Yozefi salaka nki sambu na kusonga luzitu na yandi ? (Bo fukamaka, ti bo pesaka yandi bakado.)

79.5 Yozefi dilaka ntangu yandi monaka Benyamini. (43 :27-30)**Tangila bana : 43 :27-30**

27 *Yandi yulaka bo nde: “Beno kele mbote ? Ebwe, tata na beno ya beno tubilaka mono , yandi ke zinga kaka ? Yandi kele mbote ?”*

28 *Bo tubaka nde: “E mersi, yandi kele ka yandi mbote.” Ebuna bo fukamaka diaka na meso na yandi ilungi na ntoto.*

29 *Ntangu Yozefi monaka Benyamini, leki na yandi mpenza, yandi tubaka nde : “Yandi yai si leki ya beno vandaka kutubila mono. Nzambi kusakumuna nge, mwana na mono.”*

30 *Ebuna Yozefi katukaka nswalu pana sambu ntima na yandi bulaka ntangu yandi monaka leki na yandi Benyamini. Yandi zolaka kudila pana, yo yina yandi kwendaka kudila na kati ya shambre na yandi.*

Yula bana :

- Mambu ya ntete Yozefi zolaka kuzaba vandaka nsangu ya nani ? (Ya tata na yandi.)
- Ntangu Yozefi monaka leki na yandi Benyamini, yandi tubaka nki ? (“Nzambi sakumuna nge, mwana na mono.”)
- Sambu na nki Yozefi kwendaka na shambre na yandi ? (Sambu na kudila.)

Bana sala bageste sambu na kusonga nki me salama :

Bana yonso dila bonso Yozefi ntangu yandi monaka Benyamini diaka.

Bana yimba ti kina :

Mambu ya nene kumona
Leki Benyamini diaka!

79.6 Yandi pesaka bo kisika na mesa, na ndonga kulanda kubutuka na bo. (43 :33-34)

Tangila bana : 43 :33-34

33 Mesa ya bampangi ya Yozefi vandaka kutalana na meso ya Yozefi. Na mesa bo monaka nde, bo me vanda mutindu bo butukaka katuka mbuta tii leki ; ebuna bo yitukaka mingi ntangu bo talanaka bo na bo.

34 Madia ya bo vandaka kudia, yo katukaka na mesa ya Yozefi. Na dilonga ya Benyamini, bo tulaka madia mingi mbala tanu. Mpidina bo yonso bo diaka, bo nwaka, bo vandaka kiese mpenza.

Yula bana :

- Nki mambu ya yituka salamaka ntangu bo kudiaka ti Yozefi ? (Bo vandaka na zulu ya meso na ndonga mpila bo butukaka, mbuta tii na leki.)
- Nki mutindu Yozefi songaka luzolo na Benyamini ? (Yandi pesaka Benyamini madia mingi mbala tanu.)
- Na nsuka ya mambu yonso yai, ntima na bo vandaka nki mutindu ? (Kiese mpenza.)

Bana sala bageste sambu na kusonga nki me salama :

Bana sala geste bonso bo ke basielo ya Yozefi, ke tula mesa na ndonga ya landaka kubutuka ya bantu. Bo tanga ntete, ‘mbuta ya fami,’ bo tula dilonga ; ‘ya zole ya fami’, bo tula dilonga, etc. tii na kumi na mosi.

Bana yimba ti kina :

O nlemvo ya nene
Yozefi songaka bo
Kusadila bo fete ya nene
Na nima bo me sala yandi mbi !

>|< Kumanisa lesu :

Bambuta ya Yozefi me sala yandi mbi, kansi yandi songaka bo nki ? (Nlemvo to mawa. Mbote.)

Kana mono yindula mpila Yozefi songaka bo nlemvo to mawa, mono fweti yindula mpila Nzambi me sala ti beto. Beto yonso me sala Yandi mbi. Beto me lemfuka ve na bansiku na Yandi. Kansi Yandi me sala beto kaka mbote. Yandi me tinda Mwana na Yandi Yesu Kristo sambu na kugulusa beto. Yesu fwaka sambu na kufuta ndola ya mbi na beto. Yandi telamaka na lufwa, ti Yandi ke zinga mvu ya mvu. Nzambi kele yidika fete ya mbote sambu na beto yonso na zulu. Kana beto ndima Yesu Kristo na ntima na beto yonso, beto ta vanda na fete ya Nzambi yina.

[*Moniteur longa verse Tite 3 :5b ntangu yai.*
« Beto gulukaka ve sambu beto salaka mambu ya mbote, kansi beto gulukaka sambu Yandi wilaka beto mawa. . . »

Bana lenda bula maboko na ritima bu bo tuba yo fraz na fraz. Mbala ya zole, bo lenda bula makulu. Mbala ya tatu, bo lenda bula ntu na diboko na bo. Mbala ya iya, bo lenda nikisa nitu na lweka, droit ti gauche. Mbala ya tanu, bo sala na maboko bonso bo ke nata velo. Mbala ya nsuka, bo vanda, ti bo sala na makulu bonso bo ke nata velo. Kana ntangu lungu, bana zole lenda tesa kutuba yo bo mosi.

Devoir sambu na bana ya me balula ntima na Yesu :

Beno bana ya zaba Yesu dezia, beno bakristo, devoir mono ke pesa beno mposo yai, yo yai : Beto vanda na ntima ya lutondo konso lumbu sambu na nlemvo ya Nzambi me songa na beto. Beto mpi binga bampangi ya nkaka, bo mpi kwisa na Yesu. Yandi zola songa bo yonso nlemvo na Yandi.

Kubinga bana ya me balula ntima ntete ve :

Yesu tubaka nde bantu kele mutindu zole :

Bo ya me yamba Yandi, ti bo ya me yamba Yandi ve. Bo ya me yamba Yandi, Yandi me pesa bo moyo mvu ya mvu. Yandi me pesa bo ntima ya mpa, ntima ya zola kulanda nzila ya Nzambi. Bo ya me yamba Yandi ve, bo kele na moyo ya kimpeve ve. Bo ke bikala na ntima ya zola kaka masumu.

Bible ke tuba nde. *“Beto gulukaka ve sambu beto salaka mambu ya mbote, kansi beto gulukaka sambu Yandi wilaka beto mawa” (Tite 3 :5b).*

Kana nge me yamba Yesu ntete ve na ntima na nge, ntangu ya mbote kusala yo, yo yai bubu. Kwisa vanda na bakiti yai awa. [Moniteur, songa wapi.] Beto ta songa nge nki mutindu nge lenda tula ntima na Yesu Kristo sambu nge kuguluka.

==NSUKA YA LESO 79

Leso 80. Beto tula Nzambi ntima konso ntangu.

Histoire ya Bible: Yozefi songaka bambuta yandi vandaka nani.

(Kuyantika 45 :1-15)

I. Preparatio ya Moniteur sambu na lesu yai --

Moniteur, bakisa kikuma ya lesu yai :

Beto tula Nzambi ntima konso ntangu, sambu beto bakisa nde Nzambi ke sala na luzingu na bo na mpila ya mbote, ata na kati ya bampasi.

Moniteur, yilama na verse ya kulunguka :

Beto zaba nde/ Nzambi ke salaka na mambu yonso/ na mpila nde yo vanda mbote/ sambu na bantu yina ke zolaka Yandi./ yina ya Yandi solaka/ mutindu Yandi kanaka ntete. Roma 8 :28

Moniteur, yilama na bankunga ya kwenda nzila mosi ti lesu yai :

Kilumbu Yai Nzambi Me Sala
Mfumu Zaba Nzila na Mono
Mpasi ta Vanda Ve

II. Revisio--

† Kulanda devoir ya mposu me luta :

Devoir beto pesaka beno bakristo na mposu me luta vandaka zole. Ntete, kuvanda ntangu yonso na ntima ya lutondo sambu na nlemvo ya Nzambi na luzingu na nge. Nani me bambuka yo na mposu yai ?

Ya zole vandaka nde, beno sosa kubenda bampangi ya nkaka, bo mpi kwisa na Yesu, bo mpi mona nlemvo ya Nzambi. Nani me meka kusala yo ? Nani ta songa beto nki yandi salalaka ?

Matondo na beno ya ke tula ngolo kusala badevoir ya beto ke pesa beno konso mposu. Yai ta sadisa beno kuyela na kikristo na beno.

† Revisio ya baleso me luta :

- Ata bampangi ya Yozefi salaka yandi kaka mbi na kileki na yandi, yandi vutulaka bo kaka mbote. Nki mutindu ?
[Moniteur, bana lenda pesa mvutu bonso yandi fwaka bo ve, yandi pesaka bo ndola ve, yandi nataka bo na nzo na yandi, to yandi yidikilaka bo fete ya mbote .]
- Nki mutindu yai kele bonso mpila Nzambi ke sala ti bantu bantu ya masumu ?
(Kana beto ndima Mwana na Yandi Yesu Kristo, Yandi ta pesa beto ndola ve, Yandi ta kufwa beto ve mvu ya mvu na bilungi, Yandi ta yidikila beto fete ya mbote na zulu.)

Verse ya kulunguka :

Bana tuba diaka *Tite 3 :5b* ntangu yai. « *Beto gulukaka ve/ sambu beto salaka mambu ya mbote,/ kansi beto gulukaka /sambu Yandi wilaka beto mawa. . .* »

Lomba mwana mosi kusonga verse yai zola tuba nki.

III. Kulonga lesu yai --

Kuyantika lesu :

[Moniteur, longa bana nkunga, « Mpasi Ta Vanda Ve ». Sadila 5 minutes kulonga mpi kuyimba yo.

Moniteur, lomba bana :]

Nani me mona mpasi na luzingu na yandi, nangula diboko. (Bo yonso.)

Nani lenda tendula sambu na nki konso mambu ya mpasi kwisila beto ?
(Ata muntu mosi ve lenda tendula yo. Kaka Nzambi ke zaba yo.)

Bubuyai beto ta mona mpila Yosefi bakisaka mambu ya mpasi yonso yandi me mona na luzingu na yandi. Beto ta luta kapu 44 kaka na nkufi. Na kapu yina, bampangi ya Yozefi yantikaka voyage kuvutuka na tata na bo. Kansi Yozefi yidikaka lukanu ya bendaka bo kuvutuka na Ezipte. Yo mpi songaka yandi ntima na bo.

Yozefi monaka nde, bo me yantika kuyindula mambote ya tata na bo Yakobi. Yai pesaka yandi kiese mingi.

Beto yantika bubu yai na mukanda ya Kuyantika, kapu 45.

Developpement—Yo salamaka mutindu yai-- (Leso na bandambu 5) :

80.1 Yozefi dilaka ngolo, ye yandi songaka bampangi, yandi vandaka nani. (45 :1-2)

Tangila bana : 45 :1-2

 1 *Yozefi monaka diaka mpila ve ya kukanga ntima na meso ya bantu na yandi ya kisalu, yo yina yandi songaka bo nde : « Ale, beno katuka awa. » Mpidina ata muntu ya nkaka vandaka ve ntangu yandi songaka bampangi na yandi kana nani yandi kele.*

2 *Yandi dilaka ngolo mpenza, yo yina bantu ya Ezipte waka yandi ; nsangu kwendaka tii na nzo ya mfumu ya nene.*

Yula bana ya fioti :

? • Yozefi dilaka, to yandi sekaka ? (Yandi dilaka.)

Yula bana :

- ?**
- Sambu na nki Yozefi kulaka bantu ya nkaka, me bika kaka na fami na yandi ? (Sambu yandi zolaka ve bo kumona yandi dila. Mambu yai tadilaka kaka fami.)
  - Ata yandi kulaka bantu ya nkaka, bo yonso waka, ti nsangu kwendaka tii na mfumu ya nene. Sambu na nki ? (Sambu yandi dilaka ngolo mingi mpenza, yo yina bo waka yandi, ti bo songaka bantu ya nkaka mpi.)
  - Bantu ke dilaka na mawa, ti bantu ke dilaka na mpasi ya luta mingi. Ntangu ya nkaka bo dila mpi kana kiese me

luta mingi. Nki mutindu nge mona kudila ya Yozefi –mawa to mpasi, to kiese ?

(Kudila ya kiese sambu yandi me mona bampangi na yandi diaka.)

Bana sala bageste sambu na kusonga nki me salama :

 Bana yonso sala bonso bo kele Yozefi, ke dila ngolo sambu bo me mona bampangi na bo diaka. Ntangu nge nangula diboko na nge, bo bika.

Bana yimba ti kina :

 Yozefi dilaka ngo-olo Sambu yandi vukana Na bampangi diaka.

80.2 Bu bampangi vandaka na boma, yandi bendaka bo penepene. (45 :3-4)

Tangila bana : 45 :3-4

 3 *Ntangu yai Yozefi tubilaka bampangi na yandi nde : “Mono kele Yozefi. Keti tata na mono ke zinga kaka ? Kansi bampangi na yandi, boma simbaka bo mpenza, bo tubaka ata kima ve.*

4 *Ebuna Yozefi nde : “Beno pusana penepene na mono.” Bo kwisaka penepene, ebuna yandi tubaka diaka nde : “Si mono kele mpangi na beno Yozefi, yina ya beno tekaka awa na nsi ya Ezipte.”*

Yula bana ya fioti :

- ?**
- Yozefi songaka bampangi kukwenda ntama ti yandi, to penepene ? (Penepene.)
  - Yozefi songaka bampangi na yandi nki ? (Nde Yandi vandaka Yozefi.)
  - Bampangi na yandi, bo vandaka ntete na kiese, to na boma ? (Na boma.)

Yula bana :

- ?**
- Sambu na nki nge yindula bampangi fweti vanda na boma ?
(Sambu bo me sala yandi mbi. Bo me teka yandi na Ezipte.)

Bana sala bageste sambu na kusonga nki me salama :

 Kabisa bana na bandambu zole—bo na diboko ya kibakala, ti bo na diboko ya kinkento. Bo na diboko mosi sala mosi Yozefi. Bo tuba na bana ya nkaka nde :
“Mono kele Yozefi, ya beno tekaka. Beno pusana penepene na mono.”

Bana na diboko ya nkaka, bo sala bageste bonso boma me simba bo.

Bana yimba ti kina:

 Yozefi songaka bampangi
Yandi kuvandaka nani.

80.3 Yozefi ndimaka lukanu ya Nzambi na luzingu na yandi. (45 :5-8)

Tangila bana : 45 :5-6, 8

 5 Ntangu yai beno mona mpasi ve, beno mona boma to mawa mpi ve sambu na kuteka ya beno tekaka mono awa. Nzambi Muntu tindaka mono ntete awa sambu na kugulusa beno.

7 Nzambi tindaka mono na ntwala na beno, sambu dikanda na beno kufwa ve na nzala. Mono kwisaka awa sambu na kugulusa beno . . .

8 Na kutuba ya mbote, Nzambi muntu tindaka mono awa . . .

Yula bana ya fioti :

- ?**
- Yozefi tubaka nde nani muntu ya kieleka me tinda yandi kuna na Ezipte ?
(Nzambi.)

Yula bana :

- ?**
- Sambu na nki bampangi ya Yozefi fweti kumona mpasi ve to boma ve?
(Sambu Nzambi Muntu me tinda yandi kuna na Ezipte.)
  - Nzambi tindaka Yozefi na Ezipte kusala nki ?
(Kugulusa bo, sambu dikanda na bo yonso kufwa ve na nzala.)

Bana sala bageste sambu na kusonga nki me salama :

 Bana yonso songa diboko ti musapi na zulu, bo tuba nde : « Nzambi Muntu me tinda mono awa na lukanu na Yandi. »

Bana yimba ti kina :

 Nzambi tindaka Yozefi kuna
Sambu na kugulusa bo.

80.4 Yozefi songaka bo kubinga tata kukwisa kuzinga na yandi na Ezipte. (45 :9-12)

Tangila bana : 45 :9-11

 9 Ntangu yai, beno vutuka nswalu na tata na mono, beno tubila yandi nde : ‘Mwana na nge Yozefi me tuba mutindu yai : Nzambi me tulaka mono mfumu na nsi ya Ezipte yonso, kwisa kwaku na mono nswalu.

10 Nge ta zingaka na ntoto ya Gosheni penepene na mono—nge ti bana na nge ti batekolo na nge, mameme, bankombo, bangombe ti bima yonso ya nge ke na yo . . .

11 Mono ta mona mpila ya kupesa nge madia . . . Bamvula tanu diaka ya nzala me bika ; yo yina mono zola ve nde nge, fami na nge, ti bambisi na nge yonso, beno fwa na nzala.’

Yula bana :

- Yozefi zolaka nde bo binga tata kusala nki ?
(Kukwisa kuzinga penepene na yandi.)
- Yandi ta kwisa yandi mosi, to fami ya mvimba ta kwisa ?
(Fami yonso ta kwisa, ti bambisi na bo, ti bima na bo yonso.)
- Bo ta zinga penepene na Yozefi na nki nsi ?
(Nsi Gosheni, ya vandaka na kati ya nsi ya nene Ezipte.)

Bana sala bageste sambu na kusonga nki me salama :

Bana yonso songa geste na diboko ya tuba nde, 'Kwenda.'
Bo tuba nde, « Beno kwenda kubaka tata na mono ti fami yonso. »

Bana yimba ti kina :

Yozefi bingaka tata ti fami yo-onso
Bo kwisa nswalu kuzinga penepene na yandi.

**80.5 Bo yonso dilaka ti solulaka mbote.
(45 :13-15)**

Tangila bana : 45 :13—15

13 Beno songa tata na mono nde ya kieleka mono ke na kiyeka awa na Ezipte. . . Ebuna nswalu, beno kwisa kunata yandi awa."

14 Ntangu yai, Yozefi bwilaka leki na yandi Benyamini na nkingu, na kiese yonso, ebuna yandi yantikaka kudila. Benyamini mpi dilaka ntangu Yozefi simbaka yandi.

15 Na nima, Yozefi pesaka bampangi na yandi yonso beze, yandi dilaka ngolo ntangu yandi simbaka bo; ebuna bo yantikaka kusolula na yandi.

Yula bana :

- Yozefi dilaka diaka ntangu yandi simbaka nani ?
(Leki na yandi Benyamini)
- Nki mutindu Yozefi songaka luzolo na yandi sambu na bo yonso ?
(Yandi simbaka bo, yandi pesaka bo beze, yandi dilaka ngolo.)

Bana sala bageste sambu na kusonga nki me salama :

Bana bankento simbana na bapeke bo na bo, bo sala geste bonso bo ke solula mbote. Bana babakala kiteso mosi.

Na nima, bo yonso tuba na ritime: Lu-ka-nu ya **Nza-mbi Mbooo-te !**
Na-ni len-da ba-ka m-bi, ki-tu-la yo m-boooo-te ?

Ka-ka Nza-mbi ! Ka-ka Nza-mbi !

>|< Kumanisa lesu :

Yozefi monaka mpila kulolula bampangi na yandi, mpi kuvanda mbote ti bo diaka, sambu yandi bakisaka nde Nzambi vandaka kusala na luzingu na yandi. Ata mpasi me vanda mingi na luzingu na yandi, ntangu yai yandi bakisaka nde Nzambi vandaka kusala sambu na mambote ya bantu mingi. Na nsuka, Nzambi salaka na mpila nde Yozefi vandaka na mpila kugulusa fami na yandi yonso. Ngemba mingi kele na bakristo ya bakisa nde, ata na mpasi, Nzambi ke sala sambu na mambote na bo.

Devoir sambu na bana ya me balula ntima na Yesu :

Kana nge ikele mukristo, nge mpi lenda zaba nde Nzambi ke sala sambu na mambote na nge ti ya bantu ya nkaka. Roma 8 :28 ke songa beto nde : « *Beto zaba nde Nzambi ke salaka na mambu yonso na mpila nde yo vanda mbote sambu na bantu yina ke zolaka Yandi, yina ya Yandi solaka mutindu Yandi kanaka ntete. »*

Devoir mono ke pesa beno bakristo na mposho yai, yo yai : Konso lumbu, tuba diaka verse na beto Roma 8 :28. Ebuna tonda Nzambi, sambu Yandi ke sala sambu na mambote na beno ya zola Yandi. Ata mpasi kele, ata yo ke monika nde Nzambi ke zola nge ve, bambuka bandinga ya Roma 8 :28 ti tonda Nzambi sambu na yo.

[Moniteur, longa bana Roma 8 :28 ntangu yai. Bana lenda tuba yo na bandambu bonso :

*bankento,
babakala,
bana ya ntete na fami,
bana ya nsuka na fami,
bana na kati-kati na fami,
bana na zina ya yantika na ndinga na K, M, to N,
etc.
Na suka, mwana mosi tendula yo zola tuba nki,
ti bana 3 meka kutuba yo, bo mosi.]*

Kubinga bana ya me balula ntima ntete ve :

Kansi, mbala ya nkaka nge ke zola Nzambi ve. Mbala ya nkaka nge me balula ntima, kubika masumu ti kutula kivuvu na Yesu ntete ve. Mpidina, ata Nzambi mosi lenda ve sala mambu yonso sambu yo vanda mbote sambu na nge. Kana nge balula ntima ve, nsuka ya moyo ya nge ta vanda kaka mawa. Nzambi ta vanda na mpila ve kuyamba nge na bwala na Yandi.

Kansi, Nzambi zola nge. Yandi tindaka Mwana na Yandi Yesu sambu na nge. Yandi zola nge kuvanda na bwala na Yandi.

Yandi me yidika nzila mosi ya nge lenda kwisa na Yandi. Nzila yina kele Yesu Kristo. Yesu tubaka nde, « Mono kele nzila » (Yoane 14 :6). Keti nge ta kota na nzila yina bubuyai ?

Kana nge me yilama kukota na nzila ya Yesu bubu yai, na nima ya ecodim, kwisa kuvanda awa na bakiti yai. *[Moniteur, songa wapi.]* Beto ta kwisa, beto ta sadisa nge.

[Moniteur, Kana ntangu lungu, manisa na nkunga, « Mpasi ta Vanda Ve. »]

==NSUKA YA LESO 80

Leso 81. Beto sosa kuvutula kinduku na kati ya bantu ya me kabana !

Histoire ya Bible : Fami ya Yozefi yilama kukwenda na Ezipte.

(Kuyantika 45 :16-28)

I. Preparatio ya Moniteur sambu na lesu yai --

Moniteur, bakisa kikuma ya lesu yai :

Beto buya kimbeni, beto kusosa kuvutula kinduku, sambu beto bakisa nde Nzambi zola beto kusosa kuvutula kinduku na kati ya bantu ya me kabana.

Verse ya kulonguka :

Kiese mingi kana bantu ya Nzambi/ ke zinga kisika mosi/ bonso bampangi. Bankunga 133:1

[Moniteur, na preparatio, nge longuka verse nge mosi, ti yindula nki bageste bana lenda sala ntangu bo tuba yo. Yindula mpi ton ti ritime sambu na kuyimba yo bonso nkunga. Nge mosi moniteur yimba yo mbala mingi sambu nge simba yo mbote.]

Bankunga ya kwenda nzila mosi ti lesu yai :

Beto Zolana
Bu Yesu Kele na Mono

Ton ya Mono Ke Yangalala :
“Mo’ ke zola bampangi ya nkaka na ntima (3x)
Na ntima-a yonso!

II. Revisio --

Kulanda devoir ya mposo me luta :

Na mposo me luta, beto lombaka beno bakristo kutuba verse na beto Roma 8 :28 konso lumbu. Nani salaka yo ? Nani ta tuba yo sambu na beto ntangu yai ? *[Moniteur, pesa nzila nde mwana mosi to zole tuba yo.]*

Nani vutulaka matondo na mambu ya kiese na luzingu na yandi ?
Nani monaka mambu ya mpasi, kansi beno tulaka yo na maboko ya Nzambi ?
Mersi na beno yonso ya ke tula ngolo kusala devoir, sambu beno ke tula Ndinga ya Nzambi na actio na luzingu na beno.

Revisio ya baleso me luta :

Nani lenda songa beto mambu ya nene ya salamaka na luzingu ya Yozefi na lesu me luta ? (Ee, yandi songaka bampangi yandi vandaka nani. Ebuna yandi sosaka nde bo yonso, ti tata na yandi, kwisa kuzinga penepene na yandi.)

III. Kulonga lesu yai --

Kuyantika lesu :

Nani zaba banduku to bampangi ya me kabana? Mbala ya nkaka bo ke tubanaka diaka ve, bo ke ndimaka ve kuvanda sikamosi. Mbala ya nkaka bo ke sala lukanu ya mbi bo na bo, to bo ke sala mbi bo na bo. Mbala ya nkaka mpila bo ke tuba bo na bo kele na luzitu ve. Kimbeni me kota na kati na bo. Mawa mingi !

Kimbeni kotaka na ntima ya bampangi ya Yozefi, sambu bo wilaka Yozefi kimpala. Yo yina, bo kwendaka kusala yandi mbi. Nani lenda bambuka bo salaka yandi nki mbi? (Ee, bo losaka yandi na dibulu, na nima bo tekaka yandi sambu yandi kuma mpika.)

Kansi, na lesu me luta, beto monaka nde kimbeni kotaka ve na ntima ya Yozefi. Nki songaka nde kimbeni kotaka ve? (Ee, yandi salaka bo mbi ve, kansi yandi bingaka bo kukwisa kuzinga penepene na yandi. Yandi sadilaka bo fete ya nene, ti yandi yambaka bo na nzo na yandi. Yozefi vandaka muntu ya sosaka kuvutula kinduku na kati ya bampangi. Beto landa histoire na yandi diaka na mukanda ya ntete ya Bible, mukanda ya Kuyantika, kapu 45, nzila ya kutanga 16.

Developpement (Mambu ya nene na lesu yai na bandambu 3) :

81.1 Bu Farao waka nde bampangi ya Yozefi me kwisa, yandi yambaka bo. Yandi ndimaka nde bo kwisa kuzinga na Ezipte ti bafami na bo. (45 :16-19)

Tangila bana : 45 :16-19

16 Nsangu kumaka na nzo ya mfumu ya nene (Farao) nde : « Bampangi ya Yozefi me kwisa. » Ebuna mfumu ti bantu na yandi monaka kiese.

17 Yandi tubaka na Yozefi nde : « Zabisa bampangi na nge bo tula bima na zulu ya bambisi na bo, ebuna bo vutuka na nsi na bo Kanana.

18 sambu bo kwenda kubaka tata na bo ti bafami na bo, bo kwisa kuvutuka awa. Mono ta pesa bo ntoto ya mbote na nsi ya Ezipte, ebuna bo ta diaka madia ya mbote-mbote . .

19 Zabisa bo mpi na kubaka bapusupusu ya awa sambu na kunatila bankento na bo ti bana na bo.

Yula bana ya fioti :

- Ntangu nde mfumu ya nene Farao waka nde bampangi ya Yozefi me kwisa, yandi vandaka na kiese, to yandi vandaka na mawa ? (Yandi vandaka na kiese.)
- Yandi zolaka nde bo kwisa kuzinga na Ezipte, to yandi zolaka ve ? (Yandi zolaka.)

Yula bana :

- Farao tubaka nde bo baka nki sambu na kunata bankento ti bana na bo ? (Bo baka bapusupusu.)

Bana sala bageste sambu na kusonga nki me salama :

Farao zolaka kuyamba fami ya Yozefi na Ezipte. Ebuna, bana yonso sala

geste ya ke songa yambi.

Bana yimba ti kina :

Farao yambaka bampangi ya Yozefi na Ezipte.

Yandi yambaka bampangi ya Yozefi kaka na kiese.

81.2 Yozefi pesaka bo lusadisu sambu na voyage, ti bakado sambu na tata. (45 :21-24)

Tangila bana : 45 :21-24

21 Bana ya Yakobi salaka mpidina. Yozefi pesaka bo bapusupusu mutindu mfumu tubaka. Ebuna yandi pesaka bo mpi madia sambu na nzila.

22 Yandi pesaka diaka bilele ya mpa na konso muntu. . .

23 Tata na yandi, yandi tindilaka yandi bampunda kumi ya kifuluka na bima ya kitoko ya Ezipte, ti bampunda kumi ya nkaka ya kifuluka na ble, mampa ti madia ya nkaka.

24 Yozefi songaka bampangi na yandi nde : “Beno kwenda.” Ntangu bo vandaka ke katuka, yandi songaka bo nde: “Beno swana ve na nzila.”

Yula bana ya fioti :

- Bo kwendaka maboko mpamba, to Yozefi pesaka bo madia sambu na voyage ? (Yandi pesaka bo madia ti bima ya nkaka sambu na voyage.)

Yula bana :

- Nki bakado Yozefi tindilaka tata na yandi ? (Bampundu makumi zole—kumi kunata bima ya kitoko ya Ezipte, ti kumi kunata ble sambu bo kudia.)
- Yozefi songaka bo nde bo kusala nki ve na nzila ? (Bo kuswana ve.)

Bana sala sambu na kusonga nki me salama :

Bana yonso sala bageste bonso Yozefi ke pesa bampangi bakado. Ntete bo tuba nde, « Sambu na voyage. »
Ya zole bo tuba nde, « Sambu na tata na beto. »
Na nsuka, bo nikisa musapi ti tuba nde, «Beno kuswana ve na nzila. »

Bana yimba ti kina :

Yozefi songaka luzolo na bampangi na yandi. Yo yina, bana yimba nkunga, 'Mo' ke zola bampangi ya nkaka na ntima yonso. (Tala bandinga yonso na zulu.)

81.3 Tata Yakobi vandaka na kiese mingi kuzaba nde Yozefi vandaka na moyo, yandi ndimaka kukwenda na Ezipte. (45 :25-28)

Tangila bana : 45 :25-28

25 Bo katukaka na Ezipte, bo kwisaka na Kanana, kisika ya tata na bo vandaka.

26 Bo songaka yandi nde : « Yozefi me fwaka ve, yandi kele ! Yandi kele mfumu na nsi ya Ezipte yonso ! » Kansi Yakobi . . . kwikilaka bo ve.

27 Kansi ntangu . . . yandi monaka bapusupusu yina ya Yozefi tindaka sambu na kunata yandi na Ezipte, yandi bakaka diaka kikesa.

28 Ebuna yandi tubaka nde : « Kele mbote. Mwana na mono Yozefi ke zinga diaka. Awa ya mono me fwa ntete ve, mono fweti kwenda kutala yandi. »

Yula bana :

- Nki nsangu ya kiese bo natilaka tata na bo ? (Yozefi me fwaka ve, yandi ke zinga na Ezipte, yandi me kuma mfumu kuna.)
- Nki ntangu Tata Yakobi kwikilaka bo ?

(Ntangu yandi monaka bakado ya Yozefi me tindila yandi.)

- Yandi bakaka nki lukanu ? (Kukwenda kutala Yozefi na ntwala yandi kufwa.)

Bana sala bageste sambu na kusonga nki me salama :

Bana sala geste bonso bo kele Tata Yakobi, ke yangalala sambu na kuzaba nde Yozefi kele na moyo.

Bana yimba ti kina :

Tata Yakobi vandaka na kiese, mpila ve Kuzaba nde Yozefi vandaka na moyo.

>|< Kumanisa lesu :

Fami ya Tata Yakobi vandaka ya kukabana bamvula mingi sambu na mbi ya bampangi ya Yozefi salaka yandi, mpi sambu na luvunu bo songaka tata na bo. Ntangu yai, bo me songa tata mambu ya kieleka : Yozefi ke na moyo, ke zinga na Ezipte. Yai yonso salamaka sambu Yozefi zolaka kumanisa kimbeni yina. Yandi zolaka nde kinduku ti kimpangi kukota na fami diaka.

Bible ke tuba nde,

Kiese mingi kana bantu ya Nzambi ke zinga kisika mosi bonso bampangi. (Bankunga 133:1)

Kiese yina vandaka me kota na fami ya Tata Yakobi diaka.

[Moniteur, longa verse ya kulonguka Bankunga 133 :1 ntangu yai. Bana tuba yo mbala 3 ti bageste. Na nima, bo yimba yo bonso nkunga. Bana sala marshe na lweka ya sale ya classe, ti bo yimba yo diaka mbala 3 to kuluta.

Devoir sambu na bana ya me balula ntima na Yesu :

Beno bakristo, keti kimbeni me fwaka kinduku na nge to kimpangi na nge ? Kana

mpidina, nge sala bonso Yozefi. Nge sosa mpila kuvutula kinduku ti kimpangi diaka.

Kubinga bana ya me balula ntima ntete ve :

Kansi mbala ya nkaka nge me kuma mukristo ntete ve. Muntu ke kuma mukristo ntangu yandi tula ntima yonso na Yesu Kristo. Bantu ya me tula ntima na Yesu ntete ve, Bible ke tuba nde bo kele bambeni ya Nzambi (Roma 5:10). Ntumwa Paulo songaka bakristo na Roma nde, ‘Beno vandaka ntete bambeni ya Nzambi, kansi beto me wakana ti Yandi sambu na lufwa ya Mwana na Yandi.’ Beto yonso, na ntwala Yesu yobisaka ntima na beto, beto mpi vandaka bambeni ya Nzambi. Kansi Nzambi zola nge kuwakana ti Yandi na nzila ya Mwana na Yandi Yesu Kristo. Yandi zola kuyamba nge bubuyai na kimfumu na Yandi. Keti nge ta yamba Yandi bubu bonso Ngulusi na nge ?

Kana nge zola, binga zina na Yandi sesepiyai. Songa Yandi nde nge bakisa nge kele mbeni na Yandi sambu na masumu na nge. Kansi nge zola kutula ntima na Mwana na Yandi Yesu Kristo sambu nge kituka nduku na Yandi, mwana na Yandi. Songa Yandi nde nge kwikila Yesu fwaka na zulu ya kulunsi na sika na nge, Yandi mpi telamaka na lufwa. Lomba Yandi kulolula nge, kukitula nge mulandi na Yandi sesepi yai, sadisa nge kulanda Yandi mbote tii na lufwa.

Kana nge ta tula ntima na Yandi mpidina, ata awa ntangu yai, to na konso sika to na konso ntangu, Nzambi ta tanga nge mwana ya fami na Yandi. Na nima, kwisa na beto ti songa beto nki nge me sala. Beto zola kuyangalala ti nge, mpi kusadisa nge na ndambu malongi ya ta sadisa nge kuyantika mbote ti Yesu.

===**NSUKA YA LESO 81**

Leso 82. Beto pema na ngemba na lukanu ya Nzambi !

Histoire ya Bible :Fami ya Yozefi kwendaka na Ezipte.

(Kuyantika 46 :1-34)

I. Preparatio ya Moniteur sambu na lesu yai --

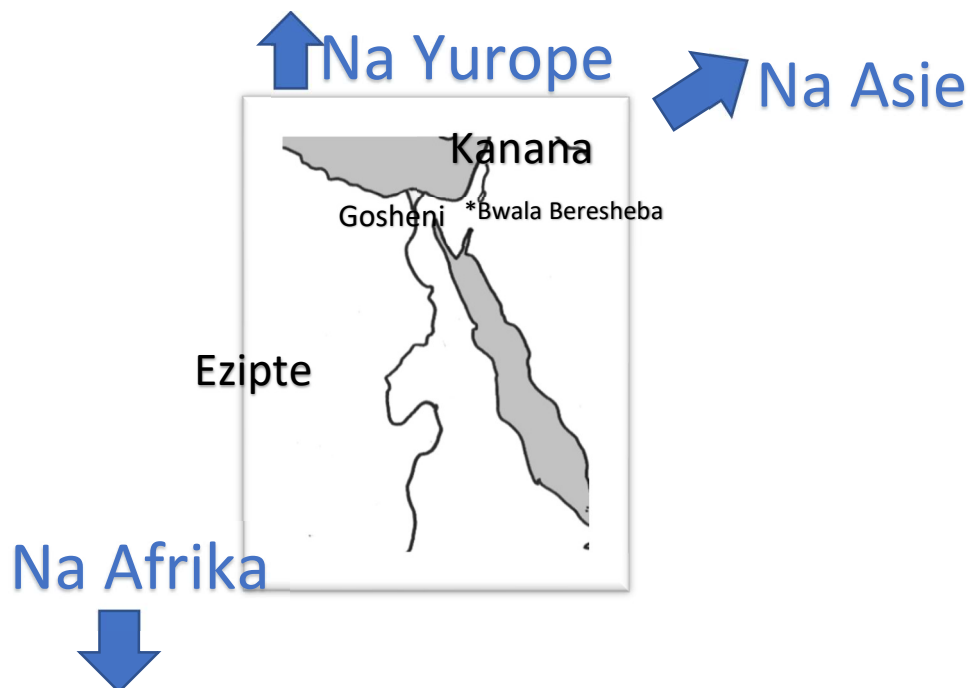
Moniteur, bakisa kikuma ya lesu yai :

Na nsuka ya lesu yai, bana ta bakisa nde Nzambi ke sala lukanu na Yandi na luzingu na beto bana na Yandi ; yo yina beto lenda tula Yandi ntima ti pema na ngemba yonso.

Moniteur, yidika na ntwala :

Bana ta yimba nkunga, « Bu Yesu Kele na Mono » na lesu. Longuka yo na ntwala sambu nge lenda twadisa yo.

Kana carte géographique ikele, tala wapi Beresheba ikele, nsi ya Kanana, nsi ya Ezipte, ti ntoto ya Gosheni. Nge ta songa bisika yai na kati ya lesu. Kana carte ikele ve, sala copi kuluta nene ya carte yai :

Moniteur, Yikama na Verse ya kulonguka :

3 *Nzambi nde : « Yai Mono Nzambi, Nzambi ya tata na nge. Kumona boma ve na kwenda na nsi ya Ezipte. Bana na nge ta kuma bantu mosi ya nene kuna.*

4 *Mono ke kwenda ti nge na Ezipte, ebuna Mono ta kwisa kuvutula mpi bana na nge awa. . .*

Kuyantika 46 :3-4

Moniteur, Yikama na Bankunga ya kwenda nzila mosi ti lesu yai :

Bu Yesu Kele na Mono
Landa, Mo' Ta Landa Nge, Mfumu
Ngembe Ike

II. Revisio --

Kulanda devoir ya mposo me luta :

Na mposo me luta, beto longukaka verse ya ke tuba nde : *'Kiese mingi kana bantu ya Nzambi ke zinga kisika mosi bonso bampangi.'* (Bankunga 133:1) Yo yina, beto pesa beno bakristo devoir nde, kana beno ke zinga na kimbeni ya nduku to na mpangi ya nkaka, beno sosa kuvutula kinduku. Nani tulaka ngolo kusala yo ? Nani ta songa beto nki mutindu mambu yina lutaka ?

Mersi na beno ya ke tula ngolo kusala badevoir beto ke pesa beno. Yo ke songa nde beno zola landa Yesu na kieleka yonso.

Revisio ya beleso me luta :

Na mposo me luta, beto monaka nde Yozefi lombaka bampangi kuvutuka na Kanana, kubenda tata na bo nde yandi kwisa kuzinga penepene na Yozefi na Ezipte, yandi ti fami yonso, ti bambisi na bo. Beto monaka nde Farao mpi ndimaka lukanu yina. Bampangi vutukaka na Tata Yakobi ti songaka yandi. Ntangu yandi monaka bakado mingi ya Yozefi me tindila yandi, yandi zabaka nde bana na yandi me songa yandi masonga yonso. Yo yina, yandi ndimaka kukwenda kuzinga na Ezipte. Yandi zolaka kumona Yozefi diaka na ntwala yandi fweti kufwa.

III. Kulonga leso yai –

Kuyantika leso :

Kana nge fweti kwenda na sika ya mpa ya nge me zaba ntete ve, keti nge lenda vanda na boma ? Kana tata me baka kisalu na ville ya mpa, yo yina nge fweti kwenda na nzo-nkanda ya mpa, yina ta vanda boma ?

Yo ke monika nde Tata Yakobi mpi monaka ndambu boma. Yandi ndimaka kukwenda na Ezipte sambu na kumona mwana na yandi Yozefi diaka. Yina vandaka kiese. Kansi yandi me mona Ezipte ntete ve. Nki mutindu yo ta

vanda ? Beto landa histoire ya Yozefi diaka na Kuyantika kapu 46.

Developpement (Mambu ya nene na leso yai na bandambu 5) :

82.1 Tata Yakobi ti fami yonso vwayazaka tii na nsuka ya Kanana na sud. Na ntwala bo kotaka nzila ke kwenda na Ezipte, bo kangaka pana, bo sambaka Nzambi. (46 :1)

Tangila bana : 46 :1

 1 Yakobi kangaka bima na yandi yonso, ebuna yandi kwendaka na bwala Beresheba. Na Beresheba yandi fwaka mbisi, yandi pesaka yo makabu na Nzambi...

NB : Beresheba vandaka na sud yonso ya nsi ya Kanana. Kana yandi bika kuna, yandi ta kota na nsi ya nkaka na nzila kukwenda na Ezipte. [Moniteur, songa nsi ya Kanana, bwala Beresheba, ti nsi ya Ezipte.]

Kuyula bana :

- Yakobi kwendaka tii ntangu yandi kumaka na nki bwala? (Beresheba. Yandi kangaka pana na ntwala kukota nsi ya nkaka.)
- Yandi salaka nki na Beresheba ? (Yandi fwaka mbisi sambu na kupesa makabu na Nzambi.)

Bana sala bageste sambu na kusonga nki me salama :

Bana yonso na kimvuka tambula (kaka na sika bo ikele) ; bo tuba nde, « Beto ke kwenda na Ezipte. »

Bo bika kutambula. Bo telama po pana. Bo tuba nde, « Beto me kuma na Beresheba. Kana beto bikisa sika yai, beto ke kota nsi ya nkaka. »

Bo sala geste bonso bo ke pesa makabu na Nzambi.

Bana yimba ti kina : *[Moniteur, bana landa, nzila na nzila, na ton ti na ritime ya nge ta tula.]*

 Fami ya Yakobi kutambulaka
Kukwenda ntama na nsi Ezipte.
Bo kangaka na bwala Beresheba,
Kuna bo sambaka Nzambi.

82.2 Nzambi songaka Yakobi nde yandi kuwa boma ve, sambu Nzambi vandaka na lukanu kukitula bo dikanda ya nene kuna (46 :2-4)

Tangila bana : 46 :2—4

 2 Na mpimpa Nzambi kwisaka kutubisa yandi na ndosi, nde : « Yakobi, Yakobi. »
Yakobi vutulaka nde : « E, mono ke wa. »

3 Nzambi nde : « Yai Mono Nzambi, Nzambi ya tata na nge. Kumona boma ve na kwenda na nsi ya Ezipte. Bana na nge ta kuma bantu mosi ya nene kuna.

4 Mono ke kwenda ti nge na Ezipte, ebuna Mono ta kwisa kuvutula mpi bana na nge awa. . . »

[Moniteur, NB : Verse 3 & 4 kele baverse ya kulonguka bubuyai. Na nima kutangila bana baverse yai, bo tuba yo fraz par fraz na nima ya nge, kaka mbala mosi mpamba.]

Yula bana ya fioti :

?

- Nani bingaka Yakobi na ndosi ? (Nzambi)
- Yakobi vutulaka nki mvutu na Nzambi ? (E, mono ke wa.)

Yula bana :

?

- Nzambi tubaka nki na Yakobi ? (Kuwa boma ve kuwenda na Ezipte.)
- Sambu na nki yandi fweti kuwa boma ve ?

(Bana na yandi ta kuma dikanda ya nene na Ezipte.)

- Nzambi silaka nde Yandi ta kwenda ti yandi. Kana nge zaba nde Nzambi kele ti nge, nge mona nki mutindu na ntima ? (Kiese, ngemba, kikesa.)
- Nzambi silaka nde Yandi ta bika bo na Ezipte ve tii kuna, kansi Yandi ta sala nki ? (Yandi ta vutula bo diaka bana na bo na Kanana.)

Bana sala bageste sambu na kusonga nki me salama :

[Moniteur, kabisa bana na bandambu zole, mosi na diboko ya kibakala ti mosi na diboko ya kinkento.]

Bana na diboko mosi ta tala bana na diboko ya nkaka, ebuna bo ta binga nde : « Yakobi ! Yakobi ! ».

Bana na diboko ya nkaka ta vutula nde : « E, mono ke wa. »

Bana na diboko ya ntete ta tuba nde : «Vanda na boma ve. Bana na nge ta kuma dikanda ya nene na Ezipte.

Mono ta kwenda ti nge. Mono mpi ta vutula bana na nge na Kanana. »

Bana yimba ti kina :

Bana yimba nkunga, “Bu Yesu kele na mono”

82.3 Bo simbaka nzila, ti bo kumaka na Ezipte. (46 :5-7)

Tangila bana : 46 :5-7

5 Yakobi katukaka pana na bwala Beresheba. Bana na yandi tulaka tata na bo na pusupusu. Bo tulaka mpi bana na bo, ti bankento na bo na pusupusu yina ya mfumu ya nene ya Ezipte (Farao) tindaka sambu na kubaka bo.

6 Bo bakaka bambisi na bo, ti bima na bo yonso ya bo zwaka na Kanana, bo kwendaka na Ezipte. Yakobi bakaka fami na yandi yonso :

7 bana na yandi ya babakala ti ya bankento, ti batekolo na yandi ya babakala ti ya bankento.

Yula bana :

- Na nima ya kubika Beresheba, bana ti bankento kwendaka nki mutindu ? (Na pusupusu.) [Moniteur, songa bwala Beresheba ti ntoto ya Kanana na carte zeografike.]
- Yakobi bakaka bapusupusu yina nki mutindu? (Farao tindilaka yandi yo sambu na kunata fami na yandi na Ezipte.)
- Bantu ikwa ya fami ya Yakobi kwendaka na Ezipte? (Bo yonso.)

Bana sala bageste sambu na kusonga nki me salama :

Bana yonso sala bageste bonso bo ke tula bana na bo na bapusupusu.

Bana yimba ti kina :

Ebuna bo kwendaka Bana na bankento na bapusupusu.

82.4 Fami yonso vandaka bantu 70. (46 :26-27)

Tangila bana : 46 :26-27

[Moniteur, NB: Na baverse 8-25, Bible ke tanga bazina ya konso muntu ya kwendaka na Ezipte na fami na yandi. Beto ta baka kaka total na bo.]

26 Bana ya Yakobi mpenza, bayina kwendaka na nsi ya Ezipte, ntalu na bo yonso vandaka makumi sambanu na sambanu (66), katula bankento ya bana na yandi.

27 Yozefi butaka bana zole ya babakala na Ezipte. Mpidina ntalu ya bantu yonso na fami ya Yakobi kuna na Ezipte, yo kumaka bantu makumi nsambwadi (70).

NB: Bible ke tanga bankento ya bana ya Yakobi na kati. Yo yina, bantu 70 bana ya Yakobi, bo kwendaka na Ezipte. Bo ke tanga ve bana ya Yozefi, sambu bo butamaka na Ezipte, kansi bo mpi vandaka parti ya fami.

Yula bana :

- Bantu yonso ya fami ya Yakobi vandaka ikwa ntangu bo kumaka na Ezipte? (70 to Makumi nsambwadi.)

Bana sala sambu na kusonga nki me salama :

Sambu na kusonga nde bantu ya fami vandaka 70, bo yonso songa misapi 10. Bo kanga diboko ti songa yo diaka mbala 10. Bo tanga 10, 20, 30, 40, 50, 60, 70.

Bana yimba ti kina :

Fami ya Yakobi na Ezipte Yantikaka na bantu 70. Nzambi me sila nde bo ta kuma Dikanda ya nene ! Nene ! Dikanda ya nene !

82.5 Bo kumaka na nsi ya Gosheni, sika bo me kutanaka na kiese yonso. (46 :29)

Tangila bana : 46 :29

29 Yozefi mpi kotaka na pusupusu na yandi, ebuna yandi kwendaka kukutana na tata na yandi Yakobi na ntoto ya Gosheni. Ntangu yandi monaka tata na yandi, yandi yambaka yandi. Yozefi dilaka ngolo ntangu yandi simbaka tata na yandi.

Yula bana :

- Yozefi kwendaka kutana ti tata na yandi wapi ?
(Na ntoto ya Gosheni.) [Moniteur, songa Gosheni ti Ezipte na carte zeografika.]
- Yandi salaka nki ntangu yandi monaka tata na yandi diaka ?
(Yandi yambaka tata, yandi simbaka yandi, yandi dilaka ngolo.)

Tangila bana : 46 :30

30 Yakobi tubilaka Yozefi nde :
“Ntangu yai, mono lenda fwa, sambu mono me mona nge, mono me zaba mpi nde nge ke zinga kaka.”

Yula bana :

- Sambu na nki Tata Yakobi vandaka na kiese mingi ?
(Sambu yandi monaka Yozefi, ti yandi zabaka nde Yozefi vandaka kuzinga kaka.)

Bana sala bageste sambu na kusonga nki me salama :

Bana yonso sala bageste bonso bo ke na kiese mingi kumona tata na bo diaka, na nima ya kumona yandi ve bamvula mingi.

Bana yimba ti kina :

Yangalala ! Kumona tata diaka !
(Yimba mbala mingi.)

>|< Kumanisa leso :

Nzambi silaka kuvanda na Yakobi ti fami na yandi na Ezipte. Yandi vandaka na lukanu ya mbote sambu na bo kuna. Yandi silaka kumisa dikanda ya fioti yai ya bantu 70, bo kuma dikanda ya nene. Dikanda yina vandaka mfunu na lukanu ya Nzambi. Bo kumaka dikanda beto binga Bayuda to Bazwif. Bo pesaka beto Bible, mpi Mvulusi na beto, Yesu Kristo.

Beto bana ya Nzambi yonso, beto lenda zaba nde Nzambi keke ti beto sika yonso ya beto ta kwenda. Beto lenda zaba nde Nzambi keke na lukanu ya mbote sambu na moyo ya konso muntu. Beto lenda tula Yandi ntima, ti yilama na ngemba, sambu ata konso mambu kubwa, beto keke na kati ya maboko ya Nzambi kaka.

Devoir sambu na bana ya me balula ntima na Yesu :

Beno bakristo, beno ya zaba nde, kieleka beno me tula ntima na Yesu Kristo, kuvanda na boma ve, ata konso mambu kubwa. Devoir mono ke pesa beno mposo yai keke nde, konso lumbu, nge samba nde, nge ke tula ntima nde, Nzambi keke na lukanu ya mbote sambu na nge bubu yai. Bika ngemba ya Nzambi kufulusa ntima na nge, sambu nge keke na maboko na Yandi.

Kubinga bana ya me balula ntima ntete ve :

Kansi yindula mbote-mbote. Keti nge zaba na kieleka yonso nde nge me tula ntima na Yesu Kristo bonso Mvulusi na nge ? Keti nge lenda bambuka ntangu ya nge zengaka kutula ntima na Yandi ? Keti nge me mona nde Yesu keke kushange luzingu ya nge ?

Kana nge zaba ve mbote-mbote, bika beto sadisa nge. Kutula ntima na Yesu keke mpasi ve. Yo lomba kaka ntima ya zola kulanda Yandi. Kana nge zola kulanda Yandi, kansi nge zaba ve nde nge me zenga mambu yina, na nima ya ecole du dimanche, kwisa kuvanda awa na bakiti yai [Moniteur, songa wapi.] .

Kuvanda na bakiti yai ta gulusa nge ve, kutuba bandinga ya lombilu yo mosi ta gulusa nge ve, kansi kubinga Yesu na ntima na nge yonso, kubalula ntima na Yesu, kubalula yina ta gulusa nge. Kwisa vanda awa kana nge zaba mambu yina ve, kansi nge zola kuzaba. Beto ta sadisa nge.

==NSUKA YA LESO 82

Leso 83. Betu sakumuna !

Histoire ya Bible : Farao yambaka fami ya Yozefi , ebuna Yakobi sakumunaka yandi.

(Kuyantika 47 :1-12)

I. Preparatio ya moniteur sambu na lesu yai --

Moniteur, bakisa kikuma ya lesu yai :

Betu bika kutuba yonso ya ke zodila bantu mbi, betu sakumuna bo, sambu betu bakisa nde Nzambi zola bantu na Yandi kusakumuna.

Moniteur, yilama na verse ya kulunguka :
(Yesu Kristo ke tuba)

Beno sakumuna bantu/ yina ke singaka beno,/ beno samba Nzambi/ sambu na bantu yina ke monisaka beno mpasi./ Luke 6 :28

[Moniteur, yidika ton ti ritima sambu bana kuyimba verse yai bonso nkunga. Sala pratika ya kulunga sambu nge mosi zaba yo mbote na ntwala kulonga yo na bana.]

Moniteur, yilama na bankunga ya kwenda nzila mosi ti lesu yai :

[Tula ngolo kulunguka bankunga yai ; betu ta sadila yo sambu na baleso zole.]

Nzambi, Tunga Dibundu na Nge, verse 2,
'Nzambi Sakumuna Bantu'
Sakumuna Bantu ya Nkaka

II. Revisio –

Kulanda devoir ya mposu me luta :

Devoir betu pesaka beno bakristo na mposu me luta vandaka kusamba konso lumbu, kundima nde Nzambi kele na lukanu ya mbote sambu na luzingu na nge. Nani salaka yo ? Keti beno monaka nde ngemba ya Nzambi fulusaka ntima na nge ntangu yina ?

Revisio ya baleso me luta :

Na mposu me luta, betu me bika bampangi ya

Yozefi wapi ? Ee, na Ezipte. Yozefi me binga bo, ti mfumu ya nene Farao vandaka na kiese na yo. Bampangi me vutuka kubinga Tata Yakobi, ti yandi me kwenda na Ezipte ti bo, ti bankento na bo, ti bambisi na bo.

III. Kulonga lesu yai --

Kuyantika lesu :

Mono ta tuba ndambu bandinga, ebuna na nima ya konso ndinga, beno bana ta tuba contraire na yo.

Mbote ~ Mbi

Mwini ~ Mpimpa

Na zulu ~ Na nsi

Mpembe ~ Ndombe

Bakala ~ Nkento

Ya moyo ~ ya kufwa

Kufinga ~ Kusakumuna

Kana, na kalasi ya nge ya nzo-nkanda, mwana mosi vandaka ya zolaka konso ntangu kufinga bantu, ti mwana mosi vandaka mpi ya zolaka konso ntangu kusakumuna bantu, na kati ya bana yina zole, nani nge ta zola kuvanda nduku na nge ? (Ee, betu yonso ta zola nde mwana ya kele kusakumuna bantu, yandi vanda nduku na beto.)

Kufinga ke pesa mpasi. Bantu zola yo ve, ti Nzambi zola yo ve. Kusakumuna ke pesa kiese ti mambote. Bantu zola yo, ti Nzambi mpi zola yo.

[Moniteur, ntangu yai, longa verse ya kulunguka Luka 6:28.] Yesu Yandi mosi songaka betu nde :

'Beno sakumuna bantu/ yina ke singaka beno, beno samba Nzambi/ sambu na bantu yina ke monisaka beno mpasi.'

[Bana ta tuba yo mbala zole, na nima, bo ta yimba yo na nkunga mbala iya.]

Yimba nkunga ; « Sakumuna Bantu »

**Developpement—Yo salamaka mutindu yai--
(Lesu yai na bandambu 5) :**

83.1 Yozefi bakaka bampangi 5 na yandi ; yandi songaka bo na Farao. (Kuyantika 47 :1-4)

Tangila bana : 47 :1-4

1 Ebuna Yozefi kwendaka kusonga mfumu ya nene nde : « Tata na mono ti bampangi na mono me katuka na nsi ya Kanana ; bo me kwisa na bambisi na bo, na bima na bo yonso. Bo kele kuna na ntoto ya Gosheni.

2 Ntangu yai Yozefi bakaka bampangi na yandi tanu, yandi songaka bo na mfumu.

3 Mfumu yulaka bo nde : « Nki kisalu na beno ? » Bo vutulaka nde : « Mfumu, beto ke kebaka bambisi, mutindu batata na beto vandaka kusala.

4 Beto me kwisa awa mpamba ve, kuna na Kanana nzala mingi, yo yina madia kele ve sambu na bambisi na beto. Pardo mfumu, pesa beto nzila na kuzinga na ntoto ya Gosheni.

Yula bana :

- Bampangi ya Yozefi lombaka Mfumu ya nene Farao nki ? (Nde bo zinga na ntoto ya Gosheni, sika ya bo vandaka.)

Bana sala bageste sambu na kusonga nki me salama :

Bana yonso fukama bonso na ntwala ya mfumu ya nene. Bo tuba nde, “Mfumu, keti beto lenda zinga awa na Gosheni, SVP.”

Bana yimba ti kina:

Bo kumaka na nsi ya Gosheni na Ezipte Bo kumaka na Mfumu ya nene, ya bo bingaka Farao.

83.2 Farao pesaka bo ntoto ya mbote na Ezipte. (47 :5-6)

Tangila bana : 47:5-6

5-6 Mfumu ya nene tubaka na Yozefi nde : “Awa ya tata na nge ti bampangi na nge me kwisa kukuma, ntoto ya Ezipte ya mvimba kele na maboko na nge. Songa tata na nge ti bampangi na nge kisika ya kitoko, bo zinga. Bo lenda kwenda kuzinga na ndambu ya Gosheni, mambu kele ve. Kana nge mona mpi nde ke na bantu ya nkaka kele ngolo, tula bo na kukebaka bambisi na mono mosi.

Yula bana :

- Ketu Mfumu ya nene Farao ndimaka nde bo zinga na Gosheni? (Ee, yandi ndimaka.)
- Farao tubaka nde nani lenda songa bo kisika ya kitoko ya bo lenda vanda? (Yozefi yandi mosi.)

Bana sala bageste sambu na kusonga nki me salama :

Bana yonso nikisa ntu na geste ya ke songa kundima. Bo tuba nde, “Bo lenda zinga na Gosheni. Mambu ve. »

Bana yimba ti kina :

Mfumu ndimaka bo zinga na Gosheni.

83.3 Yozefi songaka tata Yakobi na Farao ; ebuna Farao yambaka Yakobi. (47 :7a)

Tangila bana :

7a Ntangu yai Yozefi kwisaka kusonga tata na yandi Yakobi na mfumu.

Yula bana ya fioti :

- Yozefi kwisaka diaka kusonga nani na mfumu ? (Tata na yandi Yakobi.)

Bana sala bageste sambu na kusonga nki me salama :

 Bana yonso tuba nde, « Mfumu, Tata na mono Yakobi, yandi yai. »

Bana yimba ti kina :

 Yozefi kwisaka diaka na mfumu ya nene Farao
Yandi kwisaka mbala yai na tata na yandi, Yakobi.

83.4 Yakobi sakumunaka Farao. (47 :7b-10)

Tangila bana : 47 :7b-10

 7b *Yakobi pesaka mfumu mbote na luzitu yonso. (NB : Na français yo ke tuba nde Yakobi sakumunaka yandi.)*

8 *Mfumu yulaka yandi nde : «Nge ke na bamvula ikwa ? »*

9 *Yakobi vutulaka nde : « Na luzingu na mono ya kutambula-tambula, mono me kuma bamvula nkama mosi makumi tatu (130). Luzingu ya batata na mono vandaka ya nda, kansi ya mono kele ya nkufi ti ya mpasi. »*

10 *Yandi sakumunaka mfumu nde : « Bikala mbote », ebuna yandi kwendaka.*

Yula bana :

-
- Mbala ikwa Yakobi sakumunaka mfumu ya nene ya Ezipte Farao ? (Mbala zole—ntangu yandi pesaka mfumu mbote, ti ntangu yandi zodilaka yandi kubikala mbote.)
  - Farao yulaka Yakobi nki ? (Nge ke na bamvula ikwa ?)
  - Tata Yakobi vandaka na bamvula ikwa ntangu yina ? (Bamvula 130)

Bana sala bageste sambu na kusonga nki me salama ?

 Bana yonso fukama na luzitu, bo tuba mbala zole nde : « Mfumu, Nzambi sakumuna nge. »

Bana yimba ti kina :

 Bana yimba nkunga, “Nzambi tunga dibundu na Nge, » verse ya zole : Nzambi Sakumuna Bantu.

83.5 Yozefi tulaka bampangi na sika ya mbote ti pesaka bo madia. (47 :11-12)

Tangila bana : 47 :11-12

 11 *Yozefi songaka tata na yandi ti bampangi na yandi na kutunga na nsi ya Ezipte ; yandi pesaka bo ntoto ya kuluta mbote na ndambu ya bwala Ramesesi, mutindu mfumu tubaka.*

12 *Yozefi pesaka madia na tata na yandi ti na fami ya tata na yandi yonso.*

Yula bana :

-
- Fami ya Yozefi tungaka banzo na bo na nki bwala ? (Na bwala Rameses)
  - Yozefi pesaka fami nki ? (Madia)

>|< Kumanisa leso :

Tata Yakobi vandaka kusakumuna mfumu ya nene ya Ezipte. Yesu longaka beto balandi na Yandi nde bo sakumuna bantu yonso, ata bambeni na beto. Beto zaba ve kana mfumu ya Ezipte zabaka Nzambi, kansi lusakumunu ya kuluta nene ikele kukwisa kuzaba Nzambi.

Bana ya Nzambi fweti vanda bonso Yandi. Matayo 5 :45 ke tuba nde Nzambi ke nokisaka mvula na Yandi na bantu ya mbote ti na bantu ya mbi. Keti nge bambuka ntangu ya Yesu fingaka bantu ? Ikele ve. Yesu fingaka bantu ve, kansi Yandi sakumunaka bo. Nzambi zola

beto kusala mpidina—kusakumuna bantu ya nkaka.

Devoir sambu na bana ya me balula ntima na Yesu :

Devoir mono ke pesa beno bakristo mposo yai kele kutula ngolo kutuba ata ndinga mosi bonso ya kufinga to kuzodila muntu mbi, kansi kusosa mpila kusakumuna bantu yonso. Nani ta tula ngolo kusala yo na mposo yai ?

Kubinga bana ya me balula ntima ntete ve :

Lusakumunu ya kuluta nene ikele kukwisa kuzaba Nzambi. Beto kwisa kuzaba Nzambi ntangu ya beto tula ntima na Yesu Kristo, Mwana na Yandi. Keti nge zaba Nzambi ? Keti nge me tula ntima na Mwana na Yandi ? Nki ntangu nge salaka yo ? Kana nge zaba ve mbote-mbote, kansi nge zola kuzaba, beto ta vanda na mfunu ya kusolula ti nge na nima ya ecodim bubu yai. Kaka kwisa kuvanda awa na bakiti yai. [Moniteur, songa wapi.] Beto ta kwisa kusonga nge nki mutindu nge mpi lenda zaba Nzambi.

Kana ntangu lunga, yimba verse ya bubu yai diaka, Luka 6 :28 : *Beno sakumuna bantu yina ke singaka beno, beno samba Nzambi sambu na bantu yina ke monisaka beno mpasi.*

- ✓ Bana yimba yo mbala mosi,
- ✓ bo tuba yo mbala mosi,
- ✓ bankento yimba yo, na nima tuba yo mbala mosi,
- ✓ babakala kiteso mosi.
- ✓ Na nima, kana ntangu lunga, mwana mosi lenda songa verse yai disongidila nki,
- ✓ na nsuka ndambu ya bana lenda tesa kutuba yo mosi-mosi.

===**NSUKA YA LESO 83**

Leso 84. Beto sakumuna ! (diaka) Histoire ya Bible :Yakobi sakumunaka bana na yandi, ebuna yandi fwaka.

**(Kuyantika 47 :27-31; 48 :1-16,
48 :20-21; 49 :1-33.**

I. Preparatio ya moniteur sambu na leso yai --

Moniteur, sala na ntwala ntangu ya kulonga :
Sonika fraz ti baligne _____ sambu na
Revisio. (Tala Revisio na nsi.)

Beto ta yimba verse ya zole ya nkunga
« Nzambi, Tunga Dibundu na Nge » mbala zole
na lesu. Longuka ton ti ritime ya nkunga yai, ti
sala pratike sambu nge ta vanda na mpila
kutwadisa bana.

Moniteur, bakisa kikuma ya lesu yai :

Beto sosa na bampila yonso kuvanda bantu ya
ke sukumunaka, sambu beto bakisa nde
lusakumunu ya tata kele mambu mosi ya mfunu.

Moniteur, yikama na verse ya kulonguka :
(Beto longa diaka Luka 6:28)

Beno sakumuna bantu/ yina ke singaka beno,/
beno samba Nzambi/ sambu na bantu yina ke
monisaka beno mpasi./ Luka 6 :28

Moniteur, yilama na bankunga ya kwenda nzila mosi ti lesu yai :

Nzambi, Tunga Dibundu na Nge, verse 2,
‘Nzambi Sakumuna Bantu’
Sakumuna Bantu ya Nkaka

II. Revisio--

Kulanda devoir ya mposo me luta :

Na mposo me luta, beto pesaka beno bakristo
devoir nde, na mposo me luta, beno tula ngolo
kutuba ata ndinga mosi ve bonso ya kufinga,
kansi kusosa bampila kusakumuna bantu. Nani
ta songa beto experianse na yandi ?

Matondo na beno ya ke tula ngolo na kusala
devoir konso mposo. Ata nge kubwa ndambu to

sala yonso ve mbote kaka, mono ke na kiese na
beno ya ke meka kusala yo, ti mono zaba nde yo
ke pesa Nzambi kiese, mpi.

Revisio ya baleso me luta :

Songa fraz yai na bana--

_____ sakumunaka
_____.

Bo fweti songa nani ke kwenda na konso linye
(_____).

(Tata Yakobi sakumunaka Farao.)

Yandi salaka yo mbala ikwa ?

(Mbala zole)

III. Kulonga lesu yai --

Kuyantika lesu :

Beto yonso lenda sakumuna bantu ya nkaka, ti
beto bakristo zola kusala yo. Kansi lusakumunu
ya muntu ya kele na kiyeka na zulu ya muntu ya
nkaka, yo kele mfunu mingi ya kuluta. Beto
yindula. Nge zaba nani ya kele na kiyeka ? Bo
ke na kiyeka na zulu ya nani ? Beno pesa mono
mbandu.

*[Moniteur, mbandu kele mingi. Na nsi kele
ndambu ya bo lenda tuba :]*

Longi ya kalasi   Na zulu ya bana ya kalasi

Directeur ya ecole   Na zulu ya balongi ti
bana na ecole yina

Guvernere   Na zulu ya bantu na
region na yandi

Mfumu   Na zulu ya bantu na tribu
na yandi

Mfumu ya nene   Na zulu ya bantu na
kimfumu na yandi

Pasteur   Na zulu ya bantu na
dibundu na yandi

Mama   Na zulu ya bana ya fami

Tata   Na zulu ya fami yonso-
mama ti bana   Etc.

Bubu yai beto zola yindula lusakumunu ya Tata
Yakobi sambu na bana na yandi. Yo vandaka

mfunu mingi sambu yandi vandaka ntu to ntwadisi ya fami.

Developpement-- (Mambu ya nene na lesu yai na bandambu 5) :

84.1 Yakobi zolaka ve bo zika yandi na Ezipte, kansi na Kanana. (47 : 27-31)

Tangila bana : 47 :27-31

 27 Mutindu yo yina bantu ya Israele kumaka kuzinga na nsi ya Ezipte, na ntoto ya Gosheni ; bo kumaka bamvwama, bo butaka mpi bana mingi.

28 Yakobi zingaka na Ezipte bamvula kumi na nsambwadi (17), kuna yandi kumaka bamvula nkama mosi makumi iya na nsambwadi (147).

29 Ntangu Yakobi monaka nde yandi me kuma penepene na kufwa, yandi bingaka mwana na yandi Yozefi. Yandi tubilaka yandi nde : « Mwana na mono . . . , nge ta landa mbote-mbote mambu yai ya mono ke tuba na nge : Kana mono fwa, kuzika mono ve awa na nsi ya Ezipte.

30 Mono zola nde nge basisa mono na Ezipte, nge kwenda kuzika mono na kisika kele maziamu ya batata na mono. » Yozefi vutulaka nde : « Mono ta sala mutindu nge me tuba. »

31 . . . ebuna Yakobi sambaka Nzambi pana na zulu ya mbeto na yandi vandaka.

Yula bana ya fioti :

- Ntangu bantu ya Israele vandaka kuzinga na Ezipte, keti bo butaka bana fioti, to bana mingi ?
(Bana mingi)

Yula bana :

- Yakobi zingaka tii na nki age ?
(Na 147)
- Yandi zingaka bamvula ikwa na

Ezipte ?
(Bamvula 17)

- Ntangu Tata Yakobi zabaka nde yandi me kuma penepene na lufwa, yandi bingaka nani ?
(Mwana na yandi Yozefi)
- Yandi sosaka nde Yozefi sila yandi nki ?
(Bo zika yandi ve na Ezipte, kansi na Kanana penepene na bambuta na yandi.
- Keti Yozefi ndimaka?
(Ee, yandi ndimaka.)

Bana sala bageste sambu na kusonga nki me salama :

Bana songa diboko na ntoto na nsi na sika bo ke telama.
Bo tuba nde, « Zika mono awa na Ezipte ve. »

Bo songa geste ya diboko kusonga sika mosi ntama ti bo.
Bo tuba nde, « Zika mono kuna na Kanana, yina ntoto Nzambi silaka beto. »

Bana yimba ti kina :

Zika mono na Kanana.
Ntoto Nzambi silaka beto.

84.2 Bu Yakobi kumaka penepene na lufwa, yandi sakumunaka bana ya Yozefi, Efrayimi ti Manase. (48 :1-16)

Tangila bana : 48 :1-2, 8-10, 15-16

1 Na nima, Yozefi waka nde tata na yandi Yakobi ke bela. Yandi bakaka bana na yandi yonso zole Manase ti Efrayimi, ebuna bo kwendaka kutala yandi.

2 Ntangu bantu songaka Yakobi nde, « Mwana na nge Yozefi me kwisa kutala nge, » yandi tulaka mwa-ngolo, yandi

telamaka na mbeto.

8 *Ntangu Yakobi monaka bana ya Yozefi, yandi yulaka nde, « Bayai banani ? »*

9 *Yozefi tubaka nde : « Bayai bana na mono, bana ya Nzambi pesaka mono awa na Ezipte. Yakobi nde, « Kwisa na bo awa, mono sakumuna bo. »*

10 *Yakobi vandaka kumona mbote ve, sambu yandi vandaka me kuma mununu. Yozefi nataka bana penepene, Yakobi simbaka bo, yandi pesaka bo beze.*

15 *Ntangu yai yandi sakumunaka Yozefi nde :*

« Mfumu Nzambi, batata na mono Abrahami ti Izaki, na luzingu na bo, bo vandaka kulanda luzolu na Nge ;pardo, sakumuna mpi bana yai.

16 *Nge Nzambi, yina tindaka wanzio na Nge na kwisa kukatula mono na bampasi yonso, sala mpi bana yai mbote. . . ; bo buta bana mingi, bo kuma dikanda ya nene ya bantu. »*

Yula bana :

- Sambu na nki Yozefi kwendaka diaka kutala Yakobi ?
(Sambu yandi waka nde yandi vandaka kubela.)
- Yandi bakaka banani nzila mosi ti yandi ?
(Bana na yandi Efrayimi ti Manase)
- Tata Yakobi salaka nki sambu na bo ?
(Yandi sakumunaka bo bonso nkaka na bo.)
- Tata Yakobi tubaka nde bo ta sala nki ?
(Bo ta buta bana mingi ; bo ta kuma dikanda ya nene.)

Bana sala bageste na kusonga nki me salama :

Bana kwenda zole-zole. Mosi tula maboko na ntu ya mwana ya nkaka bonso yandi ke sakumuna yandi. Yandi tuba nde, « Nzambi sakumuna nge, ntekolo na mono. »

Bana yimba ti kina :

Bana yima nkunga, « Nzambi, tunga dibundu na Nge, » verse ya zole, « Nzambi sakumuna bantu ».

84.3 Yandi silaka nde Nzambi ta vutula fami na bo lumbu mosi na nsi na bo. (48 :20-21)

Tangila bana : 48 :20-21

20 *Yo yina Yakobi sakumunaka bo nde :*

Bantu ya Israele ta lombaka Nzambi na kusakumuna bantu ya nkaka mutindu Yandi me sakumuna nge Yozefi ; bo ta tubaka nde : ‘Nzambi kusakumuna nge bonso Efrayimi ti Manase.’ »

21 *Ntangu yai, Yakobi tubilaka Yozefi nde :*

« Nge me mona, mono kele penepene na kufwa, kansi Mfumu Nzambi ta vandaka na nge, Yandi ta vutula nge na nsi ya batata na nge.

Yula bana :

- Na lusakumunu ya Tata Yakobi, nani fweti kwenda na bo ?
(Nzambi ta vandaka ti bo.)
- Ata bo vandaka kuzinga na Ezipte ntangu yina, Nzambi silaka nde Yandi ta vutula bo wapi ?
(Na Kanana, nsi ya batata na bo.)

Bana sala bageste kusonga nki me salama :

Bana songa diboko na sika mosi ya ntama. Bo tuba nde, « Lumbu mosi,

Nzambi ta vutula beno na nsi Yandi
silaka beto na Kanana. »

Bana yimba ti kina :

 Nzambi ta lungisa
Nsilulu na Yandi.
Yandi ta vutula beto
Na nsi ya Kanana !

84.4 Penepene na nsuka ya moyo na yandi, Yakobi bingaka bana na yandi sambu yandi sakumuna bo mosi-mosi. (49 :1, 28)

Tangila bana : 49 :1, bitini ya 3-27, 28

 1 *Ntangu yai, Yakobi bingaka bana na yandi nde : « Beno yonso, beno kwisa awa kisika mosi. Mono ke zola kusonga beno mambu yina ta kwisila beno na ntwala.*

Ebuna yandi sakumunaka bo mosi-mosi.

3 *Nge Rubeni, mwana na mono ya ntete,*

...

5 *Beno bampangi yai zole Simeoni ti Levi, ...*

8 *Nge Yuda ...*

13 *Nge Zabuloni ...*

16 *Nge Dani ...*

19 *Nge Gadi ...*

20 *Nge Asere ...*

21 *Nge Neftali ...*

22 *Nge Yozefi ...*

23 *Nge Benyamini ...*

28 *Yai kele makanda kumi na zole ya bantu ya Israele. . . Ntangu yandi vandaka kusakumuna bo, konso muntu yandi sakumunaka yandi mutindu vandaka bikalulu na yandi.*

Yula bana :

- Yakobi mpi bingaka banani ?
(Bana yonso na yandi kumi na zole)
- Na kusakumuna bo, yandi zola kusonga bo nki ?
(Mambu yina ta kwisila bo na

ntwala. Nzambi me kangula meso na yandi kumona bima ya ta kwisa na nima bonso profesi.)

- Yandi mpi sakumunaka bana na yandi nki mutindu ?
(Mutindu vandaka bikalulu na bo.)

Bana sala bageste na kusonga nki me salama :

Mwana mosi kwisa na ntwala kusala bonso Tata Yakobi, ti bana-bakala 12 kusala bonso bana na yandi. Bo sala mwa-senete mutindu yai :

Tata Yakobi lala bonso yandi ke na zulu ya mbeto penepene na kufwa. Bana na yandi luta mosi-mosi, bo fukamaka na ntwala na yandi mosi-mosi. Na konso mwana, Tata Izaki tula bo maboko, yandi tuba nde, « Nzambi sakumuna nge, mwana na mono. »

Bana yimba ti kina :

Bana yimba diaka, “Nzambi sakumuna bantu,” verse ya zole ya nkunga,
« Nzambi, Tunga Dibundu na Nge. »

84.5 Yandi songaka bo kuzika yandi na Ezipte ve, kansi na Kanana sikamosi ti bambuta na yandi. Ebuna yandi fwaka. (49 :29-33)

Tangila bana : 49 :29-33

29 *Ntangu yai, Yakobi tubilaka bana na yandi nde : « Kubika fioti mono ke fwa, ebuna mono ke kwenda kukuta bankaka na mono yina me fwaka ntete. Beno fweti kwenda kuzika mono kisika mosi na batata na mono . . .*

30 *. . . kuna na nsi ya Kanana. Abrahami muntu sumbaka dibulu ti kilanga yina . . . , sambu na kuzikaka bantu ya fami na yandi.*

31 *Abrahami ti nkento na yandi Sara, bo zikaka bo kuna; Izaki ti nkento na*

*yandi Rebeka, bo zikaka bo mpi kuna ;
nkento na mono Lea mono zikaka yandi
mpi kuna.*

*32 Kilanga ti dibulu, bo sumbaka yo na
bantu ya Heti.*

*33 Ntangu Yakobi manisaka na kupesa
bandongisila yai ya nsuka na bana na
yandi, yandi lalaka na mbeto, yandi
fwaka. Yandi kwendaka kukuta bankaka
na yandi me fwaka ntama.*

Yula bana :

- Yakobi dezia me songa Yozefi nki mutindu kuzika yandi. Ntangu yai, yandi songaka mambu yina na banani ?
(Na bana na yandi yonso)
- Na nsuka, Yakobi fwaka na zulu ya mbeto na yandi. Nge banza nde nki fweti salama na lesu ke kwisa ?
(Bo fweti zika yandi na nsi ya Kanana mutindu yandi me songa bo.)

Bana sala bageste na kusonga nki me salama :

Bana ya me sala mwa-senete na 84.4, bo vutuka. Yakobi nikisa musapi, yandi songa bo yonso nde, « Beno zika mono kaka na Kanana, nsi ya Nzambi silaka dikanda na beto. »

Bana yimba ti kina:

Yakobi me sakumuna
Bana na yandi.

Ntangu me kuma nde yandi
Fweti ku-ufwa.

Ebuna bo ta kwendaka
Kuzika yandi na Kanana.

>|< Kumanisa lesu :

Lusakumunu ya tata kele mambu mosi ya ngolo.
Penepene na nsuka ya lufwa na yandi, Tata

Yakobi sakumunaka bantekolo na yandi, bana zole ya Yozefi, Efrayimi ti Manase. Yandi mpi sakumunaka bana yonso kumi na zole (12) na yandi. Yandi sakumunaka bo mosi-mosi. Nzambi sadisaka nde yandi monaka mambu ya nkaka ya ta salama na ntangu ke kwisa.

Beno bana bakala, bika beno kuma batata ya ta sakumuna bana na beno. Bika beto yonso kuma bantu ya ke sakumunaka.

[Moniteur, ntangu yai, bana lenda tuba verse na beto Luka 6 :28 diaka. 'Beno sakumuna bantu yina ke singaka beno, beno samba Nzambi sambu na bantu yina ke monisaka beno mpasi. ']

Bana lenda tuba yo mbala sambanu bonso yai :
(kaka sambu na variété)

Mbala ya ntete : Bana yonso telama, ilungi na ntwala.

Mbala ya zole : Bo yonso balula, ilungi na nima.

Mbala ya tatu : Bo yonso balula na droit.

Mbala ya iya : Bo yonso balula na gauche.

Mbala ya tanu : Babakala kuvanda, bankento tula maboko zole na zulu.

Mbala ya sambanu : Bankento kuvanda, babakala telama na dikulu mosi kaka.

Devoir sambu na bana ya me balula ntima na Yesu :

Devoir mono ke pesa beno bakristo mposo yai, kulanda diaka kutula ngolo kufinga diaka ve, kansi sosa bampila yonso kusakumuna bantu.

Kubinga bana ya me balula ntima ntete ve :

Lusakumunu ya kuluta nene ikele kubaka moyo mvu ya mvu. Kana nge me yamba Yesu dezia, Yandi pesaka nge moyo mvu ya mvu kaka na minute ya nge yambaka Yandi. Yandi sakumunaka nge na moyo, na ndolula ya

Musoniki: Mama Lorella Rouster, Ministère pour Chaque Enfant

masumu, na fami ya mpa-fami ya Nzambi, na
nzo na zulu, ti mambu mingi ya nkaka.

Kana nge me yamba Yandi Yesu ntete ve,
balusakumunu yai yonso ke kinga nge. Kaka
balula ntima na Yesu, ti yamba Yandi bonso
Mvulusi ti Mfumu na nge. Yandi ta sakumuna
nge mpi na mambu yai yonso.

Konso mwana ya zola yamba Yesu bubu yai
mbala ya ntete, yandi lenda kwisa kuvanda awa
na zulu ya bakiti yai awa. [*Moniteur, nge mosi
vanda na mosi ya bakiti yina.*] Mono ta kinga
beno awa sambu na kusadisa beno.

==NSUKA YA LESO 84

Leso 85. Beto lolula !

Histoire ya Bible :Yozefi zikaka tata Yakobi ; yandi songaka bampangi diaka nde yandi me lolula bo.

(Kuyantika 50 :1-21)

I. Preparatio ya Moniteur sambu na lesu yai --

Moniteur, kuyidika na ntwala ya lesu :

Verse ya kulonguka, bana ta yimba yo bonso nkunga. Na ntwala ntangu ya kalasi, yidika ton ti ritime sambu na kuyimba yo. Sala yo pratike sambu nge vanda na mpila kutwadisa bo kuyimba yo.

Longuka bankunga ya ke kwenda nzila mosi ti lesu yai.

Moniteur, bakisa kikuma ya lesu yai :

Beto kuma kuluta nswalu kulolula bantu ya me sala beto mbi to bo ya me pesa beto mpasi, sambu beto bakisa nde Nzambi zola beto bakristo kulolulana.

Moniteur, yilama na verse ya kulonguka :
(Yai kele bandinga ya Yesu Kristo :)

... « Beno lolula bantu ya nkaka, / mpidina Nzambi mpi ta lolula beno. » / Luka 6:37c

Moniteur, yilama na bankunga ya kwenda nzila mosi ti lesu yai :

Ton : Kumisa Nzambi, to Kumbaya
Lolula bantu ! Lolula ! (3x)
Aleluya! Lolula !

Ton : Kwisa na Yesu Kristo
Lolula bayankaka ! (3x)
Ye Nzambi ta lolula nge !

II. Revisio --

Kulanda devoir ya mposo me luta :

Na nsuka ya lesu yina, beto pesaka beno bakristo devoir kusala nki ?
(Beto finga diaka ve, kansi beto sosa mpila ya

kusakumuna bantu ya nkaka.)

Nani ta songa beto nki mutindu yandi lemfukaka na devoir yina na mposo me luta ?

Revisio ya beleso me luta :

- † Na lesu me luta, beto monaka nde Tata Yakobi salaka nki mambu zole na ntwala ya kufwa ?
(1. Yandi sakumunaka batekolo na yandi, bana ya Yozefi, mpi bana yonso na yandi, mosi-mosi. 2. Yandi songaka fami yonso nde bo zika yandi ve na Ezipte, kansi bo zika yandi na Kanana, nsi ya Nzambi silaka bo.)
- † Nki salamaka na nsuka ya lesu ?
(Tata Yakobi fwaka.)
- † Na lesu yina, beto me longuka nde beto bakristo, beto sala nki ?
(Beto sakumuna.)

III. Kulonga lesu yai --

Kuyantika lesu :

Tata Yakobi me fwaka. Nki fweti salama ntangu yai ? (Ee, bo fweti nata mvumbi na yandi na nsi ya Kanana, nsi ya Nzambi silaka bo.) Beto me kuma na kapu ya nsuka ya mukanda ya Kuyantika, kapu 50. Beto landa histoire ya Yozefi kuna.

**Developpement—Yo Salamaka Mutindu Yai-
- (Lesu na bandambu 5) :**

**85.1 Bo dilaka Tata Yakobi, ti bo pakulaka mvumbi na yandi nkisi sambu yo pola ve.
(50 :1-3)**

Tangila bana : 50 :1-3

1 Yozefi kudilosaka na zulu ya mvumbi ya tata na yandi ; yandi yantikaka kudila, ebuna yandi pesaka ilungi ya tata na yandi beze.

2 Ebuna yandi songaka baminganga na yandi na kupakula tata na yandi nkisi sambu yandi pola ve. . .

3 bo pakulaka yandi bilumbu makumi
iya (40) mutindu kele kikalulu na bo. . .

Yula bana :

- Nki mutindu Yozefi songaka luzolo sambu na tata na yandi na nima tata fwaka ?
(Yandi kudilosaka na zulu mvumbi na yandi, yandi dilaka, yandi pesaka yandi beze na ilungi.)

Bana sala bageste sambu na kusonga nki me salama :

Bana dila, bo sala geste bonso kupesa beze ya kimpangi.

Bana yimba ti kina :

O Tata Yakobi,
Mo' zolaka nge mingi !

85.2 Yozefi lombaka nzila ya Farao sambu yandi kwenda kuzika tata na yandi. (50 :4-6)

Tangila bana : 50 :4-6

4 Ntangu bo me dila tata ya Yozefi imene, Yozefi tubaka na bana ya mfumu nde : « Pardo ,. . .beno kwenda kusonga mfumu nde

5 Yozefi me tuba nde, ntangu tata na yandi vandaka penepene ya kufwa, yandi tubaka nde : 'Kana mono fwa, nge fweti zika mono . . . na nsi ya Kanana.' Mpidina kana nge zola, pesa yandi nzila sambu yandi kwenda kuzika tata na yandi, ebuna yandi ta kwisa kuvutuka. »

6 Mfumu tubaka nde : « Beno kwenda kutuba na yandi nde mambu ve, yandi lenda kwenda kuzika tata na yandi mutindu tata na yandi tubaka. »

Yula bana :

- Yozefi lombaka nzila na nani sambu na kukwenda na Kanana kuziba tata na yandi ?
(Na mfumu ya nene Farao.)

- Nki vandaka mvutu ya Farao ?
(Mambu ve, nge lenda kwenda, mutindu tata na nge lombaka.)

Bana sala bageste sambu na kusonga nki me salama :

Bana bankento sala bonso Yozefi. Bo tuba na basielo nde, "Kwenda kulomba Farao nzila kuzika tata." Bana babakala telema bonso Farao, ke wa. Bo vutula nde, "Mambu ve, Yozefi lenda kwenda."

Bana yimba ti kina :

Yozefi lombaka nzila kuzika tata na yandi.

Ti Farao, yandi kupesaka yo.

85.3 Fami yonso kwendaka kuzika Yakobi na kuzika mosi ya nene, ebuna bo vutukaka na Ezipte. (50 :7-14)

Tangila bana : 50 :7-11, 14

7 Yo yina, Yozefi kwendaka kuzika tata na yandi. Bamfumu yonso ya Ezipte ti bambuta, bo kwendaka nzila mosi na Yozefi.

8 Fami yonso ya Yozefi . . . bo yonso kwendaka mpi.

Kaka bana na bo ya fioti, (ti bambisi) mpamba kubikaka na ntoto ya Gosheni.

9 Basoda yina kwendaka na zulu ya bampunda ti na zula ya bapusupusu, bo mpi kwendaka na Yozefi ; bo vandaka ndonga ya bantu mingi.

10 Ntangu bo kumaka, . . . bo salaka mafwa ya nda mpenza. Ebuna yandi mosi Yozefi dilaka tata na yandi bilumbu nsambwadi (7).

11 Ntangu bantu ya nsi ya Kanana monaka mafwa yango . . . , bo tubaka nde : « Nki mafwa mutindu yai ya bantu ya Ezipte ke sala ! » . . . .

14 Ntangu Yozefi me zika tata na yandi

imene, yandi ti bampangi na yandi, ti bantu yonso yina kwendaka na yandi na mafwa, bo kwisaka kuvutuka na nsi ya Ezipte.

Yula bana ya fioti :

- Mafwa ya Yakobi, yo vandaka ya nene to ya fioti?
(Mafwa mosi ya nene.)

Yula bana :

- Na kati ya mafwa ya Yakobi, bo dilaka yandi bilumbu ikwa ?

(Bilumbu nsambwadi (7) to mposo mosi ya mvimba.)

Bana yimba ti kina :

Bo dilaka Tata Yakobi mingi. (O, mingi! O...) [yimba diaka.]

85.4 Bampangi ya Yozefi vandaka na boma nde ntangu yai ya tata me fwa, yandi ta wila bo makasi. (50 :15-18)

Tangila bana : 50 :15-18

15 Ntangu Yakobi me fwa imene, bampangi ya Yozefi tubaka nde : « A, kana Yozefi kumenga beto, kana yandi yindula mpi na kusala beto mbi mutindu beto salaka yandi ? »

16 Mpidina bo tindaka Yozefi ndinga nde : “Tata na nge, ntangu yandi vandaka me fwa ntete ve, yandi tubilaka beto nde

17 Beno songa Yozefi nde, ‘Nge Yozefi, bampangi na nge salaka nge mbi. Mono ke bondila nge na kulolula bo, kana nge zola.’ Ebuna, pardo, wila beto mawa . . . sambu na mambu ya mbi ya beto salaka nge.” Ntangu Yozefi waka mambu yai, yandi yantikaka kudila.

18 Ntangu yai, bampangi na yandi bo mosi kwisaka kufukama na ntwala na yandi. Bo tubaka nde: “Beto kele bampika na nge.”

Yula bana :

- Sambu na nki bampangi ya Yozefi monaka nde yandi fweti menga bo? (Sambu bo zabaka nde bo me sala yandi mbi.)
- Bo songaka Yozefi nde tata tubaka nki ? (Nde yandi kulolula bo.)
- Bo tubaka nde bo ta kuma nki ? (Bampika ya Yozefi)

Yula bana ya me yela :

- Dezia Yozefi songaka bo nde yandi me lolula bo (45 :4-8). Kansi ntangu yai, bampangi ya Yozefi yantikaka kuwa boma diaka nde mbala ya nkaka Yozefi ta menga bo. Sambu na nki, nge banza ? (Mbala ya naka bo yindulaka nde Yozefi me lolula bo kaka sambu na kuvanda mbote na meso ya tata.)

Bana sala bageste sambu na kusonga nki me salama :

Bana yonso tekita bonso bonso bampangi ya Yozefi ya vandaka na boma nde yandi ta vanda makasi ti bo.

Bana yimba ti kina :

Bampangi vandaka na boma nde Yozefi ta wila bo makasi.

Sambu bo zabaka nde
Bo me sala yandi mbi mingi.

85.5 Yozefi lolulaka bampangi na yandi, ye yandi monaka nde lukanu ya Nzambi vandaka kusalama. (50 :19-21)

Tangila bana : 50 :19-21

19 Kansi Yozefi nde : « Beno mona boma ve, mono kele Nzambi ve na kusambisa beno.

20 Beno wakanaka na kusala mono mbi, kansi mbi yina, Nzambi kumisaka

yo mbote sambu na kugulusa bantu mingi, yina ke zinga kaka tii bilumbu yai.

21 Kansi beno mona boma ve. Mono ta talaka beno ti bana na beno.” Yo yina, ntima na bo kubwaka.

Yula bana ya fioti :

- Yozefi vandaka na makasi na bampangi na yandi to ve ?
(Ikele ve.)

Yula bana:

- Sambu na nki Yozefi ndimaka kusambisa bampangi ve?
(Yandi tubaka nde yandi vandaka Nzambi ve kusala yo. Yandi bakisaka nde, kusambisa bantu kele kisalu ya Nzambi, kansi ya beto bantu ve.)
- Ata bo wakanaka kusala yandi mbi, Nzambi kumisaka yo nki mutindu ?
(Yandi kumisaka yo mbote.)
- Sambu na mambu yonso ya salamaka, nki mambu ya mbote kwisaka ?
(Yozefi vandaka na mpila kugulusa moyo ya bantu mingi.)
- Sambu na nki Yozefi songaka bampangi kumona yandi boma ve ?
(Sambu yandi me lolula bo.)

Bana sala bageste sambu na kusonga nki me salama :

Bana sala geste kusonga nde, ntangu bo me bakisa nde kieleka Yozefi me lolula bo, ntima ya bampangi ya Yozefi kubwaka, bo vandaka na boma diaka ve.

Bana yimba ti kina :

Yozefi lolulaka bampangi na yandi.
Ata bo me salaka yandi mbi mingi.
Nzambi bakaka mbi bo me sala yandi,

Yandi kitulaka yo mambu mbote mingi.

Verse ya Kulonguka :

[Moniteur, ntangu yai, longa verse ya kulonguka : « Beno lolula bantu ya nkaka, mpidina Nzambi mpi ta lolula beno.” Luka 6:37c]

[Bana tuba yo mbala mosi, na nima, bo yimba bo mbala tanu.]

>|< Kumanisa leso :

Yozefi monaka mpila kulolula mbi yonso ya bampangi na yandi salaka yandi, sambu yandi monaka nde, ata bo sala konso mutindu, Nzambi vandaka ti yandi, Nzambi vandaka kutwadisa luzingu na yandi.

Nzambi zola nde bantu na Yandi yonso sala bonso Yozefi, bo lolula bampangi ya pesa bo mpasi, to bayina ya sala bo mbi. Nzambi me sila nde, kana beto lolula bampangi ya nkaka, Yandi mpi ta lolula beto.

[Moniteur, bana yimba ntangu yai nkunga « Lolula bayankaka. »]

Devoir sambu na bana ya me balula ntima na Yesu :

Devoir mono ke pesa beno bakristo na mposo yai kele kulolula bantu yonso ya sala nge mbi.

Kubinga bana ya me balula ntima ntete ve :

Mono zola kumanisa leso yai na kestio ya nene. Keti nge zaba nde Nzambi me lolula nge na masumu na nge yonso ? Beto yonso me sala masumu; Bible ke tuba yo.

Keti nge me lomba ndolula na Yandi ? Keti nge me baka Yesu Kristo bonso Mvulusi na nge? Kana ve, Yandi ke kinga nge. Yandi zola kulolula mbi na nge yonso, mpi yamba nge na fami na Yandi bubuyai. Kana nge me binga zina na Yandi ntete ve kugulusa nge, ntangu ya

mbote, yo yai. Beno zaba bakiti yai awa. Bo
kele sambu na beno ya zola kuzenga mambu ya
Yesu, kubalula ntima na Yandi. Kana yina kele
nge bubu yai, kwisa vanda awa na nima ya
ecodim sambu beto lenda sadisa nge.

==NSUKA YA LESO 85

Leso 86. Beto bambuka nde lukanu ya Nzambi me luta beto na nene !

Histoire ya Bible : Yozefi songaka fami nde, ntangu bo kwenda na nsi Nzambi silaka bo, bo nata mikwa na yandi, bo zika yo kuna. Ebuna yandi fwaka.

(Kuyantika 50 :22-26)

I. Preparatio ya Moniteur sambu na lesa yai --

Moniteur, bakisa kikuma ya lesa yai :

Beto vutula Nzambi matondo sambu Yandi me ndima nde beto vanda parti ya fioti ya lukanu na Yandi, sambu beto bakisa nde lukanu ya Nzambi me luta beto na nene.

Moniteur, yilama na verse ya kulonguka :

Yozefi, sambu na lukwikilu na yandi, / ntangu yandi vandaka penepene na kufwa ; / yandi tubaka nde / bantu ya Israele ta basika na nsi ya Ezipte ; / yandi songaka bampangi na yandi / mutindu bo ta sala sambu na mikwa na yandi / kana yandi fwa. / Baebreo 11 :22

Moniteur, yilama na bankunga ya kwenda nzila mosi ti lesa yai :

BI-BI-LA !
Kuwa Bible
Mono Kwikila Bible

II. Revisio --

Kulanda devoir ya mposo me luta :

Devoir beto pesaka beno bakristo vandaka kutula ngolo diaka kufinga ve, kansi kulolula bantu yonso ya me pesa beno mpasi. Na mposo me luta, nani salaka yo ? Nani ta songa beto mutindu yo lutaka ?

Revisio ya baleso me luta :

Na mposo me luta, beto monaka nde na nima Yakobi fwaka, bampangi ya Yozefi vandaka na

boma nde yandi ta wila bo makasi. Kansi yandi songaka bo mbala ya zole nde yandi me lolula bo. Yandi bakisaka nde Nzambi tindaka yandi na Ezipte sambu na kugulusa moyo ya bantu mingi, ti fami na yandi na kati.

III. Kulonga lesa yai --

Kuyantika lesa :

Tata Yakobi me fwaka ti bo me zika yandi na nsi ya Kanana. Bo me vutuka na Ezipte. Yozefi vandaka kuzinga na Ezipte ti bampangi na yandi ti bafami na bo yonso. Beto me kuma penepene na nsuka ya mukanda ya Kuyantika. Kapu 50, nzila ya kutanga 22.

Developpement—Yo Salamaka Mutindu Yai--(Leso yai na bandambu 4) :

86.1 Yozefi zingaka tii na bamvula 110, ye yandi monaka batekolo ti bana na bo. (Kuyantika 50 :22-23)

Tangila bana : 50 :22-23

 22 Yozefi zingaka na Ezipte ti fami ya tata na yandi. Ntangu yandi fwaka, yandi vandaka na bamvula nkama mosi na kumi (110).

23 Yandi zingaka tii kuna yandi monaka bana ti batekolo ya Efrayima. Ntangu bana ya Makire mwana ya Manase butukaka, Yozefi ndimaka bo na fami na yandi.

Yula bana :

- Yozefi zingaka bamvula ikwa ? (Bamvula 110)
- Yandi monaka mwana na yandi Manase, ti Makire, ya vandaka ntekolo na yandi, ti bana na yandi. Yai kele bandonga ikwa ya bana ? (Bandonga 3)

Bana sala bageste sambu na kusonga nki me salama :

 Bo yonso sala bacercle ya nene na maboko na bo. Bo tuba nde, Bamvula 110. Luzingu mosi ya nda.

Bana yimba ti kina :

 Yozefi zingaka luzingu
Mosi ya nda.
Yandi monaka batekolo
Ti bana na bo.

86.2 Ntangu Yozefi vandaka penepene ya kufwa, yandi songaka bampangi nde yandi kwikilaka nsilulu Nzambi pesaka na batata na bo kupesa bo nsi ya Kanana. (50 :24)

Tangila bana : 50 :24

 24 *Yozefi tubaka na bampangi na yandi nde : « Mono kele penepene na kufwa, kansi mono zaba nde Nzambi ta talaka beno, Yandi ta basisa beno na nsi yai, Yandi ta vutula beno na nsi yina ya Yandi zengaka nde Yandi ta pesa na Abrahami, Izaki ti Yakobi. »*

Yula bana :

-
- Ntangu ya Yozefi vandaka penepene na kufwa, yandi zabaka nki ? (Yandi zabaka nde Nzambi ta talaka fami na yandi, Yandi na basisa bo na nsi ya Ezipte, Yandi ta vutula bo na nsi ya Yandi silaka na batata na bo.)
  - Yindula mbote. Nki mutindu Yozefi zabaka mambu yina ? (Sambu Nzambi me silaka yo.)
  - Kana Nzambi me sila mambu mosi, keti yo FWETI salama ? (Ee, yo fweti salama, sambu Nzambi kele masonga yonso ti Yandi kele kwikama. Yina ya Yandi tuba, Yandi fweti sala.)

Bana sala bageste sambu na kusonga nki me salama :

 Bana yonso tuba na ritime mbala tatu: Yo-ze-fi za-ba-ka yo, sam-bu Nzambi me si-la yo !

Bana yimba ti kina :

 Yozefi kwikilaka bansilulu ya Nzambi.

86.3 Yozefi songaka bo kunata mikwa na yandi ntangu bo kwenda na nsi na bo. (50 :25)

Tangila bana : 50 :25

 25 *Ntangu yai, beno zenga Nzambi nde, « Ntangu Nzambi ta lungisa mambu yai, beno ta katula nitu na mono awa na kisika yai. »*

Yula bana :

-
- Yozefi zolaka bo kusila nde bo ta sala nki ? (Bo ta katula mvumbi to mikwa na yandi na sika yina ya Ezipte, bo ta nata yo nzila mosi ti bo, ntangu Nzambi ta katula bo na Ezipte, Yandi pesa bo nsi ya Kanana.)

Bana sala bageste sambu na kusonga nki me salama :

 Bana tula maboko na bo na zulu ya divumu na bo bonso bo kele mvumbi ke lala na kati ya sanduku. Bo yonso tuba nde, « Ntangu Nzambi pesa beno ntoto, beno nata mikwa na nge nzila mosi ti beno. »

Bana yimba ti kina :

 Yozefi zabaka nde
Nzambi fweti lungisa
Nsilulu na Yandi.

Verse ya kulonguka :

Ntangu yai, bana longuka Baebreo 11 :22 :

Yozefi, sambu na lukwikilu na yandi, ntangu yandi vandaka penepene na kufwa ; yandi tubaka nde bantu ya Israele ta basika na nsi ya Ezipte ; yandi songaka bampangi na yandi mutindu bo ta sala sambu na mikwa na yandi kana yandi fwa.

Verse yai kele mwa-nda. Yo yina, na nima bana me tanga yo bo yonso mbala mosi, nge moniteur ta kabisa bana na bandambu 5, ebuna konso ndambu ya bana ta telama, ti tuba kitini mosi. Bo ta tuba yo mbala 4 mutindu yina. Na nima, bo yonso ta tuba yo yonso diaka. Na nsuka, bana yonso ta tuba adresse sika yo ke monika na Bible—*Baebreo 11:22*)

86.4 Yozefi fwaka, ebuna fami tulaka mvumbi na yandi na sanduku na Ezipte. (50 :26)

Tangila bana : 50 :26

26 Yo yina Yozefi kufwaka ntangu yandi kumaka bamvula nkama mosi na kumi (110). Bo pakulaka yandi nkisi ko kuna na Ezipte sambu yandi pola ve, ebuna bo tulaka yandi na sanduku.

Yula bana :

- Ntangu Yozefi fwaka, bo tulaka mvumbi na yandi na nki ? (Na sanduku)
- Na nki nsi ? (Na Ezipte.)

>|< Kumanisa lesa :

Awa beto me kuma na nsuka ya mukanda ya Kuyantika. Yo yantika na Nzambi, Yandi gangaka zulu ti ntoto ti bima yonso. Yo suka na mvumbi ya Yozefi na sanduku na Ezipte.

Moyo ya Yozefi me suka na lufwa, bonso moyo ya tata na yandi Yakobi, ti tata na yandi Izaki, ti tata na yandi Abrahami, ti bo yonso na ntuala na yandi. Kansi Nzambi kele kuzinga kaka.

Nzambi me manisa ve lukanu na Yandi. Yandi me sila nde Yandi ta katula bo na Ezipte, Yandi ta pesa bo nsi ya Kanana. Yandi me sila nde Yandi ta tindila bo Mvulusi ya ta manisa makambu ya masumu na beto yonso. Lukanu ya Nzambi kele nene, kuluta moyo ya beto bantu.

Mambu ya yituka nde Nzambi ya ke zinga mvu ya mvu ke pesa beto bantu privilaz ya kuvanda parti ya fioti ya lukanu ya nene na Yandi !

Na nima ya mukanda Kuyantika, mukanda ya ke landa na Bible kele Kubasika. Kubasika ! Na kati ya mukanda yina, beto ta mona mpila ya Nzambi ta basisa bantu na Yandi na Ezipte.

Mukanda mosi ya nkaka ya Bible ke tadila ntangu na nima ya Babel tii na ntangu ya Abrahami. [Moniteur, songa yo na karte zeografike. Yo kele mukanda ya Yobi. Parti na yo, bo me sonika na forme poesie, yo yina mbala mingi beto tanga yo na kati ya mikanda ya poesie (Yobi, Bankunga, Bingana, Longi, ti Kuluta Kitoko).

[NB na Moniteur: *Kana mpila ikele, na nima ya mukanda yai ya Kuyantika, longa mukanda ya Yobi, to longa mukanda ya Kubasika.*]

Devoir sambu na bana ya me balula ntima na Yesu :

Beno bakristo, devoir ya mono ke pesa beno mposo yai, kutonda Nzambi nde Yandi me pesa nge nzila kuvanda parti ya fioti ya lukanu ya nene na Yandi.

Kubinga bana ya me balula ntima ntete ve:

Kana nge zaba Yesu Kristo ntete ve, kuzinga diaka ve. Nge mpi lenda vanda parti ya lukanu ya Nzambi. Nge mpi lenda vanda mwana na Yandi, nduku na Yandi. Kana nge me yamba Yesu ntete ve, kwisa solula ti beto na nima ya ecole du dimanche. Ebuna nge ta manisa mambu yina, ti nge zaba yo ya kieleka.

Tangila bana ya me yela note yai historique :

Bantu ya me longuka histoire ya Ezipte tuba nde Farao Sosotrisi 2 vandaka mfumu ntangu Yozefi fwaka. Yandi vandaka mwana ya Sosotrisi 1 ya tulaka Yozefi mfumu ya zole na ntoto yonso ya Ezipte. Yonso zole yalaka na Dynastie 12, na ntangu ya ba-historien binga « Kimfumu Moyen ya Lukumu Mingi » ya Ezipte.

===NSUKA YA LESO 86

LESSON 87 Revisio ya Moyo ya Yozefi

Kuyantika 37-50, Revisio

Preparatio ya Leso yai –

Moniteur, bakisa kikuma ya lesu yai :

Na nsuka ya lesu yai, bana ta bakisa nde Nzambi vandaka kusala lukanu na Yandi na luzingu ya Yozefi yonso, ata na ntangu yandi monaka mbote, mpi na ntangu yandi monaka mpasi. Bo ta bambuka diaka mambu ya nene ya salamaka na luzingu ya Yozefi, ti bo ta mona diboko ya Nzambi na yonso ya salamaka.

Moniteur, yilama na verse ya kurevise : (Yai kele verse ya beto longukaka na Leso 91. Yozefi ke tuba na bampangi na yandi ntangu yandi lolulaka bo.)

Beno wakanaka na kusala mono mbi, kansi mbi yina, Nzambi kumisaka yo mbote sambu na kugulusa bantu mingi . . .Kuyantika 50:20a

Moniteur, yilama na nkunga ya kwenda nzila mosi ti lesu yai :

Ya' ke na Ntoto Yonso na Maboko na Yandi

Ya' ke na ntoto yonso
Na maboko (3x)
Na maboko na Yandi !

Ya' ke na Abrami ti Izaki...
Ya' ke na Yakobi ti Yozefi....
Ya' ke na beto yonso, etc.

II. Revisio--

Kulanda diaka devoir ya mposu me luta :

Na mposu me luta, beto pesaka beno bakristo devoir ya kutonda Nzambi konso lumbu nde Yandi pesa beto nzila ya kuvanda parti ya fioti ya lukanu ya nene ya Nzambi. Nani me sala yo ? Kiese mingi na beno ya ke tula ngolo kusala badevoir. Nzambi sakumuna beno !

Revisio ya lesu me luta --

† Na lesu ya mposu me luta, beto monaka mpila ya Yozefi fwaka. Kansi ata yandi me fwaka, lukanu ya Nzambi me fwa ve. Yo kele kulanda kaka. Nki mutindu beto zaba yo ?
(Sambu Nzambi silaka nde Yandi ta katula bo na Ezipte, Yandi ta twadisa bo na nsi ya Yandi mosi ta songa bo—nsi ya Kanana. Yozefi songaka bo nde, ntangu Nzambi ta lungisa nsilulu yina, bo fweti nata mikwa to mvumbi na yandi sika mosi ti bo.

Kulonga lesu ya revisio ya bubu yai--

Revisio ya moyo yonso ya Yozefi, Kuyantika kapu 37-50 –

Songa bana bakarte ya moyo ya Yozefi mosi-mosi na ndonga.

Lomba bana kutuba yonso ya bo bambuka sambu na konso karte. Kaka mwana mosi to zole ve, kansi bana yonso participe.

Na nsuka, balula bakarte, ebuna pesa karte mosi na bana tii na nsuka ya bakarte.

Ordre ya bakarte, yo yai :

1. Yozefi, mwana ya luzolo
2. Yozefi na dibulu
3. Yozefi na nzo ya Potifare
4. Yozefi na prison
5. Yozefi mfumu ya zole na Ezipte
6. Yozefi monaka bampangi diaka.
7. Yozefi songaka bampangi yandi kele nani.
8. Yozefi yambaka fami na Ezipte.
9. Yozefi songaka fami kukwenda na Kanana ti mikwa na yandi.

Bana kwisa na ntwala ya kalasi na ordre kisakasaka.

Yula bo nki salamaka ntete ? Mwana ya kele na karte yina, yandi kwenda na sika ya ntete.

Bana ya nkaka ya ke tala, bo lenda sadisa.

Yula bo nki salamaka na nima na yo ? Mwana ya kele na karte yina, yandi baka sika ya zole.

Landa mpila yina tii na ntangu bakarte yonso kele na ordre ya mbote.

Na nsuka, yula bana nki mutindu Yozefi vandaka kwikama na konso mambu ya bwilaka yandi.

Yula bana nde, na kati ya mambu yonso ya salamaka na Yozefi, nki bo mona kuluta mpasi ? Songa karte yina, ebuna bana songa mpila Nzambi vandaka kusala na luzingu na yandi ntangu yina.

Manisa na verse Kuyantika 50 :20a. *Beno wakanaka na kusala mono mbi, kansi mbi yina, Nzambi kumisaka yo mbote sambu na kugulusa bantu mingi . . .*

Bana tuba yo mbala zole. Na nima, nge yantika kutuba yo, ebuna nge bika na kati-kati ti songa diboko na mwana mosi. Yandi fweti tuba ndinga ya ke landa. Sala mpidina mbala tatu.

Na nsuka, nge yantika kutuba verse yina, ebuna nge “vila”. Nge bika kutuba ti songa diboko na mwana mosi. Yandi fweti telama ti manisa verse. Sala yo mbala tatu.

Devoir sambu na bakristo :

Beno bakristo, devoir mono ke pesa beno mposo yai kele kusonga nduku to mpangi yonso ya nge lenda bambuka sambu na moyo ya Yozefi.

Kubinga bana ya me ndima Yesu ntete ve:

Yozefi bambukisa mono ya Mvulusi na beto Yesu Kristo na bampila mingi. Bible ke songa ve ata disumu ya Yozefi salaka. Beto zaba nde yandi salaka masumu, sambu Bible ke songa beto nde beto yonso kele bankwa ya

masumu, kansi Bible ke tanga ve masumu ya Yozefi.

Yai ke bambukisaka mono ya Yesu. Bible ke tuba nde, Yandi salaka ata disumu mosi ve. Yandi fwaka sambu na masumu na beto.

Yozefi vandaka mwana ya luzolo ya tata na yandi. Yai ke bambukisa mono sambu na Yesu Kristo. Yesu mpi vandaka mwana ya luzolo ya Tata Nzambi. Kansi Nzambi zolaka beto mingi na mpila nde Yandi tindaka Mwana na Yandi sambu na kugulusa beto, bantu ya mbi.

Yozefi gulusaka moyo ya bantu mingi na lukanu yandi songaka Farao, nki mutindu kusala nde bantu kufwa ve na ntangu ya nzala. Zina Eziptien ya bo pesaka yandi, yo disongidila nde, “Mvulusi ya Ntoto ya Mvimba.” Yozefi gulusaka moyo ya bantu. Kansi Yesu Kristo ke gulusaka mvu ya mvu bo yonso ya tula ntima na yandi.

Luswaswanu na kati ya Yozefi ti Yesu kele mosi ya nene. Nki kele nsuka ya Yozefi na nsuka ya mukanda ya Kuyantika ? Yozefi fwaka, ti bo zikaka yandi na maziamu na Ezipte. Yesu fwaka mpi, kansi Yandi bikalaka na maziamu ve. Yandi telamaka na lufwa ! Yandi ke na moyo bubuyai, ti Yandi me sila kugulusa konso nani ta tula Yandi ntima.

Keti nge me tula Yandi ntima ? Kana ve, kukinga diaka ve. Tula ntima na Yandi bubuyai. Kana nge zola beto kusadisa nge na mambu yina, kwisa vanda na bakiti yai awa na nima ya ecodim. Beto ta kwisa, beto ta sadisa nge.

==NSUKA YA LESO 87, REVISIO YA LUZINGU YA YOZEFI

88. Revisio ya mukanda ya Kuyantika yonso.

Kuyantika 1-50 Revisio

[Moniteur, Atasio ! Kana nge me sala kaka mukanda ya Yozefi, bana ta vanda na mpila ve kusala revisio yai. Revisio yai ke tadila mikanda yonso 1-5 ya baleso ya Kuyantika. Kana bana me sala mikanda yina yonso, revisio yai ta sadisa bo mingi.]

Preparatio ya Moniteur sambu na leso yai –

Moniteur, bakisa kikuma ya revisio yai :

Na nsuka ya leso yai, bana ta bambuka mambu ya nene ya lutaka na mukanda ya Kuyantika. Bo ta bakisa luyantiku ya bantu, ya makwela, ya nkailu ya menga, ya makanda ya bantu na bansi ya nkaka, ya lukanu ya Nzambi kusala dikanda ya Israele, mpi lukanu ya Nzambi kutindila beto Mesia-Mvulusi. Bo ta baka mpi ngindu ya ntangu ya lutaka na mambu yai yonso.

Moniteur, yilama na bankunga ya kwenda nzila mosi ti revisio yai :

NA KATI YA ABRAMI

Na kati ya Abrami,
Nzambi me sakumuna mono,

Na kati ya Abrami,
Nzambi me sakumuna beno,

Na kati ya Abrami,
Nzambi me sakumuna makanda yonso.
(Yimba diaka ti diaka.)

Dikanda Abrami
Me pesa beto Yesu !

NZAMBI SALAKA TATA ADAMI

(Nkunga Traditionel Kongolais)

O, Nzambi salaka Tata Adami
Na kilumbu ya sambanu
Na kilumbu ya nsambwadi

Yandi kupembaka !

O, wale, wale-wo
Wale, wale-wo
Wale, wale-wo
Mwana Davidi !

O Nzambi salaka Mama Eva... Etc.

Kuyidika na ntwala ntangu ya kalasi :

Sambu na nsaka ya revisio, zenga bitini 24 ya papie. Na bisono ya nene, sonika mosi-mosi bazina ya bantu yai ya ke monika na mukanda ya Kuyantika. Bazina, yo yai : Nzambi, Adami, Eva, Kaini, Abele, Noa, Semi, Kami, Jafeti, Mizrayimi, Nimrodi, Abrami, Sara, Izaki, Rebeka, Yakobi, Lea, Rashele, Yakobi, Israele, Bampangi 12, Yozefi, Potifare, Farao. Bana ta sadila bazina yai na nsaka ya revisio.

Tula bazina yina yonso na liste na bisono ya nene na dititi ya papie ya nkaka mpi.

Sambu na ligne ya ntangu, zenga bitini ya papie 11. Na konso papie, sonika mosi ya bamambu yai ya salamaka : Luyantiku, Adami ti Eva, Masumu kotaka, Kaini fwaka Abele, Noa ti masa ya nene, Babele, Luyantiku ya bansi, Abrami, Izaki, Yakobi (Israele), Yozefi, Ezipte yamba Israele.

Na nima, Yika bazina yai : Nimrodi, Kami, Mizrayimi, Sara, Rebeka, Rashele.

Kulonga leso yai ya revisio ya mukanda ya Kuyantika yonso--

Beto ta sala revisio mpila zole. Ntete, beto ta reviser bantu ya nene ya mukanda ya Kuyantika na kati ya nsaka. Ya zole, beto ta sadila 'ligne ya ntangu' sambu na kubambuka ordre ti ntangu ya bamambu ya salamaka. Ligne yai ta songa mpi wapi mambu ya salamaka na mukanda ya Kuyantika keke na relatio na kukwisa ya Yesu, ti mambu ya nkaka ya Bible ya mvimba.

Nsaka ya Revisio (Bazina ya bantu ya nene):

Sadila bitini ya papier ti bazina ya bantu ya nge me sala na ntwala ntangu ya kalasi. Balula ordre na yo. Mwana mosi ta kwenda na ntwala ya kalasi. Mwana ya nkaka ta sola papier mosi, kansi mwana ya ntete, yandi lenda mona yo ve. Yandi telama na nima ya mwana ya ntete. Yandi tula papier na zulu ya ntu ya mwana ya ntete na mpila nde bana ya kalasi, bo mona yo, kansi mwana ya ntete lenda mona yo ve. Yandi fweti yula bakestio ya ke na mvutu 'ee,' to 've'. Kikuma ikele nde yandi bakisa yandi keke nani. (Yandi lenda tala liste ya bantu yonso ya nene ya nge me sala.)

Mbandu—Kana mwana sola papier ya tuba 'Mizrayimi', mwana lenda yula bonso yai:

Keti mono keke nkento ? Ve.

Keti mono tungaka maswa ? Ve.

Keti mono keke muntu ya ntete ya Nzambi salaka ? Ve.

Keti mono vandaka mpika na Ezipte ? Ve.

Keti mono keke muntu ya Afrika ? Ee.

Keti mono keke mwana ya Noe ? Ve.

Keti mono keke muntu ya Ezipte ? Ee.

Keti mono keke mbuta ya ntete ya Ezipte ? Ee.

Mono keke Mizrayimi. Ee,
shampio ! Nge me nunga !

Mbandu ya zole—Rashele

Keti mono keke bakala ? Ve.

Keti mono keke nkento ? Ee.

Keti mono keke nkento favori ya bakala na mono ? Ee.

Keti mono keke mama ya Yozefi ? Ee.

Mono keke Rashele. Ee. Shampio! Nge me nunga !

Ligne ya ntangu :

[Moniteur, atasio ! Kana nge kele na colis ya materiels ya kele na ligne ya ntangu na kati, sadila yo sambu na revisio yai. Kana yo kele ve, beto ke pesa mbandu yai ya ligne ya ntangu ya nge mosi lenda sala.]

[Moniteur, tendula ntete fraz ya français « Av.J.C. », disongidila nde « Avant Jésus Christ » to « na ntwala ya Yesu ». Badate yonso kele 'kiteso ya'.]

Luyantiku Nzemono	Adami ti Eva Makwela Nzambi sila Mvulusi	Masumu ti lufwa kota Nzambi sila Mvulusi	Kaini Kufwa Abele	Masa ya Nene Noa tunga maswa	Nzo ya Nda Rebelio na Babele	Luyantiku ya Bansi
4.000 Av.J.C.				2.400 Av.J.C.		2.200 Av.J.C.

Nzambi binga Abrami	Izaki Yakobi	Bana ya bakala 12 ya Israele	Ezipte yamba Israel Yozefi----->
2000 Av.J.C.	1900	1750 Av.J.C.	1700 Av.J.C.

Songa bana ligne ya ntangu ti tendula yo. Na nkufi, bambukisa bo konso mambu ya salamaka.

Pesa bana 11 bapapier ya ke tuba ba evenema (mambu ya salamaka) mosi-mosi. Bo songa wapi yo kele na ligne ya ntangu. Pesa bana 6 ya nkaka bapapier ti bazina ya bantu ya nkaka. Bo songa wapi yo kele na ligne ya ntangu. (Nimrod—kwenda na Babele. Yandi twadisaka rebelio yina.

Kami-kwenda na Luyantiku ya bansi. Yandi mwana ya Noe, mbuta ya Afrika.

Mizrayimi, kwenda mpi na Luyantiku ya bansi. Yandi mbuta ya Ezipte.

Sara, kwenda na Abrami, nkento na yandi, mama ya Izaki.

Rebeka, kwenda na Izaki, nkento na yandi, mama ya Yakobi.

Rashele, kwenda na Yakobi, nkento na yandi, mama ya bana-bakala 12, mosi na bo vandaka Yozefi.)

Baka bapapier 11 ya bana sadilaka ntete. Katula ligne ya ntangu. Pesa bana 11 papier mosi-

mosi. Bo kwenda na ntwala. Bo meka **kuditula** na ndonga.

Kana bo lenda sala yo ve bo mosi, bana ya nkaka ya ke tala, bo lenda sadisa kutula bakarte na ndonga.

Kuyika bakestio yai sambu na bana ya me yela :

Tula ligne ya ntangu na ntwala ya bana.

Moniteur yula kestio ti sola volontere kupesa mvutu. Volontere yina kwenda na ntwala, ti songa musapi na evenema ya ke tadila kestio yina.

- Kana beto zola zaba nki mutindu Israele kumaka kuzinga na kati ya Ezipte, beto tala nki evenema ? (Ezipte yamba Israele.)
- Kana beto zola zaba nki mutindu masumu kotaka na kati na beto, beto tala nki ? (Masumu ti lufwa kota.)

Musoniki: Mama Lorella Rouster, Ministères pour Chaque Enfant

- Kana beto zola kubakisa makwela kele nki mutindu, beto tala nki ?
(Adami ti Eva, Makwela.)
- Kana beto zola bakisa histoire ya ntete na beto na Afrika, beto yantika na nki ?
(Luyantiku ya Bansi)
- Kana beto zola bakisa nki mutindu Nzambi bingaka Abrami, beto tala wapi ?
(Nzambi binga Abrami)
- Kana beto zola bakisa nki mutindu nsi-ntoto yai yantikaka ?
(Luyantiku Nzemona)
- Kana beto zola bakisa nki mutindu bafosil kumaka ? [Na siense, Fossil=mikwa to mvumbi ya mbisi to plante ya me monika na kati ya ditadi]
(Masa ya Nene, Noa)

Na nsuka, bana lenda meka kuyika nombre ya kapu ya tuba konso mambu.

Kapu 1-2 11	2	3	4	6-9	11	
Luyantiku Nzemona	Adami ti Eva Makwela	Masumu ti lufwa kota Nzambi sila Mvulusi	Kaini Kufwa Abele	Masa ya Nene Noa tunga maswa	Nzo ya Nda Rebelio na Babele	Luyantiku ya Bansi
4.000 Av.J.C.				2.400 Av.J.C.		2.200 Av.J.C.

12	21>	27>	29-30>	37-50	46>50
Nzambi binga Abrami	Izaki	Yakobi	Bana ya bakala 12 ya Israele	Ezipte yamba Israel	Yozefi----->
2000 Av.J.C.	1900	1750 Av.J.C.	1700 Av.J.C.		

===NSUKA YA LESO 88 TI NSUKA YA MUKANDA YAI.

MONITEUR, ATASIO !

KANA NGE ME MANISA KUSADILA MUKANDA YAI, VANDA NA GENTILESE NA KUVUTULA YO NA CENTRE DES MATERIELS DES MCE, SIKA NGE ME BAKA YO. MPIDINA NGE TA SADISA BAMPANGI YA NKAKA YA ZOLA KUSADILA YO NA NIMA NA NGE. VANDA VE SVP MUNTU YA KE BLOKE BANTU YA NKAKA. MERCI MINGI NA KWIKAMA NA NGE !

Mersi, baserviteur ya beno
na Ministères pour Chaque Enfant